

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI ÇALIŞMA RAPORU

Mayıs 2023 - Nisan 2024

12. Dönem
35. Olağan Kurucular Kurulu

Haziran 2024, Ankara

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI ÇALIŞMA RAPORU

Mayıs 2023 - Nisan 2024

12. Dönem 35. Olağan Kurucular Kurulu
Haziran 2024, Ankara

■ TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI HAKKINDA	iii
TİHV Kurucuları	iii
Aramızdan Ayrılan Kurucularımız	v
TİHV Çalışma Ekibi	vi
■ SON ÇALIŞMA DÖNEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	1
■ ÇALIŞMALAR	15
1. Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmaları	15
1.1. Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmalarına Genel Bir Bakış.....	15
1.2. Temsilciliklerin Olmadığı Yerlerde Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmaları	18
1.3. Özel İhtiyaç Sahibi Gruplara Erişim	19
1.4. Sosyal Destek Çalışmaları	19
1.5. Tedavi ve Rehabilitasyonun Değerlendirilmesine Yönelik Çalışmalar	19
2. İşkencede Hesap Verilebilirliğin Artırılmasına Yönelik Çalışmalar	21
2.1. Hukuki Destek Çalışmaları	21
2.2. (Alternatif) Tıbbi Değerlendirme Raporlama Çalışmaları	21
2.3. İstanbul Protokolü'ne Yönelik Çalışmalar	21
3. İşkencenin ve Diğer İnsan Hakları İhlallerinin Önlenmesine Yönelik Çalışmalar	22
3.1. TİHV Dokümantasyon Çalışmaları, Yayınlar ve Basın Açıklamaları	22
3.2. Farkındalık ve Savunuculuk Çalışmaları	26
3.3. Uluslararası Mekanizmalar, Ağlar ve İlişkilerin Etkin Kullanılması	26
3.4. Savunuculuk ve İletişim Çalışmaları	26
4. İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi	27
5. Özel Projeler ve Diğer Çalışmalar	34
5.1. Depremlerden Etkilenenlere Yönelik Toplumsal Dayanışma için Psikologlar Derneği (TODAP) ile Birlikte Psikososyal Destek Çalışmalarını İçeren Proje Hazırlıkları.....	34
5.2. İletişim Raporu.....	34
5.3. Bilgi İşlem Çalışma Raporu	37
5.4. İnsan Hakları Savunucularına Yönelik Baskı Ortamının Aşılmasına Yönelik Dayanışma Çabaları.....	38
6. TİHV Temsilcilik ve Merkezlerinin Çalışmaları	41
7. Gelecek Çalışma Dönemine Dair	53
■ MALİ RAPOR.....	55

TİHV KURUCULARI

› Vakfedenler (1990)

İHD Genel Merkezi

Akın Birdal

Alpaslan Berktaş

(17 Mart 1996 tarihinde istifa etmiştir)

Aziz Gürsoy

Bekir Doğanay

Fevzi Bahattin Argun

Gencay Gürsoy

Haşim Aydınçak

Hüsnü Öndül

Lalezar Mürşitpınar

Mehmet Selim Ölçer

Mehmet Vural

Murat Yetkin

Nart Bozkurt

Nevzat Helvacı

Okan Akhan

Ömer Faruk Yenigün

Şükran İrençin

Veli Lök

Yavuz Önen

Zeki Tavşancıl

Ata Soyer

(19 Mart 2013 tarihinde kaybettik)

İbrahim Emil Galip Sandalcı

(10 Mart 1993 tarihinde kaybettik)

Ergin Atasü

(09 Mart 1998 tarihinde kaybettik)

Haldun Özen

(05 Mayıs 2002 tarihinde kaybettik)

Halit Çelenk

(05 Mayıs 2011 tarihinde kaybettik)

İhsan Atar

(29 Ekim 2010 tarihinde kaybettik)

Leman Fırtına

(02 Nisan 2015 tarihinde kaybettik)

Mahmut Tali Öngören

(13 Ekim 1999 tarihinde kaybettik)

Mustafa Ekmekçi

(21 Mayıs 1997 tarihinde kaybettik)

Nusret Fişek

(03 Kasım 1990 tarihinde kaybettik)

Veli Devecioğlu

(09 Haziran 2015 tarihinde kaybettik)

Muzaffer İlhan Erdost

(25 Şubat 2020 tarihinde kaybettik)

Mehmet Doğan Taşdelen

(11 Temmuz 2020 tarihinde kaybettik)

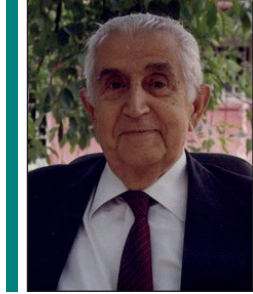
› Kurucular Kurulu Tarafından Seçilen Kurucular

Şahika Yüksel	(12 Şubat 1991)	Coşkun Üsterci	(26 Mart 2005)
Sabri Dokuzoğuz	(17 Mart 1996)	Mehmet Antmen	(26 Mart 2005)
Ümit Erkol	(29 Mart 1998)	Nejat Taştan	(26 Mart 2005)
Türkcan Baykal	(29 Mart 1998)	Selahattin Demirtaş	(26 Mart 2005)
Şebnem Korur Fincancı	(29 Mart 1998)	Ülku Özen	(26 Mart 2005)
Necdet İpekyüz	(29 Mart 1998)	Barış Yavuz	(15 Mart 2014)
Mustafa Çinkılıç	(29 Mart 1998)	Hürriyet Şener	(04 Nisan 2004)
Yusuf Alataş	(29 Mart 1998)	Turgut Tarhanlı	(04 Nisan 2004)
Günseli Kaya	(17 Ekim 1999)	Necmi Erdoğan	(04 Nisan 2004)
Tanıl Bora	(17 Ekim 1999)	Emirali Türkmen	(04 Nisan 2004)
Sezai Berber	(17 Ekim 1999)	Levent Kutlu	(04 Nisan 2004)
M. Sezgin Tanrikulu	(17 Ekim 1999)	Öztürk Tükdoğan	(15 Mart 2014)
Cem Kaptanoğlu	(17 Ekim 1999)	Ümit Biçer	(15 Mart 2014)
Sedat Aslantaş	(17 Ekim 1999)	Özge Yenier Duman	(15 Mart 2014)
Yücel Sayman	(26 Mart 2000)	Zeki Gül	(15 Mart 2014)
<i>(15 Aralık 2021 tarihinde kaybettik)</i>		Eren Keskin	(28 Mart 2015)
Lütfi Demirkapı	(26 Mart 2000)	Feray Salman	(28 Mart 2015)
Nadire Mater	(26 Mart 2000)	Mehmet Emin Yüksel	(28 Mart 2015)
Mithat Sancar	(26 Mart 2000)	Müge Yetener	(28 Mart 2015)
Gül Erdost	(26 Mart 2000)	Nilgün Toker	(28 Mart 2015)
Osman Baydemir	(25 Mart 2001)	Alaz Erdost	(05 Eylül 2020)
Metin Bakkalcı	(25 Mart 2001)	Feride Aksu Tanık	(05 Eylül 2020)
Berna Arda	(25 Mart 2001)	Gülseren Yoleri	(05 Eylül 2020)
Tahir Elçi	(25 Mart 2001)	Kerem Altıparmak	(05 Eylül 2020)
<i>(28 Kasım 2015 tarihinde kaybettik)</i>		Murat Aba	(05 Eylül 2020)
Nihat Bulut	(25 Mart 2001)	Ümit Efe	(05 Eylül 2020)
İoanna Kuçuradi	(30 Mart 2002)	Canan Korkmaz	(17 Haziran 2023)
Sabih Ataç	(30 Mart 2002)	Hüseyin Küçükbalaban	(17 Haziran 2023)
Önder Özkalıpçı	(30 Mart 2002)	Saadet Erdem Kalyoncugil	(17 Haziran 2023)
Muhsin Bilal	(30 Mart 2002)	Serdar Tekin	(17 Haziran 2023)
Metin Aksoy	(30 Mart 2002)	Sevim Çiçek	(17 Haziran 2023)

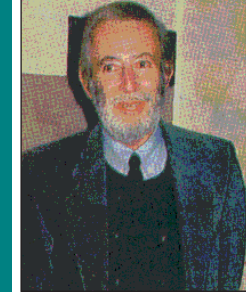
› İHD Merkez Yürütme Kurulu

Besna Tosun	Halil İbrahim Vargün	Servet Üstün Akbaba
Ercan Yılmaz	Hatice Necla Şengül	Vetha Aydın Yüksel
Eren Keskin	Hüseyin Küçükbalaban	Yusuf Erdoğan
Gülseren Yoleri	Rümeysa Deniz Kaya	

ARAMIZDAN AYRILAN KURUCULARIMIZ

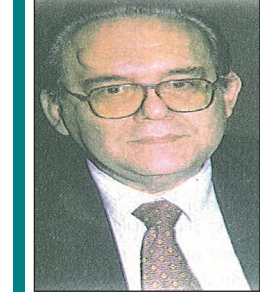
Dr. Nusret FİŞEK
1914 – 1990

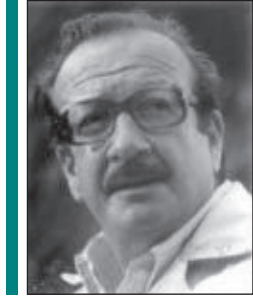
Emil Galip SANDALCI
1922-1993

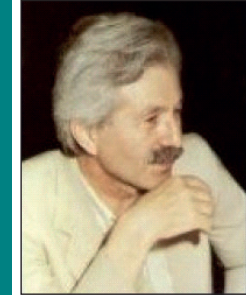
Mustafa EKMEKÇİ
1924 – 1997

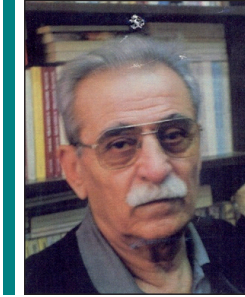
Ergin ATASÜ
1940 – 1998

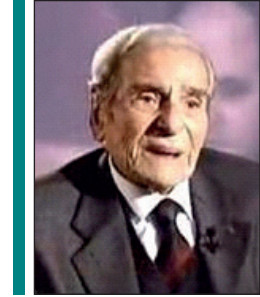
Mahmut Tali ÖNGÖREN
1931 – 1999

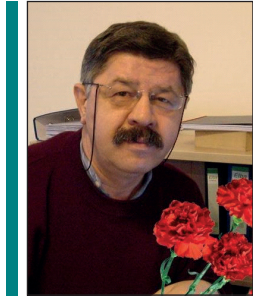
Haldun ÖZEN
1933 – 2002

İhsan ATAR
1929 – 2010

Halit ÇELENK
1924 – 2011

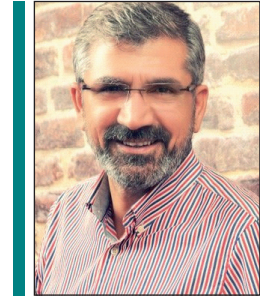
Ata SOYER
1955 -2013

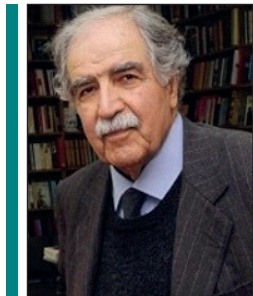
Leman FIRTINA
1926 - 2015

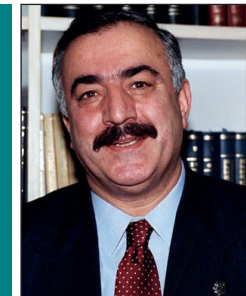
Veli DEVECİOĞLU
1928 - 2015

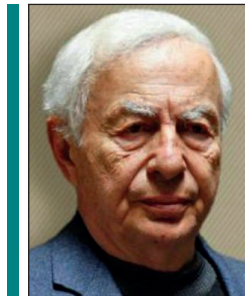
Tahir ELÇİ
1966 - 2015

Muzaffer İlhan ERDOST
1932 - 2020

Mehmet Doğan TAŞDELEN
1949 - 2020

Yücel SAYMAN
1939 - 2021

› Haziran 2021 - Haziran 2024 Dönemi Asıl Yönetim Kurulu Üyeleri

Metin BAKKALCI (Başkan), Coşkun ÜSTERCİ (Genel Sekreter), Nihat BULUT (Sayman), Rasime Şebnem KORUR, Ümit BİÇER, Barış YAVUZ, Nilgün TOKER, Ümit EFE, Hüseyin KÜÇÜKBALABAN

› Haziran 2021 - Haziran 2024 Dönemi Yedek Yönetim Kurulu Üyeleri

Türkcan BAYKAL, Mehmet Emin YÜKSEL, Berna ARDA, Zeki GÜL, Rehşan BATARAY SAMAN

› Haziran 2021 - Haziran 2024 Dönemi Asıl Vakıf Denetçileri

Mehmet VURAL, Mustafa ÇİNKILIÇ, Sabri DOKUZOĞUZ

› Haziran 2021 - Haziran 2024 Dönemi Yedek Vakıf Denetçileri

Mehmet ANTMEN, Haşim AYDINCAK

› Genel Merkez

Metin BAKKALCI, Nihat BULUT, Handan TAZE, Hülya ARAS, Hakkı ÜNLÜ, Didem AYDEMİR, Hatice TEMİZ, Yeşim ATLI, Melahat BÜYÜKTANIR (31 Mart 2024 tarihine kadar)

› İstanbul Temsilciliği

Enver Baran GÜRSEL, Ümit EFE, Şükriye BİDER, Deniz AKYIL YILMAZ, Bilal YILDIZ, Ümit BİÇER, Cihan Deniz ZARAKOLU, Saliha BAYKARA, Cihan KAPLAN, Elçin DAYANIR, Hasan YÜKSEL, Rojda VELAT KALKAN, Gülnarin DEMİREL, Öykü Deniz AYTEMİZ (06 Kasım 2023 tarihinden itibaren), Ayşegül ÖZADAK PİRİNÇÇİ (04 Aralık 2023 tarihinden itibaren), Kübra AYGÜN (05 Şubat 2024 tarihinden itibaren), Meryem Betül TOPKAYA (05 Şubat 2024 tarihinden itibaren), Seher ANDAÇ (01 Mart 2024 tarihinden itibaren), Pervin ARSLAN (09 Ekim - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında)

› İzmir Temsilciliği

Aytül UÇAR, Coşkun ÜSTERCİ, Zekiye AYATA, Çiğdem ÇOLAK KALAYCI, Makbule Cansu KIR, Eylem YILDIZER KUZEY (20 Temmuz 2023 tarihine kadar), Habibe GÜNEŞ (31 Aralık 2023 tarihine kadar)

› Diyarbakır Temsilciliği

Zelal SADAK, Azize EKER, , İshak DAKAK, Elif TURAN, Gulan Çağın KALELİ, Meltem ŞEKER (24 Temmuz 2023 tarihinden itibaren), Eray ERDEM (01 Ağustos 2023 tarihinden itibaren), Neval AKAT (01 Şubat 2024 tarihinden itibaren), Serkan DELİDERE (15 Eylül 2023 tarihine kadar), Güldar ÖNERARI (25 Ekim 2023 tarihine kadar), Mustafa ALTINTOP (13 Mayıs 2024 tarihine kadar)

› Cizre Referans Merkezi

İdris ÖZEN

› Van Temsilciliği

Ayfer BOSTAN, Sevim ÇİÇEK, Ayfer ŞAHİN BİLİCİ, Fahriye Cengiz YILDIRIM, Emrah KERTİŞ, Hüseyin YAVIÇ

› İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi Projesi

Canan KORKMAZ, Sevim SALİHOĞLU, Cem GURBETOĞLU, Tülin KORKMAZ, Fatma DEVRİM KILIÇER, Hatice BUDAKLI MUTLU, İsmail BOYRAZ, Yasemin DORA ŞEKER, Yusuf ERDOĞAN, Davut ARSLAN, Nehir BİLECE, Jiyan ÖZKAPLAN, Tuğçe İNCE, İlham YILMAZ, Ece BİŞİRİR, Günizi SATAR, Polat YAMANER, Sati MEŞE, Ali Serdar TEKİN, Mümtaz Murat KÖK (19 Haziran 2023 tarihinden itibaren), Sercan ÇALCI 18 Ekim 2023 tarihinden itibaren, Hediye Aslı DAVAS (11 Mayıs 2023 tarihine kadar), Ayşe ÇETİNTAŞ YÜKSEL (03 Temmuz 2023 tarihine kadar), Pınar BÜYÜKTAŞ (04 Temmuz - 04 Eylül 2023 tarihleri arası)

SON ÇALIŞMA DÖNEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (MAYIS 2023 - NİSAN 2024)

1. İnsan Hakları Ortamına Yönelik Genel Değerlendirme¹

1.1. İnsan hakları rejiminin mevcut krizinin ulaştığı boyut

Öncelikle son aylarda özel olarak Gazze’de yaşanan/yaşanmakta olan ve her insanın onurunu ve değerini tamamen hiçe sayan ağır/ciddi insan hakları ihlallerinin her birimiz için derin bir utanç kaynağı olduğunu ifade etmek isteriz.

Yakın tarihte ilk kez bir devlet temsilcisi (İsrail Savunma Bakanı Yoav Gallant) kabul edilemeyecek “İnsansı hayvanlarla savaşıyoruz” ifadesini kullanarak, 2 milyon 300 bin insanın yaşadığı Gazze’yi – gıda, su, elektrik ve yakıt ambargosunu da içine alacak biçimde – tamamen abluka altına alacaklarını söyleme cüreti gösterdi. Ve insanın sahip olduğu onur ve değeri bütünüyle yok sayan böylesine bir yaklaşımın ne anlam ifade ettiği aylardır her gün yeniden ve yeniden tüm dünyanın tanıklığında yaşanıyor.

Açıkça belirtmek gerekir ki, böylesine bir abluka ve saldırı-ganlığın, Hamas’ın sivilleri de hedef alan kabul edilemez vahşi eylemleri de dahil, hiçbir gerekçesi olamaz.

Her birisi biricik olan insanların acılarının derhal son bulmasına yönelik çabaların öncelikle ihtiyaç olduğunu her zaman göz önünde tutmak kaydı ile bu sürecin aynı zamanda uluslararası insan hakları rejiminin ne denli tahrip olduğunu somut bir göstergesidir.

Uluslararası insan hakları rejiminin küresel ölçekte giderek derinleşen bir kriz içinde bulunduğu son yıllarda sıkça dillendiriyoruz. Çeşitli yayınlarımızda da yer verdiğimiz gibi söz konusu krizin birbiriyle yakından ilgili üç veçhesi olduğunu söylemek mümkün.

i. Devletlerin, neredeyse dünya genelinde, evrensel insan hakları normlarını bağlayıcı bir çerçeve olarak görmekten hızla uzaklaştığı bir dönemdeyiz. Devletler ortaklık inşasına katkı sunan yapılar olmaktan ziyade toplumsal ortaklıkları çözen yapılar olarak hareket ediyorlar. Devletlerin özellikle demokrasi ve hukuk taahhüdünden giderek

uzaklaşmaları, insanlığın en önemli kazanımlarından birisi olan insan haklarının hem bir referans sistemi hem de bir denetim mekanizması olarak zayıflamasına yol açıyor. Bu durum, aynı zamanda, İkinci Dünya Savaşı sonrasında tesis edildiği biçimiyle küresel insan hakları rejimini ayakta tutan siyasi iradenin çözülmekte olduğuna işaret ediyor.

ii. Devletlerin yanı sıra ve belki daha önemli olmak üzere toplumsal düzeyde yaşanan bir değişim de var. Özcü aidiyetler temelinde kurgulanan cemaatçiliğin yükselişi, yabancı ve mülteci düşmanlığının yaygınlaşması, birçok ülkede kadınların, LGBTİ+ların kazanılmış haklarına saldırılar ve her türden ayrımcılığı besleyen reaksiyoner ideolojilerin adım adım daha fazla zemin kazanması – tüm bunlar toplumların kendilerini hak temelli biraradalıklar olarak görmekten giderek uzaklaşması ve ortaklık fikrinin değer yitirmesi sonucunu doğuruyor.

iii. Nihayet tüm bu gelişmelerin de bir sonucu olarak küresel insan hakları rejiminin somut varlığını oluşturan kurumsal mekanizmaların bürokratikleşmesi, biçimselleşmesi/içeriksizleşmesi ve tedricen işlevsizleşmesi gerçeğiyle karşı karşıyayız. Pek çok uluslararası insan hakları mekanizmasının özellikle yükümlülüklerini yerine getirmeyen/getirmekte isteksiz olan devletlere yönelik yaptırım süreçlerini etkin uygulayamaması ya da bölgemiz dâhil yaşanmış ve yaşanmakta olan savaşlar/çatışmalar dâhil ağır/ciddi insan hakları ihlallerinin sonlanmasına yönelik etkin ve sonuç alıcı adımlar atma konusunda derin suskunluk içinde olması bu mekanizmaların insan hakları alanındaki işlevlerindeki kısıtlılıkları ve sınırlılıkları daha da derinleştiriyor. Dahası bugün itibari ile uluslararası mekanizmalar esas olarak haklılığın bir tür onaylanması anlamında bir referans odağı olmaktan çıktığı gibi dahası fiili olarak baskıcı rejimlerin güçlenmesi için kullanılan araçlara dönüşebilmektedir.

Tüm bu unsurlar, küresel düzlemde insan hakları ortamındaki kapsamlı bir gerileme ve derin tahribat tablosuna işaret ediyor.

¹ Önceki raporumuzda yer verildiği gibi bu çalışma raporunun da ilk sözleri olarak gerek 6 Şubat 2023 ve devamında hayatımızda yer alan depremlerin yol açtığı tarifsiz acıların ve ağır yıkımın üstesinden gelinebilmesine katkı sağlamak gerekse de “bugün itibari” ile önlenemeyecek depremlerin bu denli ağır acı ve yıkıma bir kez daha yol açmamasına yönelik her düzeydeki hazırlık süreçlerinin gereklerini yerine getirebilmek için bu toprakların öncelikli gündemin DEPREM olduğunu bir kez daha vurgulama isteriz.

Hiç kuşkusuz küresel insan hakları rejiminin bugün içinde bulunduğu kriz, tüm yönleriyle “yeni” bir durum olarak değerlendirilmemeli.

Daha ziyade süreklilik ve yeniliğin iç içe geçtiği, bir yandan eski ve yapısal sorunların kümülatif olarak derinleştiği (örneğin insan hakları mekanizmalarının biçimselleşme eğilimi), ama diğer yandan da münhasıran yeni bazı gelişmelerin insan hakları konusundaki küresel gerilemeyi hızlandırdığı ve tüm bunların uluslararası konjunktürde yaşanan kritik dönüşümler bağlamında gerçekleştiği bir tablo var karşımızda.

Günümüzde Gazze’de tüm dünyanın tanıklığında yaşananlar başta olmak üzere dünyanın pek çok bölgesinde yaşananlar “Bir Daha Asla” temel sloganı ile İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra oluşturulmuş uluslararası insan hakları rejimindeki derin tahribatın özel göstergesini oluşturmaktadır.

1.2. Türkiye’de insan hakları “durumu”

Önceki raporlarımızda da yer verdiğimiz gibi Türkiye, Temmuz 2015’ten bu yana, yaygın ve sistematik insan hakları ihlallerinin yaşandığı, ağır ve ciddi insan hakları ihlallerinin tırmandığı bir dönemden geçiyor. Bugün itibarıyla Türkiye’nin çok büyük çoğunluğunun tanıklığında ya da pek çok kesimin doğrudan maruz kaldığı gibi adeta hakların kullanımının bir istisnaya, hakların ihlalinin ise kurala dönüştüğü bir ortamda yaşıyoruz. Karşı karşıya olduğumuz tablonun ağırlığı toplumun büyük çoğunluğu için aşikâr olsa da, belli başlı unsurları kısaca sıralamak faydalı olabilir.

Pek çok düzenleme ile kalıcılık/süreklilik kazandırılan bir OHAL rejimi altında yönetilmekte olan ülkemizde belirsizlik, kuralsızlık ve keyfilik rejimin kendi varlığını sürdürebilmesinin ana unsurlarına dönüşmüş durumda. Rejimin bir yönetim tekniği olarak kullandığı belirsizlik yaratma gücü, iktidarın her bakımdan tek elde toplanmasına, tüm denetim mekanizmalarından azade kılınmasına ve toplum üzerindeki baskı ve kontrolünün sınırsız artışına olanak sağlıyor.

Özel olarak Kürt sorununun barışçıl, demokratik ve adil çözümüne yönelik esas olarak iktidar tarafından içtenlikli, bütünlüklü adımların atılmaması başta yaşam hakkı olmak üzere ağır ve ciddi insan hakları ihlallerine yol açtığını da belirtmeliyiz.

Bu süreçte, insan hakları ortamındaki derin tahribata paralel olarak insan hakları savunucularına yönelik tehdit, baskı ve tacizlerdeki olağanüstü bir artışa tanık oluyoruz. İnsan hakları savunucularının hedef alınması hak ihlallerinin görünmez kılınmasını ve cezasızlığı hedefleyen açık bir politikaya dönüşmüş durumda. Etkili bir insan hakları savunuculuğu için gerekli olan ifade, medya, örgütlenme ve toplantı özgürlüğü neredeyse tamamen ilga edildi.

Toplumun insan hakları savunuculuğuna bakışında kamu otoritelerinin ve medya söylemlerinin bir sonucu olarak olumsuz bir dönüşüm yaşanmakta; insan hakları savunucularının faaliyetleri toplumsal algıda kriminalize edilmekte. Kısaca, son dönemde insan hakları aktörlerinin içinde hareket edebilecekleri alan büyük ölçüde daraltıldı.

Nihayet, Türkiye’nin siyasal bunalıma eşlik eden ve onunla iç içe geçen çok boyutlu bir toplumsal bunalımın varlığını teslim etmek durumundayız. Bu bağlamda (1) pandemi döneminin toplumsal dokuda yarattığı tahribatı; (2) neoliberal ekonomi politikalarının, savaş harcamalarının ve talan ekonomisinin sebep olduğu ekonomik krizi ve derin yoksullaşmayı ve eko-sisteminin tahribatını; (3) toplumsal yaşamda günbegün tırmanan yabancı düşmanlığı ve giderek artan ırkçı saldırıları; (4) nihayet Şubat 2023 depremlerinin yarattığı ağır yıkımı bilhassa vurgulamakta fayda var. Tüm bunlar, karşı karşıya olduğumuz tabloyu fazlasıyla zorlaştırıyor ve toplumun çeşitli kesimlerinde çaresizlik duygusunun yaygınlaşmasını beraberinde getiriyor.

Türkiye’de bugün insan hakları ortamının karşı karşıya bulunduğu bu ağır ve yapısal sorunlar, siyasal rejimin geçirmekte olduğu otoriter dönüşümle doğrudan ilgilidir. Bu dönüşümün ‘sistematik hak ihlali yapan bir devlet pratiği’nden ‘hak temelli bir rejim fikrinin topyekûn terk edilmesi’ne doğru bir gidişat olarak şekillendiğini söylemek mümkün.

Son dönemde Türkiye’de yaşanmakta olan yaygın ve sistematik insan hakları ihlallerine ilişkin veri ve değerlendirmeler Türkiye’deki yanı sıra uluslararası düzeydeki pek çok insan hakları kurumunun raporlarında da yer almaktadır. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserinin “Türkiye’de muhalefete karşı oluşan ciddi anlamda hasmane ortama ve genel olarak vatandaşlar ile sivil toplumun demokratik özgürlüklerine getirilen ağır kısıtlamalara dikkat çekmek” amacı ile 5 Mart 2024 tarihinde yayınlandığı memorandum bu konudaki son örneklerden birisini oluşturmaktadır. Söz konusu memorandumda Komiser, “gazetecilerin, insan hakları savunucularının ve sivil toplumun uygulanan sistematik baskı ve hukuki yaptırımlar ile belirginleşen ciddi anlamda hasmane bir ortamda faaliyetlerini yürüttüklerini, Türkiye’de ifade özgürlüğünün tehlike altında olduğunu” ifade etmiştir.

Bu bölümde yer verilen bu kısa değerlendirme ışığında, bu ağır krizi aşabilmeye yönelik ülke düzeyinde ve uluslararası ortamda dayanışma ve iş birliğinin, yaşamın tüm alanlarında insan haklarının ‘kurucu rolünü’ yeniden öne çıkaran bir yaklaşımı etkin kılmaya çalışarak, geliştirilmesi ve güçlendirilmesini sağlamak insan hakları hareketinin özneleri olarak en asli görevimiz olsa gerektir. Doğal olarak bu konuda etkin bir şekilde çaba göstermek TİHV’in özel bir gündemini oluşturmaktadır.

1.3. 2024 Yerel Seçimleri süreci:

Kuşkusuz demokratik siyasal değişim süreci salt seçimlerle daraltılması olanaklı değil ise de 2023 Mayıs ayındaki Cumhurbaşkanlığı ile genel seçimlerden sonra 31 Mart 2024 tarihinde her düzeyde tahribatın yaşandığı bir ortamda gerçekleşen Yerel Seçimlerin, pek çok kesimin de ifade ettiği gibi, Türkiye'nin geleceği açısından önemi aşikârdır.

Bu seçim sürecinde de her ne kadar bir ölçüye kadar anlaşılabilir sebeplerle özel olarak pek gündeme getirilmemiş olsa da, 2023 seçimlerinin Birleşmiş Milletler tarafından 2021 yılında yayımlanan "Seçimlere İlişkin İnsan Hakları Standartları Rehberi"²nde yer alan kriterler ışığında 'adil, dürüst ve güvenilir seçimler' olarak nitelenemeyeceğini belirtmek isteriz.

Fiili/de facto OHAL koşullarında dahası özel olarak keyfi gözaltı uygulamalarının sıradanlaştırılmaya çalışıldığı, özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı yerleşim birimlerinde gündeme gelen "taşımaya seçmenler" in söz konusu olduğu bir ortamda özgür ve gerçek seçimlerden söz edebilmenin olanaklı olmadığını hatırlatmak isteriz.

Bir yandan 31 Mart gecesi itibari ile toplumun pek çok kesimdeki yeniden hissedilen temkinli umut, öte yandan insan haklarına dayalı rejim fikriyatından uzaklaştığı gerçeği ülkenin kritik bir dönemde olduğunu ortaya koymaktadır.

Böyle bir dönemde siyasal alanın dönüştürücü gücünün esas olarak insan hakları değer ve ilkelerine dayalı yeni bir ortak yaşam tahayyülünü eylemleri bir şekilde sahiplenilen toplumsal kesimlerin etkin katılımı sağlanabildiği ölçüde anlamlı hâle gelebileceğini özel olarak bir kez daha vurgulamakta yarar olsa gerektir.

2. Çalışma Raporuna Konu Olan Dönemde (1 Ocak 2023–Nisan 2024) İşkence ve Diğer Kötü Muamele başlığındaki gelişmeler:

Özellikle 2015 Temmuz ayında çatışma ortamının yeniden başlamasından ve askeri darbe girişiminden sonra ilan edilen OHAL'den sonra hapisaneler dâhil resmi gözaltı ve kapatılma mekânlarının yanı sıra kolluk görevlilerinin barışçıl toplanma ve gösterilere müdahalesi sırasında, sokak ve açık alanlarda ya da ev ve iş yeri gibi mekânlarda, yani resmi olmayan gözaltı yerlerinde ve gözaltı dışındaki ortamlarda yaşanan işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları olağanüstü düzeyde arttığını bir kez daha ifade etmeliyiz.

Son dönemde tüm konuların çok sıklıkla ve kolaylıkla siyasi iktidar tarafından güvenlik sorunu/tehdidi olarak tarif edilip güvenlik gündemi hâline dönüştürülmeye çalışıldığı bir ortamda siyasal iktidarın baskı ve kontrole dayalı yönetim tarzı sonucu günümüzde tüm ülke adeta işkence mekânı hâline gelmiştir.

Özel olarak sadece,

- 2023 yılında şüpheli ölümün ötesinde çoğu için işkence ve diğer kötü muameleyle ilişkin son derece ciddi ve güvenilir iddia ve kanıtların söz konusu olduğu altı insanın gözaltı süreçlerinde yaşamını yitirmiş olması,
- Her ne kadar TİHV tedavi merkezlerine başvuranların sayıları ile ülke genelindeki işkenceye maruz kalan toplam insan sayısı arasında doğrusal mutlak bir ilişki kurulması uygun değil ise de, TİHV merkezlerine başvuranların birden fazla birimde işkence gördüğü dikkate alınmak kaydı ile 2023 yılı içinde TİHV'e başvuranlardan sokak ve açık alanlarda yaşanan işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarına maruz kalanların oranının %77,4'e ulaşması,
- Son yıllarda işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarının son derece yoğun yaşandığı hapisanelerdeki mahpus sayısının son yıllarda yıllık yaklaşık 30-40 bin artarken, sadece Eylül 2023 ile Nisan 2024 arası yedi ayda 71.679 artmış olması gerçeği işkence ve diğer kötü muamelelerin sorununun bugün ulaştığı boyutu göstermektedir.

Önceki raporlarımızda da yer verdiğimiz gibi Türkiye'nin de bir parçası olduğu evrensel hukukun mutlak olarak yasaklamasına rağmen yaygın ve sistematik işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları toplumun çok geniş bir kesiminin yakın tanıklığında gerçekleştiği için bir yönü ile tüm topluma bir mesaj anlamında son derece görünür bir hâle dönüştürülmektedir. Öte yandan da işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları "normalleştirilerek" aynı zamanda görünmez kılınmaya da çalışılmaktadır.

Her zaman ifade ettiğimiz gibi, işkenceye maruz kalan kişilerin rehabilitasyon haklarına ulaşabilmek amacı ile TİHV tedavi merkezlerine başvuranların sayıları ile ülke genelindeki işkenceye maruz kalan toplam insan sayısı arasında doğrusal mutlak bir ilişki kurulması uygun değildir. Bununla birlikte 2023 yılında TİHV tedavi merkezlerine, 42'si işkence görenin yakını ve 739'u doğrudan işkence ve diğer kötü muamele uygulamasına maruz kalan olmak üzere, 781 yeni başvuru olduğu, 781 yeni başvurunun 731'i ise Türkiye'de işkence ve diğer kötü muameleyle maruz kalmıştır. Özel 2023 yılı içindeki 781 yeni başvurunun

² https://www.esithaklar.org/wp-content/uploads/2022/02/ESHID_BM_Secimler-ve-Insan-Haklari-TR_20220222.pdf

530'sının (%68) 2023 yılı içinde işkenceye maruz kalmış ya da onların yakını olmuş gerçeği işkence uygulamalarının yaygınlığı ve ciddiyeti konusunda önemli gösterge dir.

2.1. İşkence ve Diğer Kötü Muamele Uygulanmaları:

2.1.1. Resmi Gözaltı Yerlerinde İşkence ve Diğer Kötü Muamele Uygulanmaları

Siyasal otoriterleşme ile orantılı olarak devlet erkinin çeşitli kademelerinde yaygınlaşan yasa, kural ve *norm dene timinden kaçınma, keyfilik, bilinçli ihmali gibi sebeplerle usul güvencelerinin ihlal edilmesi, gözaltı sürelerinin uzunluğu, izleme ve önleme mekanizmalarının işlevsiz kılınması* ya da bağımsız izleme ve önlemenin hiç olmaması vb. nedenlerle resmi gözaltı merkezlerindeki işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları, uygulayıcıların ihtiyaç duydukları ölçüde, sistematik ve yaygınlığını sürdürmektedir.

TİHV dokümantasyon biriminin tespit edebildiği kadarıyla gözaltında ölüm olaylarına 2019 yılında hiç karşılaşılmamış, 2020, 2021 ve 2022 yıllarında ise birer şüpheli ölümün gerçekleştiği göz önüne alındığında, 2023 yılında şüpheli ölümün ötesinde çoğu için işkence ve diğer kötü muameleyle ilişkin fotoğraf ve video görüntülerini ve tanıkların beyanlarını destekler nitelikteki son derece ciddi ve güvenilir iddia ve kanıtların söz konusu olduğu altı kişinin gözaltı süreçlerinde yaşamını yitirmiş olma gerçeği sorunun ulaştığı boyutu göstermektedir.

TİHV Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri'nin 2023 yılı verilerine göre, TİHV merkezlerine başvuranların birden fazla birimde işkence gördüğü dikkate alınmak kaydı ile, işkence ve diğer kötü muameleyle maruz kalmış 739 yeni başvurunun 387'si (%52,3) emniyet müdürlükleri, 56'sı (%7,6) polis karakolu gibi resmi gözaltı merkezlerinde işkenceye maruz kaldıkları gerekçesi ile başvurmuştur. Bunun yanı sıra 311 (%42) kişinin aynı zamanda güvenlik görevlilerinin araçlarında işkenceye maruz kalmış olduğu göz önüne alındığında araç içlerinin bizatihi kendisinin, resmi kayıt öncesi, resmi işkence mekânına dönüştüğünü ortaya koymaktadır.

2.1.2. Resmi olmayan gözaltı yerlerinde ya da gözaltı dışındaki ortamlarda işkence ya da diğer kötü muamele uygulamaları³

Son yıllarda giderek yaygınlaşan resmi olmayan gözaltı yerlerinde ya da gözaltı dışındaki ortamlarda (kolluk görevlilerinin barışçıl toplantı ve gösterilere müdahalesi sırasında ya da sokak ve açık alanlarda, ev ve iş yeri gibi

mekânlar gibi) yaşanan işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları sıradanlaşarak gündelik yaşamın bir parçası hâline gelmiştir.

Özel olarak barışçıl toplantı ve gösterilerde kolluk görevlilerinin "işkence ve diğer kötü muamele uygulaması" düzeyine ulaşan "güç kullanarak müdahalesinin" yaygınlaşması dahası "sıradan bir uygulama" hâline dönüştürülmeye çalışılması, **işkenceye maruz kaldıkları için TİHV** rehabilitasyon merkezlerine başvuranların yakınmaları, tıbbi bulgu ve tanılarının da gösterdiği gibi, son dönemin karakteristik bir özelliğine dönüşmüştür.

TİHV merkezlerine başvuranların birden fazla birimde işkence gördüğü dikkate alınmak kaydı ile, 2023 yılı içinde TİHV'e başvuranlardan sokak ve açık alanlarda yaşanan işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarına maruz kalanlarının oranının %77,4'e ulaşması sorunun ulaştığı boyutu göstermektedir.

İşkencenin sokağa inmesi, birden fazla mekânda devam etmesi ve cezasızlık uygulamalarının her aşamaya hâkim kılınması, son dönemde hep ifade edegeldiğimiz gibi işkencenin değişen yüzünün anlaşılmasına olanak sağlayan önemli bir veri olmaktadır.

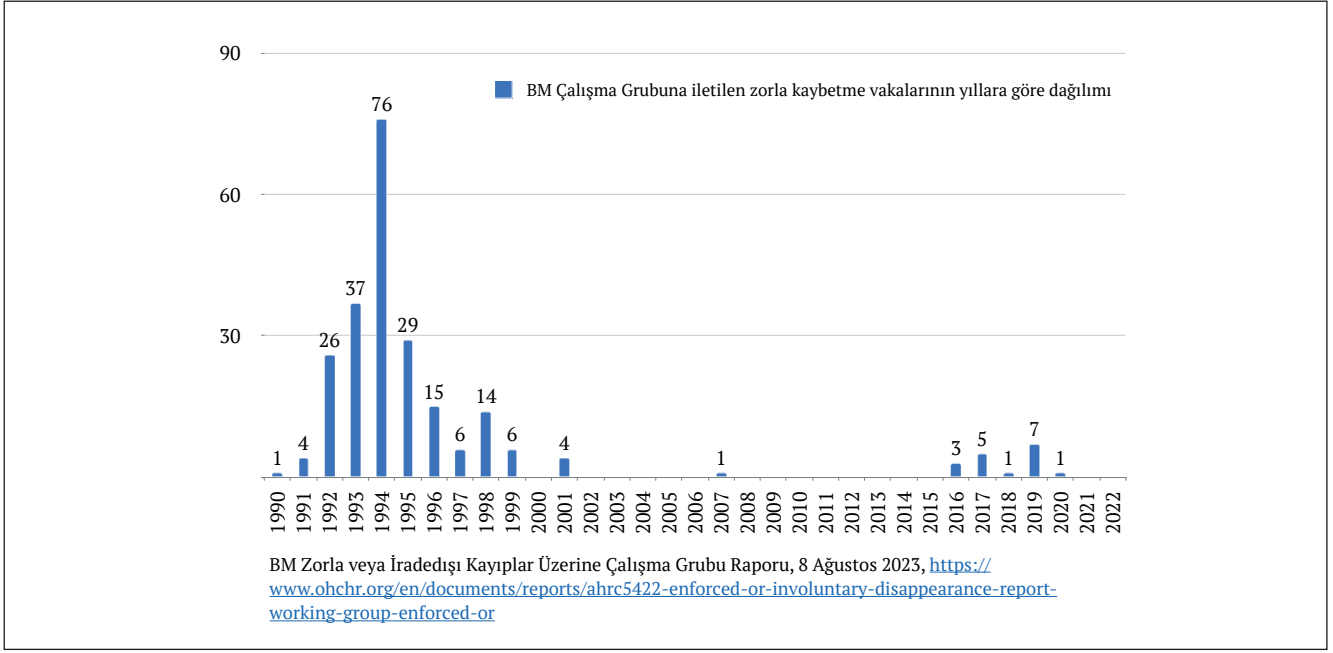
2.1.3. Zorla kaçırma/kaybetme girişimleri

1990'lardan sonra 2016 yılında ilan edilmiş olan OHAL dönemi ile birlikte kaygı verici bir şekilde yeniden yaşamaya başlamış olan zorla kaybetme ya da kaybetme girişimlerinin/kaçırmaların son yılların bir başka karakteristik özelliğine dönüştüğünü belirtmek durumdayız.

Bu kaygı verici gelişme BM Zorla veya İradedışı Kayıplar Üzerine Çalışma Grubu'nun en son 8 Ağustos 2023 tarihli raporuna da bir kez daha yer almıştır. Söz konusu raporda alta yer verilen tablodan görüleceği gibi 2001 yılındaki dört ve 2007 yılındaki bir zorla kaybedilen insanı göz ardı etmemek kaydı ile 2000'li yıllarda 2016 yılı ile yeniden başlayan bu süreç Çalışma Grubu tarafından izlemeye alınmıştır.

Özellikle 2019 yılında altısı Şubat ayında biri ise Ağustos ayında olmak üzere yedi zorla kaçırma/kaybetme vakası tespit edilmiş, bunlardan altısının aylar sonra gözaltında olduğu öğrenilmiştir. Bu altı kişiden ikisi yargılandığı duruşmalarda kendilerinden haber alınamayan dönemde ağır tehdit, işkence ve taciz altında kaldığını ilk kez anlatmışlardır.

3 İşkence ve diğer kötü muamele yasağının yalnızca özgürlüklerinden alıkonulan kişilere yönelik değil aynı zamanda güvenlik güçlerinin şiddetini, örneğin yakalama ve toplantı ve gösteri hakkının kullanmak isteyen kişilere müdahaleleri de kapsadığı konusu BM Genel Kurulu'nun 18 Aralık 2013 tarihli oturumundaki kararında vurgulanmış; BM İşkence Özel Raportör'ün BM Genel Kurulu'na sunduğu 20 Temmuz 2017 tarihli "Nezarethane/resmi gözaltı yerleri dışı yerlerdeki zor kullanımı ve işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezalandırma yasağı (extra-custodial use of force" başlıklı raporunda son derece kapsamlı bir şekilde açıklanmıştır. Yanısıra güvenlik görevlilerinin "protestoculara" yönelik muamelenin "işkence" boyutuna ulaştığı hükmü verilen Avrupa İnsan Hakları İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarında bu konuda önemli bir içtihat oluşturulmuştur.

Bir kişinin akıbeti ise 6 Ağustos 2019 tarihinden bu yana, 58 ay geçmesine karşın, kamuoyunca hâlen bilinmemektedir.

“Kaybedilenlerin” yakınları açısından “işkence ve zalimce, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele” yasağının ihlali anlamına da gelen bu konu başta Cumartesi Anneleri tarafından uzun yıllardır sürdürülmekte olan “Gözaltında Kayıplarla Mücadele” çabalarının kıymetini daha da artırmaktadır. Bu konu kurumlarımız açısından da kuşkusuz öncelikli bir konudur.

2.1.4. Hapishanelerde işkence ve kötü muamele

Daha önceki raporlarımızda da yer verdiğimiz gibi Türkiye’de hapishaneler, her dönem işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarının yoğun olarak yaşandığı mekânlar olmuştur. Özellikle 2015 Temmuz’unda Türkiye’nin yeniden çatışma ortamına girmesiyle başlayan, daha sonra askeri darbe girişiminin bastırılması ve ardından OHAL ilan edilmesiyle devam ederek günümüze varan süreçte hapishanelerde tutuklu ve hükümlülere yönelik işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarında olağanüstü düzeyde artışlar yaşanmaktadır.

i. Hapishanelerdeki aşırı kalabalıklaşma sorunu:

Özellikle 2005 yılından itibaren her yıl belirgin artışlarla günümüze kadar gelen hapishanelerin aşırı kalabalıklaşması kendi başına önemli bir güncel sorun alanını oluşturmaktadır. Hapishanelerin aşırı kalabalıklığı, yer seçimi ve mimarisi dahil fiziksel koşulları kendi başına pek çok hak ihlalinin nesnel zeminini oluşturmaktadır.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü verilerine göre 2005 yılında 55.870 olan tutuklu ve hü-

kümlü sayısı, son yayımlandığı tarih olan 1 Nisan 2024 tarihi itibarı ile toplam kapasitesi 295.702 olan 403 ceza infaz kurumunda toplam 322.780 tutuklu ve hükümlüye yükselmiştir.

Bunlardan 45.717’si tutuklu, 277.063’ü ise hükümlü veya hükmen tutukludur. Uzunca bir zamandır hükmen tutuklu dediğimiz, yani cezası onanmamış kişilerin sayısı ayrıca verilmemektedir. Hapishanelerde 13.561 kadın 2.912 çocuk hükümlü ve tutuklu bulunmaktadır.

Bu verilere göre her ne kadar 1 Nisan 2024 tarihi itibarı ile kapasite fazlası sadece 27.078 ise de altta yer verilen bilgiler Türkiye’deki hapishaneler gerçeğinin ulaştığı vahim boyutu ortaya koymaktadır.

Eşitlik ilkesine ve ayrımcılık yasağına aykırı bir yaklaşımla hazırlanan 2020 yılındaki infaz düzenlemesinin bir tür devamı niteliğinde bir başka infaz düzenlemesi “06/02/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi İçin Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” olarak 15 Temmuz 2023 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Eşitlik ilkesine ve ayrımcılık yasağına aykırı bir yaklaşımla belli suç tipleri ile siyasi mahpuslar kapsam dışı bırakan bu düzenleme ile çok sayıda mahpus tahliye edilmiştir. Bu düzenleme ile ayrıca denetimli serbestlik, açık hapishaneye ayrılma gibi haklardan yararlanmanın önkoşulu mahpusun işlediği suç olarak belirlenmiştir. Öte yandan, bu düzenleme içinde “İnfaz Hâkimi karar verebilir” ifadesi ise kesinlikten uzak, infaz hâkimliğine takdir yetkisi bırakılarak hukuki belirlilikten uzak bir durum da yaratılmıştır.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü verilerine göre 3 Temmuz 2023 tarihinde 360.722 olan tutuklu ve hükümlü sayısının “2023 Yılı İnfaz Düzenlemesi”nin 15 Temmuz 2023 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesinden sonra 2 Ağustos 2023 tarihinde 270.607’e, 1 Eylül 2023 tarihinde ise 251.101’e inmesi gözönüne alındığında bu düzenlemeye dayalı olarak, kesin bilgiye sahip olmamızla birlikte, **yaklaşık 110 bine yakın mahpusun bu düzenlemeden yararlanarak tahliye edildiğini** söylemek mümkündür.

1 Eylül 2023 tarihindeki 251.101 olan tutuklu ve hükümlü sayısının 1 Nisan 2024 tarihi itibarı ile 322.780’ne yükselmesi, bir başka deyişle hapisanelerdeki tutuklu ve hükümlü sayısının sadece yedi ay içinde yaklaşık 71.679 artması Türkiye yakın tarihinin en hızlı artış hızına tekabül ettiğini göstermektedir.

Bu durum bir yandan hapisanelerdeki fiziksel koşullarının daha da kötüleşmesine ve hak mahrumiyetlerinde ciddi artışın devam ettiğini gösterdiği gibi öte yandan da Türkiye’deki toplumsal bir sorunun özel göstergesi niteliğindedir.

Sonuç olarak, Türkiye tarihinde örneği olmayan bir şekilde sadece 19 yıl içinde tutuklu ve hükümlü sayısının beş buçuk mislinden fazla artması, son yıllarda ülkemizde yaşanan gelişmelerin de bir açıdan özeti niteliğindedir.

26 Haziran 2023 tarihinde yayımlanan 2022 Avrupa Konseyi Hapishane Nüfuslarına ilişkin Yıllık Ceza İstatistikleri verilerine göre Türkiye Avrupa Konseyi bünyesindeki ülkelerdeki hapisanelerdeki mahpus sayısının ve oranının en yüksek olduğu ülkedir. Türkiye’de 100 bin kişiden 355’i hapisanelerde bulunuyor. Bu oran Avrupa Konseyi ülkelerinde ise ortalama 117’dir.⁴

Dahası bu aşırı artış rakamları Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından 22 Mayıs 2023 tarihinde son veri olarak yayınlanan 2022 yılına ait Ceza İnfaz Kurumu İstatistiklerinde yer verildiği gibi hapisanelere her yıl girişi ve çıkışı kaydı yapılan kişi sayıları ile birlikte düşünüldüğünde durumun vahameti daha da ortaya çıkmaktadır. 2022 yılı içinde ceza infaz kurumlarına 301 bin 410 kişinin hükümlü statüsünde giriş kaydı yapılırken aynı dönemde 264 bin 844 kişinin hükümlü statüsünde çıkışı kaydı yapılmıştır.

Ayrıca 1 Nisan 2024 tarihi itibarı ile Adalet Bakanlığı verilerine göre Türkiye genelinde denetimli serbestlik kapsamında 233.824 kişi bulunmaktadır. Sadece bu sayıyı bile hapisanelerde bulunan tutuklu ve hükümlülerin sayısı ile topladığımızda özgürlüklerinden mahrum bira-

kılmış yurttaş sayısı yaklaşık 556.604 kişiye ulaşmaktadır. Bu da diğer dolaylı gözetim/denetim araçlarını bir yana bıraktığımızda yaklaşık her yüz elli sekiz yurttaştan birinin doğrudan/çıplak gözetim altında olduğu anlamına gelmektedir.

ii. Yeni hapisaneler ile ilgili değerlendirme:

2020 ve 2023 yıllarında infaz kanundaki değişikliklere dayalı olarak “siyasi mahpuslar ve sadece eleştirel veya muhalif görüşlerini ifade ettiği için alıkonulanlar” dışında son dört yılda yaklaşık 200 bin mahpusun hapisanelerden salındığı gözükmesine karşın, hapisanelerdeki tutuklu ve hükümlü sayısının son dört yılda yaklaşık 47 bin yükselmiştir.

Durum bu iken, Adalet Bakanlığı verilerine göre sadece 2020 yılında 23, 2021 yılında 32 adet, 2022 yılında 22 adet, 2023 yılında 16 adet çeşitli tiplerde ceza infaz kurumu açılması ve yine Adalet Bakanlığı’nın 2024 yılı performans programına göre 2024 yılında 12 ceza infaz kurumunun daha açılmasının hedeflenmesi hapisanelerdeki aşırı kalabalıklık sorununun önümüzdeki dönem daha da derinleşeceği riskini ortaya koymaktadır.

Kaldı ki, yeni hapisaneler arasında özellikle 2021 yılından itibaren de “S Tipi Ceza İnfaz Kurumu”, “Y Tipi Ceza İnfaz Kurumu” ve “Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu” adları altında, bilindiği kadarı ile yaklaşık 19 bin kapasiteli, toplam 43 yeni tip hapisaneler kullanıma açılmıştır.

Mahpusların büyük kısmının tek kişilik hücrelerde çok az kısmının da 3 kişilik odalarda tutulduğu bu yeni tip hapisanelerin en belirleyici özelliği mimari ve mühendislik yapıları ile yanısıra gündelik uygulama rejimi ile tecrit/izolasyon koşullarını daha da ağırlaştırmasıdır. Bilindiği kadarı ile mahpuslar günün en az 22.5 saati hücrede geçirmekte ve nerede ise “tek başına hücreye kapatılma/solitary confinement” düzeyine ulaşan uygulamalar rutine dönüşmektedir.

iii. Öte yandan, son dönemlerde keyfi bir şekilde başvuru ev hapsi dahil adli kontrol tedbirleri sıradan ve rutin uygulamalar hâline gelmiştir. Aslında bu tür tedbirler tutuklanmayı gerektiren koşulların varlığı hâlinde, şüpheliye/sanığa daha hafif nitelikte bir tedbir uygulamak amacıyla tutuklamaya alternatif olarak düzenlenmişlerdir. Ancak yürürlüğe girdiği 1 Haziran 2005 tarihinden bu yana, özellikle de son dönemde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nda yapılan çeşitli değişiklikler sonucunda tutuklamanın tamamlayıcısı ve devamı niteliğinde tedbirler hâline gelmiştir.

4 https://wp.unil.ch/space/files/2023/06/230626_Key-Findings-SPACE-I_Prisons-and-Prisoners-in-Europe-2022.pdf

iv. Hapishanelerde işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları:

Hapishane sürecinin kendisi başlı başına acı veren travmatik bir süreçtir; ayrıca bir cezalandırmaya tabi tutulamaz. Kapatılmanın dışında fiziki veya manevi ağır acı veya ıstırap veren fiiller (yetersiz sağlık hizmetleri/sağlığa erişimin kısıtlanması dâhil) işkence ve kötü muamele kapsamına girmektedir.

Türkiye’de hapishaneler, her dönem işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarının yoğun olarak yaşandığı mekânlar olmuştur.

Özellikle 2015 Temmuz’unda Türkiye’nin yeniden çatışma ortamına girmesiyle başlayan, daha sonra askeri darbe girişiminin bastırılması ve ardından OHAL ilan edilmesiyle devam ederek günümüze varan süreçte hapishanelerde tutuklu ve hükümlülere yönelik işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarında olağanüstü düzeyde artışlar yaşanmaktadır.

a. Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kurallarının (Nelson Mandela Kuralları) “Dış dünya ile ilişki”si kapsamındaki Madde 59’da yer verildiği gibi “Mahpuslar, mümkün olduğu ölçüde, evlerine veya sosyal iyileştirme yerlerine, yakın yerleştirilir.” temel yaklaşımına karşın Türkiye’de mahpusların, daha ilk aşamada, yaşadığı yerlerin çok uzağındaki hapishanelere gönderilmeleri kendi başına işkence ve diğer kötü muamele başlığında ele alınabilecek bir hak ihlaline yol açmaktadır.

b. Hapishanelere girişten itibaren çeşitli çeşitli nedenlerle (işkence yöntemine dönüşen “soyarak arama/çıplak arama”, kelepçeli muayene, ayakta tek mil vererek sayım gibi) uygulanan kaba dayak, her türden keyfi muamele ve keyfi disiplin cezaları, hücre cezaları, sürgün ve sevkler yakın tarihte görülmedik boyutlara ulaşmıştır.

TİHV’in beş tedavi merkezine 1.1.2016-31.12.2023 tarihleri arasında başvuran 5553 kişinin 2729’unun hapishane süreçlerinde işkence ve kötü muameleye maruz kaldıkları görülmüştür. 2016 sonrasında hapishanelerde işkencenin tüm başlıklarda arttığı gözlenmektedir. Hapishanelerde 2016-2023 yılları arasında en sık % 71,4 ile hakaret ve % 54,4 ile kaba dayak başta olmak üzere fiziksel müdahalelerin yanı sıra temel hakların (% 79,8) ve sosyal hakların (% 73,6) kısıtlandığı belirtilmiştir.

v. Hapishanelerde sağlık hakkı:

a. Sağlık hizmetine erişimin kısıtlanması, hapishane reviri ziyaret hakkının kısıtlanması, Adli Tıp Kurumu’na, adliye ve hastaneye götürülürken kelepçe takılması dâhil

kötü muamele uygulamaları, mahpusların sağlık sorunlarının zamanında ve etkili bir şekilde çözülmemesi, uzun bir süredir devam eden bir başka sorun alanıdır. Özellikle son dönemde tedavilerini zorlukla sürdüren mahpusların büyük bir çoğunluğunun başka hapishanelere sürgün edilmesi sağlık hizmetine erişim hakkına önemli ölçüde zarar vermiştir.

b. Hapishaneler ile ilgili bir diğer önemli konu da hasta mahpuslardır. Bu kişilerin karşı karşıya olduğu sağlık hizmetine yeterli erişim sağlayamama, Adli Tıp Kurumu’nun bağımsız olmaması dâhil, bağımsız ve nitelikli tıbbi değerlendirme raporu alamama gibi sorunların yanı sıra Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu’nda 28 Haziran 2014 tarihli “**toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen**” şeklindeki değişiklikte yer alan “toplum güvenliği” ibaresi, hasta mahpuslar için “kesin hayati tehlike teşkil ettiği” yönünde raporlar verilmiş olsa bile, mahpusların salınmaları konusunda bütünüyle keyfiyete yol açmaktadır.

Her ne kadar 2 Ocak 2023 tarihinde Adalet Bakanlığı tarafından yayımlanan bir genelge ile bu konuda kimi düzenlemeler yapıldığı iddia edilmekte ise de “mevzuat” bölümünde yer verildiği gibi hasta mahpusların giderek daha da ağırlaşan sorunlarının çözümüne katkı sağlaması olanaklı değildir.

En son 29 Nisan 2022 tarihinde güncellenen İHD verilerine göre “tespit edilebildiği kadarıyla” toplam 651’i ağır olmak üzere 1517 hasta mahpus bulunmaktadır.

vi. Yaşam hakkı ihlalleri hapishanelerdeki bir başka önemli bir sorundur. Hatırlatmak isteriz ki, en son 31 Ağustos 2022 tarihinde güncellenen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin Yaşam Hakkını içeren 2. Madde Rehberinin⁵ 54. Paragrafında da yer verildiği gibi “Mahkeme [İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi], her tutuklunun [alıkonulmanın], hakkında karar verilen tedbirlerin uygulama yöntemlerinin, ilgiliye tutukluluğa [alıkonulmaya] bağlı olarak duyulan acının kaçınılmaz seviyesini aşan bir yoğunlukta herhangi bir üzüntü veya sıkıntı vermemesini sağlayacak şekilde insanlık onuruna yakışır tutukluluk [alıkonulma] koşullarında bulunma hakkına sahip olduğunu belirtmiştir; Mahkeme, bir tutuklunun [alıkonulmanın] sağlığının yanı sıra esenliğinin de, hapis uygulamasının gerekleri bakımından uygun şekilde sağlanması gerektiğini eklemiştir (Dzieciak/Polonya, § 91).” şeklindeki ifade ile bu konu doğrudan devletlerin pozitif yükümlülüğüdür.

Durum böyle iken, TİHV dokümantasyon biriminin tespit edilebildiği kadarıyla 2022 yılında hapishanelerde en az 48,

5 https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_2_ENG.pdf

2023 yılında ise en az 20 mahpus hastalık, intihar, şiddet, ihmal vb. çeşitli gerekçelerle yaşamını yitirmiştir.

Hapishanelerde yaşanan ölümlerle ilgili, mahpusların ailelerinin, avukatlarının ve hak savunucularının da bir parçası olduğu etkin soruşturmalar yürütülmemektedir. Mahpus gerçekten intihar etmiş olsa bile neyin onu buna sevk ettiğine, öncesinde biyo-psiko-sosyal iyilik hâlinin ne durumda olduğuna ya da işkence ve diğer kötü muameleyle maruz kalıp kalmadığına dair etkin soruşturma yapılmadığı için ölüm olayları hakkında yeterli bilgi alınmamaktadır.

Örneğin, Yılmaz Ekinci 13 Ocak 2022 tarihinde Aydın E Tipi Cezaevi'nde şüpheli bir şekilde yaşamını yitirmiş idi. "İntihar ettiği" ileri sürülen Yılmaz Ekinci ile ilgili işkence ve diğer türde kötü muameleyle ilişkin ciddi ve güvenilir iddiaları destekler nitelikte görüntülerin daha sonra ortaya çıkmasının ardından 5 infaz koruma memuru hakkında 'görevi kötüye kullanma' suçundan cezalandırılması istemi ile dava açılabilmişti. 18 Temmuz 2023 tarihindeki duruşmada tüm sanıklar yönünden yeterli delil oluşmadığı ve suç unsuru bulunmadığı gerekçesiyle beraat kararı verildi.

vii. Hapishaneler ve tecrit/izolasyon sorunu:

Çok uzun yıllardır (2000 yılından bu yana) uygulanmakta olan ve tutuklu ve hükümlülerin fiziksel ve ruhsal bütünlüklerinin ciddi şekilde zarar görmesine neden olan tek kişi ya da küçük grup izolasyon/tecrit uygulamaları çözülemeyen kronik bir soruna dahası rutin bir uygulamaya dönüşmüştür. Dahası söz konusu ağır izolasyon/tecrit politikası özellikle yeni açılan Yüksek Güvenlikli ve S Tipi, Y Tipi gibi Hapishanelerde de özel uygulamaya dönüştürülmeye çalışılmaktadır.

Bir kez daha Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi'nin (CPT) "Tutukevlerindeki mahkumların günün makul bir kısmını (sekiz saat veya daha fazla) hücreleri dışında, belirli amacı olan ve değişen faaliyetler yaparak geçirmeleri hedeflenmelidir. Doğal olarak, hüküm giymiş mahkumların bulunduğu kurumlardaki programlar daha da uygun olmalıdır." şeklinde ifade edilen standart ilkesini hatırlatmak yararlı olacaktır. Buna karşın Adalet Bakanlığı'nın 10 tutuklu ve hükümlünün haftada 10 saat bir araya gelerek sosyalleşmesini öngören 22 Ocak 2007 tarihli genelgesi (45/1) bile yürürlükte olmakla birlikte uygulanmamaktadır.

İzolasyon uygulamasının özel bir biçimi İmralı Cezaevi'nde yaşanmaktadır. 2011 yılından bu yana kesintisiz devam etmekte olan aile ve avukat görüş/ziyaret yasakları, 2019 yılında üç kez, 2020 yılında bir kez (3 Mart 2020 tarihinde) yapılan aile ve 2019 yılında beş kez yapılan avukat görüşmelerine rağmen hâlen sürmektedir. Avrupa

İşkenceyi Önleme Komitesi'nin Türkiye hapishanelerine 2017 ve 2019 yılı ziyaretleri sonucu açıkladığı raporlarındaki tavsiyelere uyulmadığı anlaşılmaktadır.

viii. Hükümlülerin salıverilmelerin keyfi biçimde engellenmesi:

15 Nisan 2020 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 89. Maddesinde yapılan değişiklik ile Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirmesine Dair Yönetmelik 29 Aralık 2020 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikle oluşturulan İdare ve Gözlem Kurulları ile 6 aylık periyotlarda mahpusun iyi halli olup olmadığını değerlendirmektedir. 5275 sayılı Kanununun 89. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca iyi hâl değerlendirmesi yapılacak olan kurula Cumhuriyet savcısı veya belirleyeceği Cumhuriyet savcısı başkanlık edeceği kararlaştırılmıştır. Bu kurulda; kurum müdürü, gözlem ve sınıflandırmadan sorumlu ikinci müdür, idare memuru, cezaevi tabibi, psikiyatrist, bir psikolog ve Psiko-Sosyal yardım servisinde görevli diğer unvandan bir personel, öğretmen, infaz ve koruma baş memuru ile kurum müdürü tarafından teknik personel arasından seçilen bir görevlinin yer alacağı da belirtilmiştir.

Bu yönetmelik doğrultusunda kurulan kurullar, kendilerini mahkeme yerine koyarak mahpuslar hakkında iyi halli olup olmadıklarına dair değerlendirmede bulunmakta, mahpusların koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik haklarından yararlanıp yararlanmayacaklarına karar vermektedirler. İçlerinde yalnızca hapishane savcısı dışında hukukçu kimsenin olmadığı, mahpusların tahliye edilip edilmeyeceğine karar veren ve paralel bir mahkeme gibi hareket eden bu kurullar hukuki değildir.

Ayrıca İdare ve Gözlem Kurulları mahpusların iyi halli olup olmadığına karar verirken soyut ve sübjektif yorumlarda bulunmakta, siyasi mahpuslardan da pişman olduklarına dair beyan istemektedirler. Bu kararlardan kaynaklı olarak yüzlerce politik mahpus denetimli serbestlik ve koşullu salıverilme haklarından mahrum bırakılmaktadır.

Kesinleşmiş cezalarının infazı için koşullu salıverilme adı altındaki gerekli süreyi tamamlamış olmalarına rağmen, ağırlıklı kesimini siyasi gerekçeler ile ceza alanlar oluşturmak üzere pek çok mahpusun "Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirmesine Dair Yönetmelik" kapsamında cezaevi idare ve gözlem kurullarının kararları ile tahliye edilmemeleri, son dönemde giderek artan yoğunlukta yaşanan önemli sorunlardan bir diğeridir.

Özellikle 2023 yılından itibaren bilhassa kamuoyunda "30 yıllık"lar diye bilinen ve aldıkları müebbet hapis cezasının infazı için gerekli süreyi tamamlamış olan çok sayıda kişinin tahliyeleri kurul kararıyla ertelenmiştir.

Maalesef yetkililerin sağlıklı veri paylaşımı olmadığı için kaç mahpusun idare ve gözlem kurullarının kararları ile tahliye edilmediği kesin olarak bilinmemektedir.

Tüm bu tespit ve veriler, derhal çözüm yollarının bulunmasının gerekli olduğu, hapsetmenin siyasal iktidar açısından asli bir yönetme tekniği hâline getirildiğini açıkça göstermektedir. Yanısıra hapisanelere yönelik sivil kurumlar dahil etkin izleme mekanizmalarının zaten söz konusu olmadığı bir ortamda hapisanelerdeki insan hakları ihlallerinin “sıradanlaştırma” çabaları ve iyice görünmez hâle getirilmeye çalışılması son dönemin karakteristik bir başka özelliğine dönüşmüştür.

2.2. Mevzuatta İşkence ve Diğer Kötü Muamele Yasağı ve Usul Güvenceleri: (ortak bir zaman dilimini de içerdiği için bir önceki çalışma raporunun kimi bölümlerine bu raporda da yer verilmesi tercih edilmiştir)

i. 15 Temmuz 2023 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren infaz kanunu değişikliği ile bilgilere “hapisaneler” bölümünde yer verilmiştir.

ii. 8. Yargı paketi adı altında 2/3/2024 tarih ve 7499 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Türkiye’de yasa yapma pratiğinin hangi düzeye geldiğinin somut bir örneğini oluşturmaktadır.

Bilindiği gibi, 8 Aralık 2023 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesi 26/10/2023 tarih ve 2023/183 sayılı kararı ile TCK 220. Maddesini, dört ay sonra yürürlüğe girmesi kaydı ile, iptal etmiş idi. İptal kararının gerekçesi ise “... itiraz konusu kuralın, örgüt üyeliğine dair herhangi bir somut delil bulunmadan ve işlenen suçun niteliği ve ağırlığı itibarıyla örgütün amacına ne surette katkıda bulunduğu da dikkate alınmadan kişilerin örgüte üye olmak gibi son derece ağır bir suçtan cezalandırılmalarına neden olacak şekilde geniş yorumlanmaya müsait olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kuralın kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarını önleyecek şekilde belirli ve öngörülebilir nitelikte olmadığı ve bu yönüyle kanunilik şartını taşımadığı sonucuna ulaşılmıştır.” olarak belirtilmiştir idi.

Gerekçe son derece açık iken 2/3/2024 tarihindeki yasa değişikliği ile TCK 220. Maddesi, AYM gerekçesinde yer verilen belirlilik ve öngörülebilirlik konusunda hiçbir unsura yine yer vermeden sadece ve dahası mevcut TCK’deki üyelik ceza sınırlarından daha fazlasına karşılık gelen ceza sınırlarına yer vererek “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca iki yıl altı aydan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” şeklinde düzenlenmiştir.

Ayrıca, bir de TCK 314. Maddesine yeni bir fıkra eklenerek “(3) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işle-

yen kişi, ayrıca beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” düzenlemesi getirilmiştir.

Böylece, AYM’nin iptal kararındaki açık ifadelerle karşın, ceza sınırları da yükseltilerek, herkesin tanıklığında keyfilik alanını daha da genişleten bir yaklaşım sergilenmektedir.

iii. 24 Aralık 2017 tarih ve 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile (daha sonra TBMM tarafından 1/2/2018 tarih ve 7079 sayılı Kanunlaşmış idi) Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçlardan dolayı tutuklu ve hükümlü bulunanların duruşmaya sevkleri için cezaevi dışına nakillerinde tek tip giysi giyme zorunluluğu getirilmiş idi. O dönemde ilgili kurumlarla birlikte “onur kırıcı bir ceza” niteliğinde olan hapisanelerde tek tip elbise dayatmasına karşı tutumuzu kamuoyu ile paylaşmış idik.

Yaklaşık altı buçuk yıl sonra 17 Nisan 2024 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesi 26/10/2023 tarih ve 2023/183 sayılı kararı ile tek tip giysi zorunluluğu getiren düzenlemeyi iptal etti. Söz konusu kararda “Kural ile getirilen zorunluluk gereği kişinin istediği kıyafeti giymek yerine ceza infaz kurumunca verilen kıyafeti giymek zorunda olmasının söz konusu kıyafetin türü de dikkate alındığında kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkını sınırlandırdığı açıktır.” değerlendirilmesine yer verilip, düzenlemenin “gereklilik kriterlerini taşımadığı” belirtilmiştir.

Kuşkusuz AYM’nin bu kararı ile ilgili siyasi iktidarın nasıl bir izleyeceği yakından izlenecektir.

2.3. Ulusal Önleme Mekanizması işlevini de üstlendiği iddia edilen Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK)

i. Israrla tekrarlamak isteriz ki, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye ek Seçmeli Protokol (OPCAT) ve Paris Prensiplerinde yer alan ilkelere hiçbir şekilde uyumlu olmadığı aşikâr olan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu 20 Nisan 2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğü girmiş idi. Bu kanun ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) kurulmuş dahası OPCAT’in gereği işkencenin önlenmesinde etkili ve önemli bir araç olan ‘Ulusal Önleme Mekanizması’nın (UÖM) işlevlerini de yerine getirmek üzere yetkilendirilmiş idi. “Resmi OHAL” döneminde 9 Temmuz 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Kanun Hükmünde Kararname ile TİHEK yasasında daha da olumsuz değişiklikler gerçekleştirilmiş idi. Bu değişiklikler ile TİHEK’in kurul üyelerinin tamamı ve kurul başkanı ile ikinci başkanının Cumhurbaşkanı tarafından atanması, Kurumun Cumhurbaşkanı’nın görevlendireceği bakanlık ile ilişkilendirilmesi ve Cumhurbaşkanı’nın gerekli gördüğü yerde yetkilerini bu bakan vasıtasıyla kullanması şeklinde düzen-

leme yapılmış; ayrıca kurul üyesi olmak için gerekli olan kurumun görev alanında en az 10 yıllık deneyim sahibi olmak şartı, çoğulcu temsil şartı, iki dönemden sonra kurul üyesi olamama şartı kaldırılmış idi.

Nitekim 2018 yılındaki yasal değişiklikten bu yana ilk kez 14 Temmuz 2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanı kararı ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu başkanı, ikinci başkanı ve sadece ikisi kadın olan diğer dokuz kurul üyesinin tamamı Cumhurbaşkanı tarafından OPCAT ilkelerine bütünüyle aykırı bir şekilde atanmıştır. Bu atama kararı ile kurul üyelerinin cinsiyet dengesi, halkın çeşitli gruplarının temsili, etnik, kültürel ve dini azınlıkların temsiliyetine önem verilmediği gibi ulusal önleme mekanizmasının bu hassasiyete sahip olmadığı gerçeği bir kez daha görülmüştür.

Böylece yapısal, işlevsel ve mali açılarından bağımsızlığı olmayan TİHEK’i, ülkemizdeki insan hakları kurumlarının raporlarında yanısıra pek çok uluslararası insan hakları mekanizmasının raporlarında da yer alan tüm önerilere karşın, OPCAT ve Paris Prensipleri ilkelerine uyumlu hâle getirecek hiçbir adım atılmadığı gibi önceki yıllarda yasasında yapılan değişiklik ile yürütmeye daha da bağımlı hâle getirilmiştir.

ii. TİHEK kanununa göre OPCAT hükümleri çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması olarak görev yapmak da TİHEK’in görevleri arasında olduğu gerekçesi ile TİHEK tarafından 2023 yılında özgürlüğünden alıkonulan kişilerin bulunduğu mekânlara gerçekleştirilen ziyaretlerin 60’ının, 2024 yılında 30 Nisan 2024 tarihi itibarı ile 2024 yılı içinde gerçekleştirilen ziyaretlerin ise 16 raporu yayımlanmıştır. İşkence ve kötü muamele uygulamalarının yaygınlığı göz önünde tutmak kaydı ile, yayımlanan raporlar değerlendirildiğinde, her ne kadar raporlarda hapisaneler ile ilgili çok sayıda uluslararası belgeye atıf yapılması gibi olumlu bir görüntü bulunmakta ise de, alıkoyma yerlerine yapılan önleyici ziyaretlerin esas olarak şekli olarak yerine getirildiği anlaşılmaktadır.

iii. Öncelikle Ulusal Önleme Mekanizmaları aracılığı ile özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişilerin bulunduğu veya bulunabileceği yerlere düzenli ziyaretler yoluyla işkence ve diğer kötü muameleyi önleyici bir sistemi geliştirmeyi amaçladığını bir kez daha belirtmek isteriz. Böylece ihlallere daha gerçekleşmeden müdahale imkânının sağlanması hedeflenmektedir.

Böyle bir amaç hedeflendiği içindir ki, yargısal olmayan araçlardan olan OPCAT’de tanımlanan Ulusal Önleme Mekanizmaları bir soruşturma organı ya da hüküm veren bir organ değildir.

Oysa, kanunda TİHEK’in görevleri arasında “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını

incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.” olduğu gerekçesi ile OPCAT ilkelerine bütünüyle aykırı bir şekilde Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında da başvuru almakta ve karar vermektedir. Her ne kadar kendi Kanunu’nun 17’nci maddesinde yargı ve yasa yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağına yer verilmiş olsa da TİHEK sonuç olarak işkence ve diğer kötü muamele iddiaları ile ilgili olarak bir tür soruşturma süreci işleterek ve ‘kötü muamele yasağının ihlali yapıldığı ya da yapılmadığı’ şeklinde hüküm vererek kabul edilemez bir şekilde adeta bir yargı işlevini üstlenme girişiminde bulunmaktadır.

Böyle bir işlev işkencenin önlenmesi çabaları açısından son derece sakıncalı bir durum yaratmaktadır.

Bu sakıncalı durumu ortaya koyabilmek açısından TİHEK’in kendine iletilen başvurularla ilgili özellikle Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında olduğu iddiası ile yayımlanmış olduğu kararların kısaca gözden geçirilmesi yararlı olacaktır.

Öncelikle TİHEK tarafından 2018, 2019 ve 2020 yılları için “İşkence ve Kötü Muameleye Karşı Ulusal Önleme Mekanizması Raporu” başlığında yayımlanan yıllık raporlarda işkence ve diğer kötü muamele iddiaları ile ilgili TİHEK’ yapılmış başvurularla ilgili kararlarına ilişkin özel bir bölüme yer verilirken, TİHEK tarafından 14 Nisan 2023 tarihinde “Ulusal Önleme Mekanizması Ziyaret Raporları 2021” başlığında yayımlanan raporda ise sadece UÖM görevi kapsamında 2021 yılı içerisinde düzenlenen ziyaretlerin raporlarına yer verilip, işkence ve diğer kötü muamele iddiaları ile ilgili TİHEK’ yapılmış başvurularla ilgili kararlarına ilişkin özel bir bölümün olmadığı gözlenmiştir. Bununla birlikte daha sonraki dönemlerde alınan kararlarda yer verildiği gibi Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından başvuruların incelenerek karar süreçlerinin işletildiği görülmüştür.

TİHEK tarafından 2022 ve 2023 yılları için Ulusal Önleme Mekanizması bağlamında herhangi bir rapor henüz yayımlanmamıştır.

Bu nedenle 2023 yılı ile ilgili TİHEK internet sitesindeki ‘Kurul Kararlar’ sayfasında yer alan ‘Kurul Kararları’ tarafımızdan taranmıştır.

Öncelikle, önceki yıllarda yayımlanan kararlar da gözönüne alındığında TİHEK’in kendisine iletilen başvuruların, her ne kadar TİHEK e-başvuru sekmesinde başvuru konularından birisi olarak ‘Ulusal Önleme Mekanizması’ da gözükmüyor ise de, hangilerini Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında ele alınıp alınmadığına ilişkin kriterlerde/ ölçütlerde farklılıklar olduğunu, yanısıra ele aldığı başvurularla ilgili oluşturduğu kararlara yönelik sistematik bir sınıflandırmanın da bulunmadığını belirtmeliyiz.

TİHEK'in bu tür sistematik olmayan yaklaşımlarını gözönünde tutmak kaydı ile tarafımızdan gerçekleştirilen tarama sonucu, tespit edebildiğimiz kadarı ile, TİHEK tarafından 2023 yılında yayımlanan toplam 981 karar içinde Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında olduğu varsayılabilir 139 karardan sadece beş kararda “kötü muamele yasağının ihlali yapıldığı”⁶ ‘kararı’ verildiği görülmektedir.

Son dönemde giderek artan işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarına ilişkin son derece ciddi ve inanılır iddiaların ve kanıtların giderek arttığı bir dönemde, 2023 yılı içinde Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında olduğu varsayılabilir TİHEK tarafından açıklanan toplam 139 karardan sadece beşi için “kötü muamele yasağının ihlali” ‘kararı’ verilmiş olması son derece dikkat çekicidir.

Söz konusu bu başvurulara ilişkin sürecin genellikle yazışma yoluyla ve dosya üzerinden inceleme yapılarak gerçekleştiği görülmektedir. Bu başvurular ile ilgili süreçlerde işkence ve diğer kötü muamele iddiaları ile ilgili soruşturma ve belgelendirme süreçlerinin nasıl yürütülmesi gerektiğine ilişkin ilke ve standartları ortaya koyan ilk ve yegâne kılavuz olan ve açık adı “İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu” olan İstanbul Protokolü ilkelerine hiçbir şekilde hürmet edilmemesinin ötesinde İstanbul Protokolü ilkelerine tümüyle aykırı bir yaklaşım sergilenmiştir.

Daha açık bir ifade ile, işkence ve diğer kötü muamele iddiaları ile ilgili bir soruşturma işlevi olmaması gereken TİHEK bu tür kararları ile, işkence ve diğer kötü muamele iddiaları ile ilgili etkili bir soruşturmanın önünü açmak yerine, aksine ne yazık ki işkence ve kötü muamele iddiaları ile ilgili etkili biçimde soruşturma süreçlerinin engellenmesi ve dolayısı ile cezasızlık yolunu açarak cezasızlıkla mücadeleye zarar verilmesi işlevini üstlenmiş olmaktadır.

iv. Bu vesile ile bir kez daha TİHEK'in, özellikle 2015 yılı sonrasında Türkiye'de meydana gelen çatışmalı ortam sırasında ve askeri darbe teşebbüsü sonrası ilan edilen OHAL döneminden sonra yaygın ve yoğun olarak yaşanan insan hakları ihlallerine karşı etkili bir izleme gerçekleştirilmemiş olması da işlevsizliği bakımından önemli bir göstergesi olduğunu bir kez daha ifade etmek durumundayız.

v. Sonuç olarak, OPCAT ve Paris Prensipleri ilkelerine uyumlu olmadığı aşikâr olan ‘Ulusal Önleme Mekanizmasının işlevlerini de yerine getirmek üzere yetkilendirilmiş olan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu kurulduğu tarihten (20 April 2016) bugüne işkencenin önlenmesine katkı sağlamadığı gibi dahası işkencenin önlenmesi çabalarına zarar vermektedir.

vi. Böyle bir ortamda BM İşkenceyi ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezayı Önleme Alt Komitesi'nin (SPT) 6-9 Ekim 2015 tarihlerindeki Türkiye'ye ilk ziyaretinden sonra 4-15 Eylül 2022 tarihlerinde ikinci ziyaretini gerçekleştirmiştir. TİHV olarak da görüşmelere katılıp düşünce ve değerlendirmelerimizi paylaştığımız bu ziyaretin raporu henüz yayımlanmamıştır.

vii. Bu ziyaretten hemen sonra 10 Ekim 2022 tarihinde Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel Ağı (GANHRI) bünyesinde bulunan Akreditasyon Alt Komitesi'nin (SCA) TİHEK'in B statüsünde akredite edilmesine yönelik önerisi açıklanmıştır. GANHRI tüzüğü gereği 8 Kasım 2022 tarihi itibarı ile Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel Ağı (GANHRI) tarafından, OPCAT ve Paris Prensipleri ilkelere uyumlu olmadığı aşikâr olan, TİHEK'in B statüsünde akredite edilmesi önerisi kabul edilmiştir. Her ne kadar “Paris Prensiplerini kısmen karşıladığı” anlamına gelen B statüsünde de olsa akredite edilmiş olmasının Türkiye'de işkencenin önlenmesine yönelik olumsuz sonuçları olacağı kaçınılmaz olduğu gerçeği gözönüne alındığında bu sürecin aynı zamanda uluslararası insan hakları mekanizmalarının işlevselliğinin tartışılması gerekliliğini bir kez daha göstermektedir. Öte yandan TİHEK'in B statüsünde akredite edilmiş olması durumunun OPCAT ilkelere hiçbir şekilde karşılamayan TİHEK bünyesindeki Ulusal Önleme mekanizmasının geçerliliği açısından hiçbir anlam ifade etmediği de aşikârdır.

2.4. Uluslararası Mekanizmaların önerileri:

Her ne kadar uluslararası insan hakları mekanizmalarının insan hakları alanındaki işlevlerindeki kısıtlılıkları ve sınırlılıkları daha da derinleşmekte ise de önceki raporlarımızda hep yer verdiğimiz gibi Türkiye'deki işkence gerçekliği uluslararası mekanizma ve organlar tarafından hazırlanan raporlarda tüm çıplaklığı ile dile getirilmektedir. Ancak, Anayasa başta olmak üzere hiçbir yasa, kural ve normla kendini sınırlandırmak istemeyen siyasal ik-

6 Bu kararların ilki olarak 2023/859 numaralı kararda “Anafartalar Şehit Kamil Arslan Polis Merkezi Amirliğinde başvuranların kolluk görevlileri tarafından kötü muameleyle maruz kaldığı iddiası” ile ilgili; ikincisi 2023/847 numaralı kararda “Kütahya'da başvuranın, gözaltı işlemi sırasında kolluk personeline darp edildiği ve nezarethaneye giriş için yapılan adli muayene sırasında görevli hekimin görevini yapmayarak gerçeğe aykırı rapor düzenlediği şikayetleriyle işkence ve kötü muamele yasağının maddi ve usuli açıdan ihlal edildiği iddiası” ile ilgili; üçüncüsü 2023-785 numaralı kararda “Özel Sakarya Bakım Merkezinde tutulan başvurana kızıyla görüntülü görüşme yapma imkânı verilmemesi iddiası” ile ilgili; dördüncüsü 2023/779 numaralı kararda “Düzce T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda Başvuranın ceza infaz kurumunda kötü muameleyle maruz kaldığı iddiası” ile ilgili, beşincisi ise 2023/615 numaralı kararda “İzmir 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda Sağlık hakkının ihlali, Kurum Müdürü ile infaz ve koruma memurlarının başvurana kötü muamelede bulunduğu iddiaları ile başvuran hakkında keyfi disiplin soruşturması başlatılması iddiası” ile ilgili ihlal kararlarıdır.

tidar, uluslararası önleme ve denetleme mekanizmaları tarafından yapılan eleştiri ve önerileri de esas olarak dikkate almamaktadır.

i. En son olarak, 24 Ocak 2024 tarihinde, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi “Avrupa’daki gözaltı yerlerinde sistematik işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya ceza iddiaları” başlıklı kararında “Türkiye’de son yıllardaki polis gözetiminde ve cezaevlerinde işkence ve kötü muamele uygulamalarında artış olduğu” tespitine yer vererek konu ile ilgili pek çok öneride bulunmuştur.

ii. 20-22 Eylül 2022 tarihlerinde gerçekleştirdiği toplantısı için Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’ne Hafıza Merkezi ve İHD ile birlikte 2020 yılından itibaren her yıl güncelleştirilerek Kural 9.2 bildirimini yaptığımız “Batı ve Diğerleri Grubu” dosyasının öyküsü uluslararası mekanizmalarının önerilerinin siyasi iktidarca içtenlikle ele alınmadığının özel bir örneğini oluşturmaktadır.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’ne Hafıza Merkezi ve İHD ile birlikte 2020 yılından itibaren her yıl güncelleştirilerek Kural 9.2 bildirimini yaptığımız “Batı ve Diğerleri Grubu” dosyasının öyküsü uluslararası mekanizmalarının önerilerinin siyasi iktidarca içtenlikle ele alınmadığının özel bir örneğini oluşturmaktadır. Aynı dosya ile ilgili son olarak 31 Temmuz 2023 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin 19-21 Eylül 2023 tarihlerinde gerçekleştirdiği toplantısı için Kural 9.2 bildirimini yapılmıştır.

Bu grup kapsamında güvenlik güçleri tarafından 1993-2011 yıllarında işlenen öldürme, işkence ve kötü muamele ve orantısız güç kullanma eylemleriyle (yakalama, gözaltı, ifade alma işlemleri ve barışçıl gösterilere müdahale sırasında işlenenler dahil) ilgili soruşturmaların, kovuşturmaların ve disiplin süreçlerinin etkisizliğiyle ilgili verilen AİHM kararlarının (AİHS madde 2 ve 3’ün usulden ihlal edildiğine hükmedilen kararlar) iç hukuktaki infaz süreci Bakanlar Komitesi tarafından olarak denetlenmektedir. AİHM tarafından ilk kararın 2004 yılında verildiği gözönüne alındığında 20 yıldır süren izleme sürecinin bu denli uzunluğu siyasi iktidarın bu tür denetleme mekanizmalarının önerilerine olan olumsuz yaklaşımını göstermektedir. Öte yandan da sivil insan hakları kurumlarının Bakanlar Komitesi’ne düzenli olarak Kural 9.2 bildirimleri yapmasının ne denli etkili olduğunu da göstermektedir.

iii. Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) Türkiye’ye son dönem itibarı ile 29 Ağustos-6 Eylül 2016, 4-13 Nisan 2018, 6-17 Mayıs 2019, 21-29 Eylül 2022 ve 13 - 22 Şubat 2024 tarihlerindeki beş ayrı “özel amaçlı/ad-hoc” ziyaret ile 10-23 Mayıs 2017 ve 11-25 Ocak 2021 tarihlerindeki iki ayrı periyodik/düzenli ziyaret gerçekleştirmiştir.

2016 yılından bugüne gerçekleştirilen bu yedi ziyaretle ilgili CPT heyetinin yaptığı gözlem ve tespitler hakkında tamamlanmış raporlardan sadece 10-23 Mayıs 2017 dönemsel ziyareti ile 6-17 Mayıs 2019 “özel amaçlı/ad-hoc” ziyaretinin raporları hükümetin izin vermesi üzerine 5 Ağustos 2020 tarihinde yayımlanmıştır. Yayımlanan her iki CPT raporunda da yer alan tavsiyelere esas olarak uyulmadığı anlaşılmaktadır.

Yanı sıra işkencenin önlenmesi doğrultusunda devletlerin bir tür ciddiyetinin ve kararlılığının göstergesi olarak CPT tarafından gerçekleştirilen ziyaretlere dayalı hazırlanan raporların otomatik olarak yayımlanmasını (CPT ziyaretleri sonrası raporların ilgili devletin izin vermesi beklemeden yayımlanması) bugüne kadar Avrupa Konseyi bünyesindeki 16 ülke onaylamıştır. Türkiye devletinin ise CPT ziyaretlerine dayalı raporların otomatik olarak yayımlanmasına onay verilmesi konusunu hâlâ gündemine bile almaması, CPT’nin 2016 yılından bu yana gerçekleştirdiği beş ayrı ziyarete ilişkin raporlarının yayımlanmasına hala izin vermemesi ile birlikte düşünüldüğünde, siyasi iktidarın işkencenin önlenmesi konusundaki olumsuz/içtenlik-siz tutumunun bir diğer göstergesidir.

iv. Ulusal Önleme Mekanizması ile ilgili BM İşkenceye Karşı Alt Komite’nin 5-9 Ekim 2015 tarihlerindeki Türkiye ziyareti dayalı hazırlanan ve 2 Aralık 2019 tarihinde yayınlanan rapordaki ve 28 - 30 Ocak 2020 tarihlerinde gerçekleşen BM Evrensel Periyodik İnceleme Mekanizması çerçevesinde Türkiye’nin insan hakları karnesinin üçüncü tur incelemesinde yer alan tüm önerilere karşın OPCAT ve Paris Prensipleri ilkelerine uyumlu hâle getirecek hiçbir adım atılmadığı gibi önceki yıllarda yasasında yapılan değişiklik ile yürütmeye daha bağımlı hâle gelmiştir.

2.5. Cezasızlık Kültürü:

Sürekli olarak yinelediğimiz gibi cezasızlık olgusu işkence ile mücadelede en önemli engeldir.

Her zaman belirttiğimiz gibi, cezasızlığın arkasında yatan köklü neden işkence iddialarına yönelik bütün iddiaların ivedilikle, eksiksiz, tarafsız, bağımsız ve etkili bir şekilde soruşturmaya konu edilmemesidir.

Faillere hiç soruşturma açılmamakta ya da işkence suçu nedeniyle yapılan suç duyurusu başvuruları ya çeşitli gerekçeler ile takipsizlikle sonuçlanmaktadır.

Takipsizlikle sonuçlanmayan soruşturma süreçleri çok sıklıkla daha az cezayı öngören ve zamanaşımına tabi olan ‘basit yaralama’, ‘zor kullanma sınırının aşılması’, ‘eziyet’ ya da ‘görevi kötüye kullanma’ suçlarından sürdürülmektedir.

Kovuşturma aşamasına ulaşabilen dosyalarda ise sanıklara genellikle hiç ceza verilmemesi ya da cezaların ertelen-

mesi gibi nedenlerle cezasızlık olgusu işkence yapılmasını mümkün kılan en temel unsurlardan birisi olarak hâlâ karşımızda durmaktadır.

Ayrıca işkence suçunun kovuşturulması için yasadaki muğlaklık yerini korumaktadır.

Öte yandan işkence suçunun soruşturulmasının önüne geçmek amacıyla işkence görenleri yıldırmaya yönelik işkence görenler hakkında derhal “memura hakaret etmek, mukavemet etmek, bu sırada yaralamak, kamu malına zarar vermek” gibi gerekçelerle karşı davalar açılmaktadır. İşkenceciler aleyhine açılan davalar cezasız kalırken işkence görenler aleyhine açılan davalar kısa sürede ağır cezalar ile sonuçlanabilmektedir.

2.6. Sonuç olarak;

Şiddetin her türünün sistematikleştiği ve sıradanlaştığı, uzun yıllardır sorgulanan hukukun üstünlüğünün resmi ve/veya fiili/de facto OHAL süreçlerindeki gelişmelerle tamamen işlemez hâle geldiği, kâğıt üstündeki kadarı ile bile mevcut olmayan anayasal ilkelerin, yasal kural ve güvencelerin tüm işlevlerini yitirdiği, sorumlu kamu görevlilerinin her türlü cezasızlık güvencesinden yararlanır

hâle geldiği bir ortamda işkence gündelik hayatın içinde herkes tarafından hissedilir, yaygın bir pratik hâle getirilmiştir.

Dahası son dönemde işkenceyi sıradanlaştıran zihniyet ve bu zihniyete dayalı uygulama ve yasal düzenlemeler ve bu süreçte işkencenin kolluğa her düzeyde öğretilmiş olma hâlinin uzun süreli yıkıcı etkileri önümüzdeki dönem de önemli bir sorununa dönüşmüştür.

Bu nedenledir ki, temel varlık sebebi işkence görenlerin tedavi ve rehabilitasyonu, işkencenin tıbbi belgelenmesi, işkencesiz bir dünya için işkencenin önlenmesi ve “sürmekte olan toplumsal travma ile başetme”ye yönelik çabalar olan TİHV’in çalışmalarının niteliksel ve niceliksel olarak daha da etkinleştirilmesi bugün çok daha anlamlı ve gerekli hâle gelmiştir.

Son olarak, insan eliyle gerçekleştiği için önlenebilir olan Türkiye ve dünyadaki bu kötücül sürecin son bulması ve insan haklarına dayalı bir ortak yaşam idealini geliştirmek için çok daha fazla çaba göstereceğimizi bir kez daha ifade etmek isteriz.

1. TEDAVİ VE REHABİLİTASYON ÇALIŞMALARARI

1.1. Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmalarına Genel Bir Bakış

Başvuru Sayıları ve Dağılımı

TİHV, 2023 yılında 781 başvuru almıştır. Ayrıca, geçmiş yılların başvurularından 248 kişinin başvurusu 2023 yılında sürdürülmüştür. Dolayısıyla, 2023 yılında, Ankara, İstanbul, İzmir, Van ve Diyarbakır'da bulunan beş tedavi

ve rehabilitasyon merkezimiz ile Cizre'de bulunan referans merkezimiz aracılığıyla toplam 1029 işkence gören ve yakınlarına tedavi ve rehabilitasyon hizmeti sağlanmıştır.

Tablo 1. 1999-2023 Yılları Arasında TİHV Başvuru Sayıları

Yıllar	Adana	Ankara	Cizre	Diyarbakır	İstanbul	İzmir	Van	Toplam
1999	163	71		73	207	172		686
2000	207	126		122	430	138		1023
2001	215	131		174	483	226		1229
2002	166	84		188	346	181		965
2003	193	64		195	312	160		924
2004	203	47		155	364	153		922
2005	126	26		125	300	115		692
2006	111	10		61	117	38		337
2007	117	35		36	185	79		452
2008	145	12		40	133	95		425
2009	118	26		51	183	81		459
2010	87	31		101	102	42		363
2011	130	56		116	163	54		519
2012	132	28		114	220	59		553
2013	99	97		171	403	99		869
2014	40	33		321	301	92		787
2015	14	66		130	324	63		597
2016	-	35	16	149	212	75		487
2017	-	81	42	208	221	64		616
2018	-	44	50	131	241	73	45	584
2019	-	55	34	251	253	113	202	908
2020	-	58	35	116	190	78	128	605
2021	-	66	48	166	307	134	263	984
2022	-	85	119	191	321	174	311	1201
2023	-	32	40	125	251	172	161	781

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi toplam 781 yeni başvurunun 251'i İstanbul Merkezimize, Cizre Referans Merkezi başvuruları ile birlikte 165'i ise Diyarbakır merkezimize olmak üzere başvurularımızın %53'ünün tedavi ve rehabilitasyon süreçleri bu iki ana merkezimiz tarafından gerçekleştirilmiştir. 6 Şubat 2023 tarihli deprem Diyarbakır Merkezimizin faaliyetlerini de etkilemiş ve merkezin yeniden yapılanma süreci için Şubat- Mayıs arasında ça-

lışmalarına ara verilmiştir. Ayrıca, İstanbul Merkezimizde 1,5 hekim kadrosu öngörülmesine rağmen yıl içinde tek hekimle çalışmalarını sürdürmüştür.

781 toplam başvuru arasında 738 kişi işkence gören, 42 kişi başvuru yakınıdır. Doğrudan işkence ve kötü muameleye maruz kalan başvurularımızın 530'u, yani %67si yıl içinde işkence görmüştür. Bu oran, geçen yıl %69 idi.

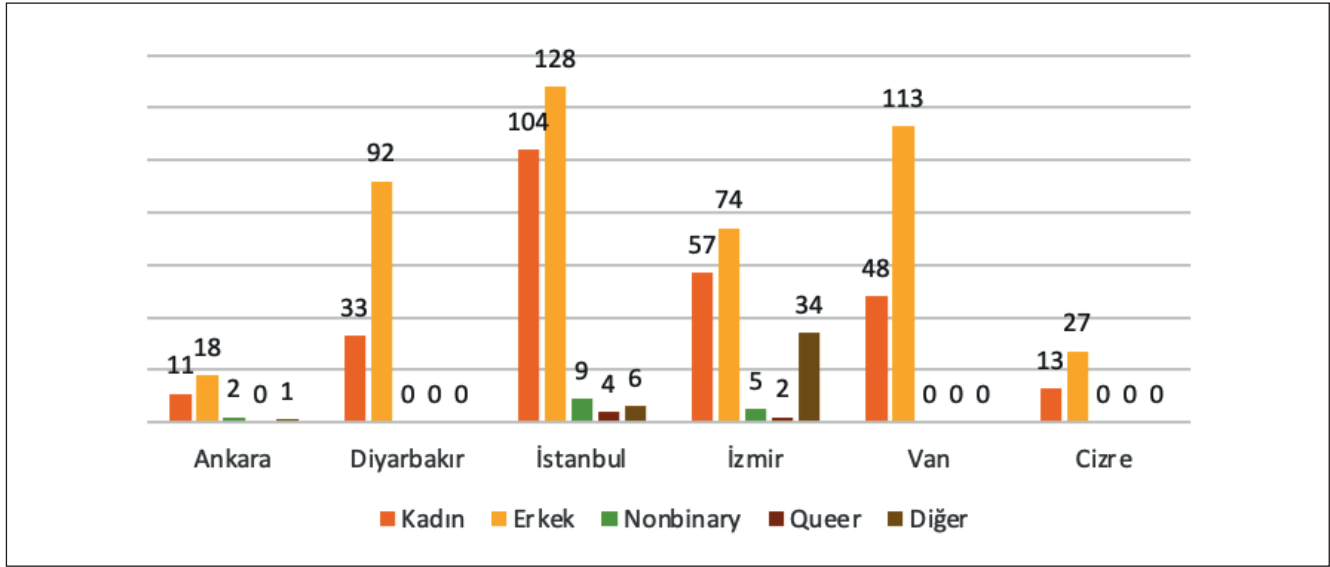
Başvuruların Sosyal ve Demografik Özellikleri

Toplam 781 başvurudan 266'sı translar dahil kadın, 452'si translar dahil erkek, 16'i non- binary, 6'sı kendini Queer olarak tanımladı. 41 başvuru ise bu kategorilerin içinde tanımlamadı veya cinsiyet kimliğini belirtmedi. Oransal olarak bakıldığında ise 2023 başvurularının %57,9'u erkek, %34,1'i kadın, %8,1'i ise LGBTİ+'dır.

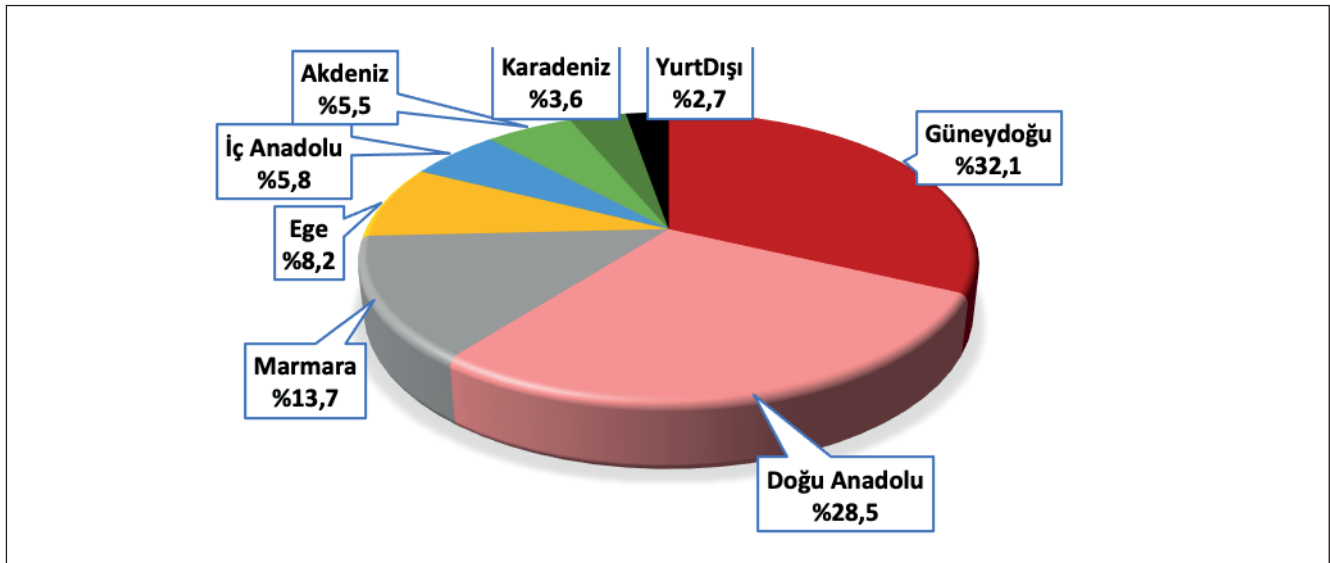
Grafik 2.'de de görüleceği gibi, geçmiş yıllarda olduğu gibi başvurular ağırlıklı olarak Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgeleri doğumludurlar. Bu durum kolluk kuvvetlerinin işkence ve kötü muamele uygulamaları ile siyasal iktidarın Kürt sorunu başta olmak üzere toplumu kutuplaştıran, ırkçı ve ayrımcı söylemleri, çatışma ve savaşı yöntem olarak benimseyen politikaları arasında bir bağlantıya işaret etmektedir. Van, Diyarbakır ve Cizre merkezlerimiz ise

Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde işkence görenlerin ve yakınlarının tedavi ve rehabilitasyona erişimine imkân sağlamaktadır.

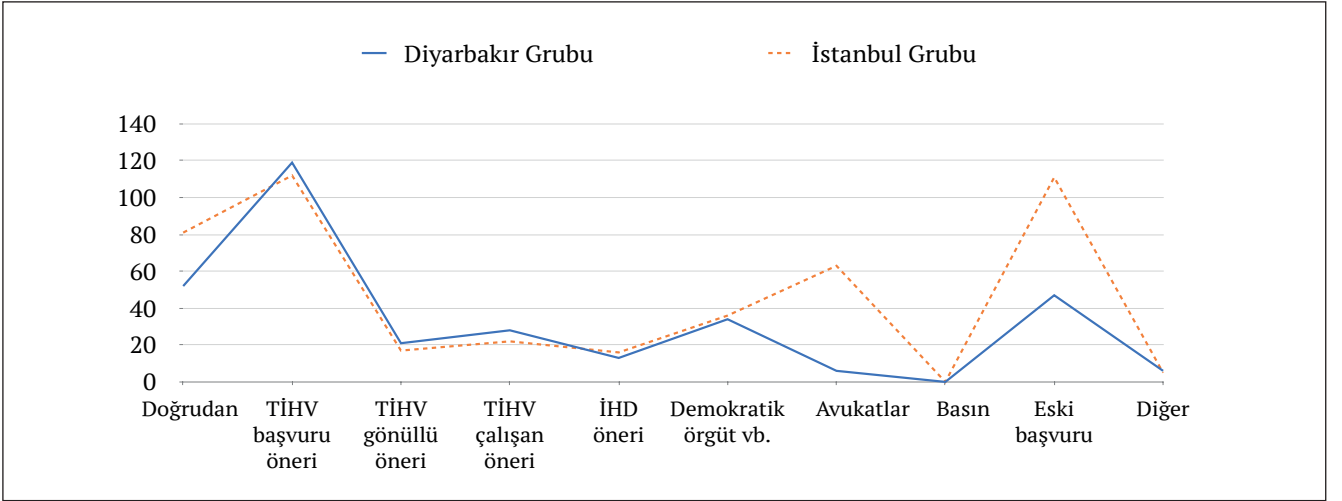
İstanbul Grubu (İstanbul, İzmir, Ankara) ve Diyarbakır grubu (Diyarbakır, Van, Cizre) referans alındığında 2023 başvurularının ağırlıklı olarak kendileri veya TİHV başvurularının önerileriyle başvurdukları Grafik 3'te görülmektedir. Bu durum, TİHV'in işkence görenler ve yakınları tarafından tanınırlığı ve TİHV'in tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri konusunda diğer başvurular tarafından önerilmesi adına olumlu bir tablo çizmektedir. Bununla birlikte, TİHV çalışan ve gönüllülerinin, İHD'nin önerisiyle ve demokratik kitle örgütleri ile basın aracılığıyla başvuruların düşüklüğü dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra, 2023 yılı başvurularının İstanbul grubuna yönlendirilmesinde

Grafik 1. Başvuruların cinsiyet kimliklerinin merkezlere göre dağılımı.

Grafik 2. 2023 Başvurularının doğum yerlerine göre oranı.

Grafik 3. Diyarbakır Grubu ve İstanbul Grubu kategorilerinde 2023 başvurularının TİHV'e başvuru yolları.

avukatların aracı olmasındaki artış dikkat çekicidir. Bunun nedenleri hakkında tutarlı bir yorum yapabilmek için inceleme yapılması gerekmektedir. 2023 yılında tedavi ekipleri ile Pride Komitesi, Cumartesi Anneleri'nin avukatları arasındaki koordinasyonun güçlendiğine dikkat çekilebilir.

İşkence gören başvuruların %48'i tedavisi kısmi ya da tam iyileşme ile sonuçlanmış, 2023 yılında başvuranların %31'inin tedavisi ise devam etmektedir. %21 başvurumuz ise tedavilerini yarıda bırakmıştır. Akut vakaların büyük çoğunluğu, fiziksel semptomları tedavi edildikten ve günlük yaşamlarına devam edebilecek duruma geldikten sonra tedaviyi bırakma eğilimindedir. Ayrıca, Türkiye'de ağır baskıların yaşandığı insan hakları ortamında, başvuruların misilleme korkusu, adli ve idari yargı ile hapis hane süreçleri ya da güvenlik nedeniyle ülkeyi terk etmek zorunda kalmaları nedeniyle tedaviyi bırakma ya da reddetme eğiliminde olduklarını gözlemledik.

Başvurularımıza ilişkin işkence süreci

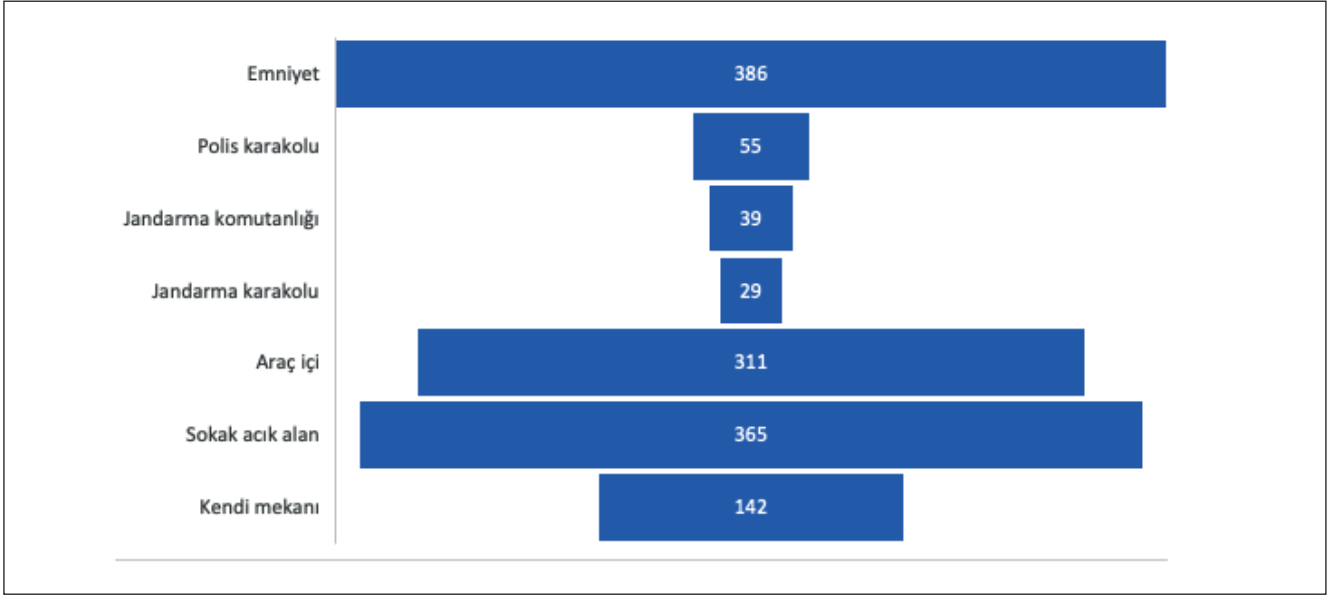
Tablo 2'de görüleceği üzere 2023 yılında Vakfın merkezlerine başvuran işkence görenlerin son gözetli nedenleri incelendiğinde geçmiş yıllarda olduğu gibi ağırlıklı olarak siyasi faaliyetleri nedeniyle işkence gören kişilere ulaşıldığı görülmektedir.

Ayrıca, yıl içinde işkence görüp, o yıl içinde başvuranların nedenlerindeki ikinci sırayı cinsel kimliği/ yönelimi nedeniyle başvuranlar oluşturmaktadır. Bunun pek çok nedeni olabileceğini unutmuyarak, bu değerlendirmeyi yaparken Vakfın LGBTİ+ işkence görenlere erişimindeki artışı ve özellikle Onur Ayı sürecinde yaşanan hak ihlallerine yönelik iletişim kanalları ve avukatlar aracılığıyla etkin çalışma yaptığını da dikkate almak önemlidir.

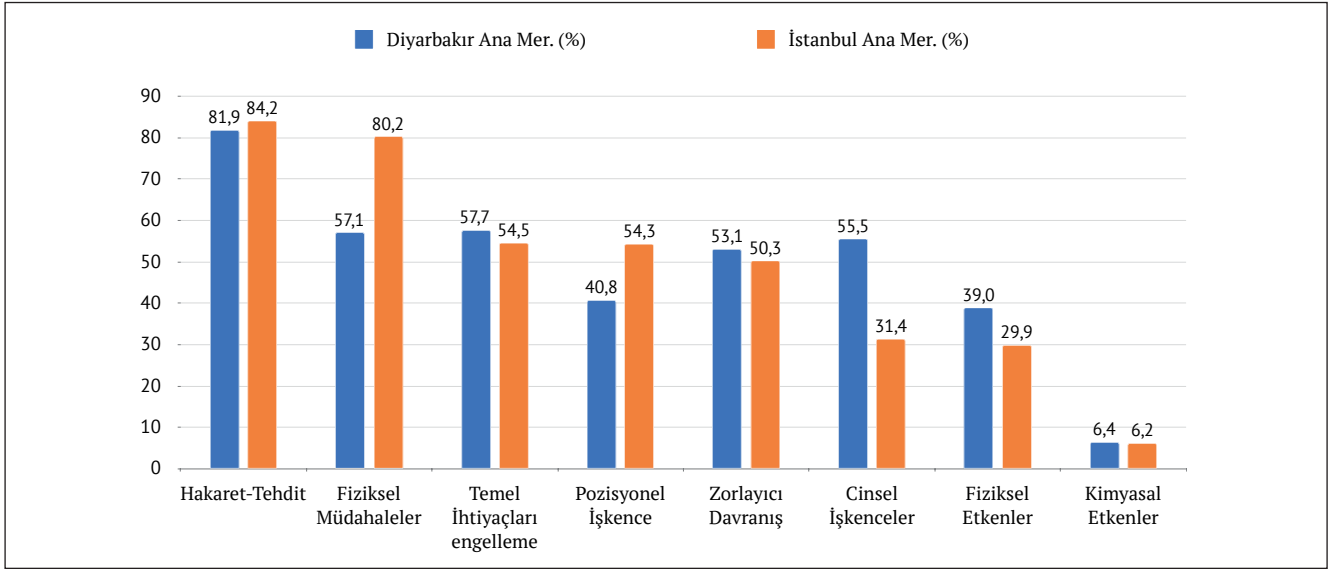
Tablo 2. 2023 Yılında Başvuruların Son Gözetli Nedenleri

Son gözetlinin nedeni:	Yıl içinde GA %	Önceki yıllarda GA %	Toplam %
Siyasi	78,8	92,8	85,8
Adli	3,3	1,4	2,3
Cinsel kimliği/ yönelimi nedeniyle	9,2	0,3	4,8
İltica	0,5	1,9	1,2
Etnik nedenler	2,2	0,3	1,2
Yakınları nedenli	0,5	1,4	1,0
Diğer	0,5	1,9	1,2
Siyasi_Cinsel	4,9	0,0	2,5

Grafik 4'te görüldüğü gibi 2023 yılında TİHV'e başvuran kişilerin işkence ve kötü muameleyle maruz kaldığı belirtilen 16 mekân arasından, başvuruların büyük çoğunluğu önceki yılda olduğu gibi resmi gözetli mekânlarında işkence ve diğer kötü muameleyle maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Başvuruların çoğunluğu tarafından bildirilen ikinci yer ise önceki yıl olduğu gibi sokak/açık alanlardır. Bu durum toplanma, gösteri ve protesto hakkı üzerindeki yoğun baskı ve polis şiddeti ile ilişkilidir. Açık alan/gösteri yerlerinde 2023 yılında işkence gören kişi sayısı, göstericilere yönelik şiddet kullanımının işkence ve kötü muamele ile ilgili temel sorunlar arasında yer almaya devam ettiğini göstermektedir. Üçüncü sırada ise 332 kişinin araç içinde işkence gördüğünü bildirdiği polis aracı yer almaktadır. Bu kişiler, çoğunlukla bir polis arabasında veya otobüste taşınırken işkence ve kötü muameleyle maruz kalmışlardır; bu da işkence ve kötü muamelelerin,

Grafik 4. İşkence mekanları.

Grafik 5. İşkence yöntemleri.

insanlar polis kontrolü altındayken ve gözaltında tutulduklarına dair resmi bir kayıt yokken bile keyfi olarak bir sindirme ve cezalandırma aracı olarak nasıl kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca, 4 kişinin geri gönderme merkezinde, 1 kişinin de mülteci kabul ve barınma merkezinde işkence gördüğünü belirtmek gerekir.

Grafik 5'te görüldüğü gibi 2023 yılında TİHV başvuruları sıklıkla hakaret-tehdit, fiziksel müdahaleler ve temel ihtiyaçların engellenmesi yoluyla işkenceye maruz kalmışlardır.

Başvurularımıza ilişkin Tıbbi Değerlendirme

Başvuruların anlattıkları işkence ve diğer kötü muamele yöntemleri ile TİHV tedavi ekibinin tanı koydukları has-

talıklar arasında tutarlılık bulunmaktadır. 2023 yılında başvuran kişilerin büyük çoğunluğu kas iskelet sistemi hastalıkları, göz hastalıkları, sindirim sistemi hastalıkları ve KBB hastalıklarıdır. Ayrıca, başvuru alan kişilerin aldığı ruhsal tanılar içinde yoğunluklu olarak Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) görülmektedir. Majör depresyon, uyum bozukluğu, anksiyete bozukluğu işkencenin en sık görülen psikolojik etkileri arasındadır.

1.2. Temsilciliklerin Olmadığı Yerlerde Tedavi ve Rehabilitasyon Çalışmaları

TİHV 2020-2024 Strateji Planında da yer verilen, uzun yıllardır süren ve son dönemlerde giderek yoğunlaşan insan

hakları ihlalleri göz önünde bulundurulduğunda başta Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgeleri olmak üzere temsilciliklerimizin bulunmadığı yerlerdeki işkence görenlere ve yakınlarına ulaşma hedefini gerçekleştirmek için çalışmalarımızın 2020 yılında güçlendirilmesi hedeflenmişti.

TİHV Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezlerinin bulunmadığı bölgelerde toplam 176 işkence gören ve yakınlarının tedavi ve rehabilitasyonları sağlanmıştır. 2023 yılında TİHV'in yerel örgütlerle kurduğu ilişkiler aracılığıyla 131, gezici sağlık ekibi aracılığıyla 5, TİHV Cizre Referans Merkezi aracılığıyla 40 işkence görene ulaşılmıştır. TİHV Merkezi bulunmayan bölgelerden gelen işkence gören ve yakınlarının tedavi ve rehabilitasyona erişimlerini kolaylaştırmak amacıyla ulaşım ve konaklama masrafları TİHV tarafından karşılanmıştır.

Gezici ekip 29 Ağustos tarihinde Diyarbakır Merkez hekim, psikolog ve sosyal çalışmacının katılımı ile Mardin Kızıltepe ve Nusaybin'i ziyaret etmiştir. Eylül ve Ekim aylarında bu bölgeden 5 başvuru alınmıştır.

1.3. Özel İhtiyaç Sahibi Gruplara Erişim

2020-2024 Strateji Döneminde kadınlar, LGBTİ+'lar, çocuklar ve mülteciler özel ihtiyaç sahibi gruplar olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda değerlendirildiğinde, TİHV 2023 yılında 266 translar dahil kadın, 16 non-binary ve 6 Queer başvuru almıştır. Başvuruların 53'ü cinsiyet kimliği veya cinsel yönelimi nedeniyle işkence ve kötü muameleyle maruz kalmıştır. İşkence gören LGBTİ+'larla ilgili kesin rakamlar, kendileri açıklamadıkları sürece tespit edilmesi zor olsa da TİHV, başvuru formunu non-binary ve Queer cinsiyet seçeneklerini içerecek şekilde revize ederek kapsayıcılığı teşvik etmiştir.

TİHV, 18 yaş altı 39 başvurunun tedavi ve rehabilitasyon süreçlerini yürütmüştür. 13 çocuk yurt içinde işkence gördüğü için, 26'sı ise işkence görenin yakını olarak başvurmuştur. Ruhsal değerlendirmeler, çocuk başvurucular arasında anksiyete bozuklukları, travma ile ilişkili bozukluklar ve depresyon tanılarının yaygın olduğunu ortaya koymuştur.

2023 yılında başvuran Suriye, Afganistan, Özbekistan ve İran'dan 16 mülteciye destek sağlanmıştır.

1.4. Sosyal Destek Çalışmaları

Başvurularımızın psiko-sosyal iyilik hallerine katkıda bulunmak amacıyla 2023 yılında 67 başvurumuz sosyal destek programına dahil edilmiştir.

Sosyal destek programının yanı sıra başvuru sahiplerinin sosyal hizmet takibi de yıl boyunca devam etmiştir. Bu

kapsamda işkence nedeniyle bozulan sosyal işlevselliğin yeniden kazandırılması ve bu yolla işkence görenlerin ve yakınlarının psikolojik tedavilerine de katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Başvurularımız arasında sosyal destek hizmeti ihtiyacında ve buna bağlı olarak harcamalarda önceki yıllara göre artış olduğu gözlenmiştir. Bu artış pandemi koşullarının ve ekonomik krizin işkence görenler dahil olmak üzere özel gereksinimi olan toplumsal grupların sosyal ve ekonomik refahını derinden etkilemesi ile açıklanabilir.

1.5. TİHV Tedavi ve Rehabilitasyon Hizmetleri ve Ekiplerinin Güçlendirilmesine Yönelik Çalışmalar

- Yıl boyunca tedavi merkezleri koordinatörü ve her merkezin tedavi ekipleri ile aylık online toplantılar gerçekleştirilmiştir. Tedavi Merkezleri Koordinatörü tarafından ekipler arasında koordinasyon ve standardizasyonu artırmak amacıyla TİHV Merkezlerine 8 ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- Tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerini değerlendirmek ve ekip üyeleri arasındaki koordinasyonu güçlendirmek için yüz yüze Tedavi Merkezleri toplantısı 17 Kasım 2023 tarihinde düzenlenmiştir. Yılda iki kez gerçekleştirilmesi öngörülen tedavi merkezleri toplantısının 2023 yılındaki bir oturumu 6 Şubat Depremi'nin etkileri nedeniyle iptal edilmiştir.
- Faaliyetleri, ekiplerin dinamiklerini ve merkezler arasındaki koordinasyonu değerlendirmek üzere toplam 3 süpervizyon ziyareti gerçekleştirilmiştir. 8 Ağustos 2023 tarihinde Bilimsel Koordinatör Ankara Tedavi Merkezini, 10-11 Ağustos tarihlerinde Finans Sorumlusu muhasebe birimi ile koordinasyonu sağlamak üzere İstanbul Tedavi Merkezlerini, 30-31 Ekim 2023 tarihlerinde Tedavi Merkezleri Koordinatörü İzmir Tedavi Merkezini ziyaret etmiştir.
- Sürekli mesleki gelişim programı kapsamında başvuru hekimlerine yönelik 2 oturum çevrimiçi eğitim olarak gerçekleştirilmiştir. TİHV başvuruları üzerinden değerlendirilen ihtiyaçlar doğrultusunda iç hastalıkları ve genel cerrahi konularının ele alındığı vaka tartışma toplantıları şeklinde çevrimiçi olarak düzenlenmiştir. Olgu toplantılarına TİHV Merkezleri başvuru hekimleri (7 hekim), tedavi merkezi koordinatörü ve uzman hekimler katılmıştır.
- 2023 yılında TİHV tedavi ekiplerine katılan ve Diyarbakır Merkezde göreve başlayan sosyal hizmet uzmanı ve tıbbi sekretere yönelik vakıf çalışmalarına uyumunu kolaylaştırmak, vakfın çalışma ilkelerini ve işleyi-

- şini aktarmak amacıyla 24-26 Temmuz ve 2-4 Ağustos 2023 tarihlerinde 2 oryantasyon programı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, TİHV tedavi ekiplerinden 4 kişi 3-6 Ocak, 21-23 Şubat, 24-26 Temmuz ve 2-4 Ağustos 2023 tarihlerinde bilgi ve deneyim aktarımı ve farklı TİHV Merkezleri arasında standardizasyonu güçlendirmek amacıyla rotasyon programına katılmıştır.
- vi. Tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifini güçlendirmek amacıyla 2023 yılında yaygınlaştırılan 2022 Tedavi Merkezleri Raporu'nda işkence ve kötü muamelelerin toplumsal cinsiyete göre değişen uygulamalarını ve etkilerini değerlendirmeyi sağlayan ve LGBTİ+ başvurularına özel bilgi veren toplumsal cinsiyet kimlikleri bölümü yer almaktadır. Ayrıca, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin başvuru formu, non-binary ve Queer kategorileri de dahil olmak üzere daha kapsayıcı, cinsiyete göre ayrılmış veriler sunmaktadır. Ek olarak, LGBTİ+'lara tedavi ve rehabilitasyon sağlanmasından elde edilen bilgi ve deneyim sayesinde, bu konuda bir araştırma yapılmış ve 20. Adli Bilimler Kongresi ve İnsan Hakları Haftası'nda sunulularak daha geniş bir kamuoyunun bilgisi artırılmıştır.
- vii. Toplam 57 TİHV çalışanı, ikincil travma ve tükenmişlik riskini en aza indirmek için önleyici bir mekanizma olan Bakım Verenlerin Bakımı programından yararlanmıştır.
- viii.4. Uluslararası/20. Ulusal Adli Bilimler Kongresi'nde "TİHV başvurularının cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerine göre değerlendirilmesi (2020- 2022)" ve "Hapishanede işkence ve insan hakları ihlalleri" başlıkla- rıyla toplam 2 araştırma sunulmuştur. Araştırmalar, TİHV uygulamalarından elde edilen bilgi birikimi ile tedavi ve hukuk ekipleri tarafından yürütülmüştür.
- ix. Biri SRC/ RCC Stockholm'e diğeri TİHV Diyarbakır Merkezine olmak üzere TİHV ve RCC- Stockholm çalışanlarının ilgili klinik, psikososyal, sosyal hizmet yöntemleri konusundaki bilgilerini güçlendiren, bakım verenlerin bakımı ve ikincil travma konusundaki anlayışlarını ve dolayısıyla uzmanlıklarını artıran 1 değişim ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu program kapsamında 2 stratejik ziyaret Stockholm ve Ankara'da gerçekleştirilmiştir.
- x. TRS, Tedavi ve rehabilitasyon izleme programı, tedavi ve rehabilitasyon sürecine ilişkin niteliksel ve niceliksel verilerin depolanmasını, böylece izlemenin güçlendirilmesini ve periyodik raporlar hazırlanırken daha hızlı değerlendirme yapılmasını sağlayan bir yazılımdır. 2020'de başlayan hazırlıklar 2023 yılında tamamlanmıştır. TRS 2024 yılı itibarıyla tüm merkez- lerde kullanılmaya başlanmıştır.

2. İŞKENCEDE HESAP VERİLEBİLİRLİĞİN ARTIRILMASINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR

2.1. Hukuki Destek Çalışmaları

- i. 2023 yılında 7 dosyanın takibi hukuki destek kapsamına alınmıştır. Geçmiş yıllarda açılan dosyaların takibi sürdürülmüştür.
- ii. İstanbul temsilciliği sosyal hizmet uzmanı Bilal Yıldız ile Van temsilciliği başvuru hekimleri Ayfer Bostan ile Hüseyin Yaviç yargılandıkları dosyalardan beraat etmişlerdir.
- iii. Maside Ocak Kışlakçı, Cumartesi Anneleri'nin 25/8/2018 tarihli 700. Hafta buluşmasına kolluk kuvvetlerinin saldıracak buluşmayı dağıtmasını ve eylem katılımcılarına işkence ve kötü muamele uygulamasına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmuş; Anayasa Mahkemesi 16/11/2022 tarihinde verdiği kararda işkence yasağının ihlal edilmediğine, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ise ihlal edildiğine karar vermiştir. İşkence yasağına dair verdiği kararda Mahkeme, TİHV tarafından düzenlenen tıbbi değerlendirme raporunun olay tarihinden yaklaşık bir yıl sonra düzenlendiğini zannetmiş ve raporun darp iddiasını tıbbi olarak destekleyen bir delil olarak kabul edilmesi mümkün olmadığını belirterek işkence yasağının ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.

İşkence yasağına dair verilen bu hatalı kararı TİHV Hukuk ekibi olarak 23 Haziran 2023 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşımış bulunmaktayız. Anayasa Mahkemesi verdiği kararda TİHV tıbbi değerlendirme raporunu okumamış, muayene tarihi ile raporun düzenleme tarihini karıştırarak raporun delil niteliğiyle ilgili apaçık hatalı değerlendirmede bulunmuştur. Bu hususu açıkladığımız AİHM bireysel başvurusunda, ayrıca TİHV'in işlevleri, İstanbul Protokolü ve TİHV tıbbi değerlendirme raporlarının niteliği üzerinde durulmuştur. Bu hususlar

ayrıca Vakfın 20 Mart 2023 tarihli açıklamasında da özet olarak geçirilmiştir. (<https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/aym-maside-ocak-karari/>)

2.2. (Alternatif) Tıbbi Değerlendirme Raporlama Çalışmaları

140 başvuruya işkencenin belgelenmesine yönelik tıbbi değerlendirme raporları verilerek işkencenin etkin soruşturulmasına katkı sağlanmıştır. Raporlar, bilimsel koordinatör, hekim ve psikiyatristlerden oluşan TİHV Tedavi Ekipleri tarafından İstanbul Protokolü İlkelerine uygun olarak hazırlanmaktadır. Raporlar dava ve iltica süreçlerinde kullanılmaktadır.

2.3. İstanbul Protokolü'ne Yönelik Çalışmalar

TİHV, İnsan Hakları için Doktorlar (PHR), IRCT, REDRESS ve BM organları ile birlikte İstanbul Protokolü'nün yasal mevzuat ve sağlık alanında gerçekleşen yenilikler ve dünya genelinde değişen işkence yöntemlerinin ortaya çıkması nedeniyle ihtiyaç duyulan güncelleme çalışmasının başlıca koordinatörlerinden olmuştur. 29 Haziran 2022 tarihinde ise BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri ve TİHV Yürütme Kurulu üyesi Dr. Şebnem Korur Fincancı'nın katılımıyla Cenevre'de İstanbul Protokolü 2022 Baskısı'nın resmi lansmanı yapıldı. Türkiye'de ve dünyada İstanbul Protokolü (İP) eğitimlerinin ana düzenleyicilerinden biri olan TİHV, Birleşmiş Milletler ile imzaladığı anlaşma ile İP'nin 2022 baskısını telif hakkı izniyle Türkçeye çevirdi. 10 Haziran'da İstanbul'da gerçekleşen tanıtım toplantısının akabinde İstanbul Protokolü'nün 2022 Baskısının Türkçe çevirisi yaygınlaştırılmaya ve eğitici eğitimlerinin planlamaya başlamıştır.

3. İŞKENCE VE DİĞER İNSAN HAKLARI İHLALLERİNİN ÖNLENMESİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR

3.1. TİHV Dokümantasyon Merkezi Çalışmaları, Yayınlar ve Basın Açıklamaları

3.1.1. Dokümantasyon Çalışmaları

TİHV Dokümantasyon Merkezi, Türkiye’de yaşanan insan hakları ihlallerini belgeleyerek onlara görünürlük kazandırmak, böylelikle insan haklarının korunması ve ihlallerin önlenmesi için kamuoyunu bilgilendirmek, yetkililerde tutum ve davranış değişikliğine yol açmak, TİHV’in güncel hak ihlalleri karşısında alacağı tutum ve politikaların belirlenmesi için gerekli bilgi ve veri altyapısını oluşturmak amacıyla yıllardır sürdürdüğü çalışmalarına, 1 Haziran 2023 ile 15 Mayıs 2024 tarihleri arasındaki faaliyet döneminde de devam etti.

Söz konusu tarih aralığında her gün insan hakları ihlallerini düzenli olarak izleyerek/tarayarak beş hak kategorisi (Yaşam Hakkı, Kişi Güvenliği ve İşkence Yasağı, Cezaevleri, Düşünce ve İfade Özgürlüğü, Örgütlenme Özgürlüğü, Toplantı ve Gösteri Özgürlüğü) ve bir özel başlık (Kürt Sorunu) altında iki dilde (Türkçe ve İngilizce) günlük insan hakları raporları hazırlandı ve yurt içi ve yurt dışı abonelere e-posta yoluyla gönderildi, yanı sıra TİHV’in web sayfasından ve sosyal medya hesabı X’ ten de kamuoyu ile paylaşıldı. 15 Nisan 2024 tarihi itibarıyla günlük insan hakları ihlalleri bülteninin Türkçesinin abone sayısı 1075, İngilizcesinin abone sayısı 121 dir.

Günlük insan hakları raporları, yukarıda ifade edilen beş kategori ve özel başlığın yanı sıra 15 Temmuz 2016 tarihinden bu yana “Darbe Girişimiyle İlişkilendirilerek Gözaltına Alınan, Tutuklanan ve Yargılanan Kişiler” özel başlığını da içeriyor. Ayrıca, 2023 - 2024 çalışma döneminde ihlallerde yaşanan güncel gelişmelere bağlı olarak günlük bülteneye ilave edilen “Onur Ayı’na Yönelik Müdahaleler ve Yasaklamalar”, “31 Mart Seçimleri”, “Newroz Etkinliklerine Yönelik Engelleme ve Müdahaleler” ve “1 Mayıs Kutlamalarına Yönelik Engellemeler ve Müdahaleler” gibi özel başlıklar da söz konusu.

Maalesef 2023 yılının ikinci yarısı dokümantasyon çalışmaları bakımından talihsiz bir dönem oldu. 2018 Yılı başından bu yana dokümantasyon çalışmalarını birlikte yürüttüğümüz barış imzacısı Eylem Yıldız Mutluer arkadaşımız KHK ile ihraç edildiği üniversitedeki görevine

idare mahkemesi kararıyla iade edildiği için 2023 Temmuz ayında TİHV ile olan iş sözleşmesini sonlandırdı. Bu arada sevgili Eylem Yıldız Mutluer’e dokümantasyon çalışmalarına yaptığı çok değerli katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz. Maalesef yeni bir arkadaşımızın göreve başlaması ise çeşitli gerekçeler ile 2023 Kasım ayı başını buldu. Yaşanan bu gelişmeler haliyle dokümantasyon çalışmalarını kısmen olumsuz etkiledi. Bu nedenle hazırlıkları büyük oranda tamamlanmış olmakla birlikte maalesef “2022 Türkiye İnsan Hakları Raporu” henüz yayımlanmadı. Bu gecikmeden dolayı Dokümantasyon Merkezi olarak tüm TİHV ortamından özür diliyoruz. Bununla birlikte 2024 Haziran ayı başına kadar “2022 Türkiye İnsan Hakları Raporu” nu ve 2024 Temmuz ayı sonuna kadar da “2023 Türkiye İnsan Hakları Raporu” nu yayımlamayı hedefliyoruz.

Bu çalışma döneminde de yine özel ihlal ve olaylara özgülümlenmiş raporlar hazırlandı ve basın açıklamaları, tutum belgeleri için bilgi ve veri desteği sağlandı. Bu kapsamda;

20 Ocak 2020 tarihinden beri sürdürülmekte olan günlük insan hakları raporlarının haftalık olarak özetlendiği video çalışmasına bu dönemde de devam edildi. Hazırlanan videolar TİHV’in X (Twitter) hesabından ve Youtube kanalından kamuoyu ile paylaşarak Dokümantasyon Merkezi’nin çalışmalarına/raporlarına görünürlük kazandırıldı.

Düşünce Suçuna Karşı Girişim’in öncülüğünde, İHD ve TİHV’in iş birliği ile ayda bir yapılan ve bir önceki ay boyunca Türkiye’de yaşanan ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü ihlallerine dair verilerin paylaşıldığı, yorum ve değerlendirmelerin yapıldığı video programına veri ve bilgi desteğine yukarıda sözü edilen dokümantasyon merkezindeki görev değişikliği ve yeni başlayan arkadaşımızın adaptasyon süreci nedeniyle bir süre ara verildi. Bu çalışmaya 2024 Nisan ayından itibaren yeniden başlandı.

Başta işkence yasağı ihlali olmak üzere yaşanan hak ihlallerine görünürlük kazandırmak, yetkililerin ihlalleri ve cezasızlığı meşrulaştıran tutumlarını teşhir etmek, eleştirmek amacıyla TİHV İletişim Birimi tarafından hazırlanan bilgi notları ve infografikler için veri ve bilgi desteği sağlandı. Zaman zaman ulusal ve uluslararası insan hakları kuruluşlarının raporlarında^{1,2} da referans gösterilen

1 Bkz. İga Europe, ANNUAL REVIEW OF THE HUMAN RIGHTS SITUATION OF LESBIAN, GAY, BISEXUAL, TRANS, AND INTERSEX PEOPLE COVERING THE PERIOD OF JANUARY TO DECEMBER 2023, Türkiye Bölümü.

2 Bkz. 5 Mart 2024 tarihli Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Dunja Mijatović, “Türkiye’de ifade ve medya özgürlüğü, insan hakları savunucuları ve sivil topluma ilişkin Memorandum” 38 nolu dip not, say. 8.

bu bilgi notları ve infografikler TİHV'in sosyal medya hesapları üzerinden kamuoyu ve basın ile paylaşıldı. Bu kapsamda;

- 20 Haziran 2023 tarihinde "20 Haziran Dünya Mülteci Günü" kapsamında bilgi notu,
- 26 Haziran 2023 tarihinde "Türkiye'de Değişik Boyutlarıyla İşkence Gerçeği" bilgi notu,
- 28 Haziran 2023 tarihinde "2 - 27 Haziran 2023 tarihleri arasında Onur Ayı Etkinliklerine Yönelik Hak İhlalleri" başlıklı bilgi notu,
- 10 Temmuz 2023 tarihinde "2 Haziran-10 Temmuz 2023 Tarihleri Arasında Onur Ayı Etkinliklerine Yönelik Hak İhlalleri" başlıklı bilgi notu,
- 10 Aralık 2023 tarihinde Verilerle 2023 Yılında Türkiye'de İnsan Hakları İhlalleri" başlıklı bilgi notu,
- 25 Nisan 2024 tarihinde "2024 Newroz Etkinliklerine Yönelik Hak İhlalleri" başlıklı bilgi notu,
- 9 Mayıs 2024 tarihinde "23 Nisan - 5 Mayıs Tarihleri Arasında 1 Mayıs Etkinliklerine Yönelik Hak İhlalleri" başlıklı bilgi notu basın ve kamuoyu ile paylaşıldı.

3.1.2. TİHV Yayınları

TİHV 2022 yılında çeşitli projeler kapsamında yayınlar hazırladı. Bu yayınlara raporun özel projeler ve diğer çalışmalar kısmında yer verilmiştir. İşkence ve kötü muamele tedavisi ve rehabilitasyonu ile önlenmesine ilişkin yayınlar ise;

- "TİHV 2022 Tedavi ve Rehabilitasyon Raporu" yayımlandı, sivil toplum kuruluşları, kamu otoriteleri ve siyasi partiler arasında yaygınlaştırıldı ve TİHV internet sitesinde paylaşıldı.

3.1.3. Basın Açıklamaları

1 Mayıs 2023- 30 Nisan 2024 tarihleri arasında hem işkencenin önlenmesine hem de insan hakları alanındaki gelişmelere yönelik TİHV Genel Merkezi ve temsilcilikleri tarafından yapılan basın açıklamaları şunlardır:

- **TİHV 11. Dönem 34. Olağan Kurucular Kurulu Toplantısı Sonuç Bildirgesi - 22.06.2023**

Vakfımızın 17 Haziran 2024 tarihinde gerçekleştirdiği 11. Dönem 34. Olağan Kurucular Kurulu Sonuç Bildirgesi basınla paylaşıldı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/tihv-kurucular-kurulu-toplantisi-2023/>

- **İnsanlık Onuruna Sahip Çıkıyor, İşkenceye Hayır Diyoruz... - 25.06.2023**

26 Haziran BM İşkence Görenlerle Dayanışma Günü'nde İHD ve TTB İnsan Hakları Kolu ile birlikte ortak bir yazılı basın açıklaması yapıldı. Açıklamayla birlikte Türkiye'de Değişik Boyutlarıyla İşkence Ger-

çeği başlıklı bir bilgi notu yayınlandı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/26-haziran-iskence-gorenlerle-dayanisma-gunu-2023/>

- **'Sıcaklık Rekorları Kırılırken Cumartesi Annelerine/İnsanlarına Yapılan İşkence ve Kötü Muamele Yasağının İhlalidir' - 25.07.2023**

TTB İnsan Hakları Kolu ve İHD ile birlikte yapılan yazılı basın açıklamasında, Galatasaray Meydanı'nda gözaltına alınan Cumartesi Anneleri'nin/İnsanları'nın yaz aylarında havalandırması çalıştırılmayan kapalı araçlarda bekletilmesine tepki gösterildi. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/cumartesi-anneleri-sicak-arac-ici/>

- **Akbelen'e ve Yaşam Savunucularına Dokunma! - 28.07.2023**

Bileşenlerinden olduğumuz İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı (İHSDA) Muğla, Milas, İkizköy'de köylüler ve doğa savunucularının Akbelen Ormanı'nı savunmak için tuttuğu nöbet alanına 24 Temmuz 2023 tarihinde gerçekleştirilen kolluk müdahalesi kınandı, yaşam savunucularına yönelik idari ve yargısal tacize son verilmesi çağrısı yapıldı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/dr-ayse-ugurlu-yalniz-degildir/>

- **Dr. Ayşe Uğurlu Yalnız Değildir! - 04.08.2023**

İHD, TTB, TTB İnsan Hakları Kolu ve TTB Kadın Hekimlik ve Kadın Sağlığı Kolu ile birlikte, Dr. Ayşe Uğurlu'nun Ankara Araştırma ve Eğitim Hastanesi'ndeki görevinden alınmasıyla ilgili TTB Merkez Binası önünde ortak bir basın açıklaması gerçekleştirildi. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/dr-ayse-ugurlu-yalniz-degildir/>

- **Cumartesi Anneleri'ne/İnsanları'na ters kelepçe işkence ve diğer kötü muamele yasağının ihlali - 15.08.2023**

İHD ve TTB İnsan Hakları Kolu ile birlikte yapılan ortak yazılı açıklamada, Cumartesi Anneleri'nin/İnsanları'nın Galatasaray Meydanı'ndaki buluşmalarında gözaltına alınanların ters kelepçeli halde bekletilmesinin işkence ve kötü muamele yasağının ihlali anlamına geldiğini belirterek, sorumlular hakkında derhal etkili bir soruşturma başlatılması çağrısı yapıldı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/sezgin-tanrikulu-yalniz-degildir-13-09-2023/>

- **Hekim Akademisyenlere Yönelik Nefret Söylemi Suçtur! - 16.08.2023**

İstanbul Üniversitesi'nde 11 hekim akademisyenin "Cinsiyet Hoşnutsuzluğu Olan Adölesan Bireylere Endokrinolojik Yaklaşım Bir Örnek: Türkiye'deki Üçüncü Basamak Merkezde Çocuk Endokrinoloji Bö-

lümü'nün Deneyimi" başlıklı bilimsel makale gerekçesiyle hedef gösterilmesine ilişkin yazılı bir açıklama yapıldı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/sezgin-tanrikulu-yalniz-degildir-13-09-2023/>

• **İnsan Hakları Savunucuları: Sezgin Tanrikulu Yalnız Değildir! - 13.09.2023**

CHP Milletvekili ve TİHV Kurucular Kurulu Üyesi Sezgin Tanrikulu'nun bir televizyon kanalında kullandığı ifadeler nedeniyle hedef gösterilmesine ilişkin İHSDA ağı ile birlikte ortak bir açıklama yapıldı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/sezgin-tanrikulu-yalniz-degildir-13-09-2023/>

• **LGBTİ+'ların Hakları İnsan Haklarıdır! - 17.09.2023**

İstanbul'da LGBTİ+'ları hedef alan mitinge karşı İHSDA ile birlikte ortak bir açıklama yapıldı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/lgbti-haklari-insan-haklari-dir/>

• **İHD - TİHV: Gezi Davası'nda Verilen Cezaların Onanması Kabul Edilemez! - 29.09.2023**

Gezi Davası'nda Osman Kavala, Can Atalay, Çiğdem Mater, Tayfun Kahraman ve Mine Özerden'e verilen cezaların dün Yargıtay tarafından onanmasına ilişkin İHD ile birlikte ortak bir yazılı açıklama yapıldı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/ihd-tihv-gezi-davasi-onama-karari/>

• **İzmir'de Boğaziçi ile Dayanışma Eylemi Davasında 4 Hak Savunucusuna Ceza - 11.10.2023**

İzmir'de, aralarında TİHV çalışanı Aytül Uçar'ın bulunduğu 6 hak savunucusunun Boğaziçi Üniversitesi öğrencileriyle dayanışmaları için yargılandığı davada 4 hak savunucusu hakkında değişen sürelerde hapis cezaları verilmesi sonrası adliye önünde ortak bir basın açıklaması gerçekleştirildi. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/izmir-bogazici-hak-savunucularina-ceza/>

• **İnsanlık Onuru Adına Gazze Ablukasına Derhal Son Verilmelidir! / On behalf of Human Dignity, The Blockade on Gaza Must End Immediately! - 12.10.2023**

İsrail'in Gazze'ye yönelik abluka ve saldırısı hakkında uluslararası kamuoyuna çağrı yapan bir mesaj yayınladık. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/insanlik-onuru-adina-gazze-ablukasina-derhal-son-verilmelidir/> | <https://en.tihv.org.tr/press-releases/on-behalf-of-human-dignity-the-blockade-on-gaza-must-end-immediately/>

• **Mahpusların Gıda ve Sağlığa Erişim Hakları Güvence Altına Alınmalıdır - 09.11.2023**

Cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlüler için belirlenen iâşe bedellerinin mahpusların asgari ve sağlıklı beslenmeleri için gerekli miktara yükseltilmesi talepli ortak bir basın açıklaması gerçekleştirildi. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/mahpusların-gida-ve-sagliga-erisim-haklari-guvence-altina-alinmalidir/>

• **TTB Onurumuzdur ve Asla Yalnız Değildir! - 01.12.2023**

Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi üyelerinin görevden alınmasına ilişkin İHD ile ortak bir yazılı açıklama yapıldı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/ttb-onurumuzdur-ve-asla-yalniz-degildir/>

• **10 Aralık İnsan Hakları Günü: Baskılara Karşı İnsan Hakları Değerlerini ve Demokrasiyi Savunuyoruz! - 10.12.2023**

10 Aralık İnsan Hakları Günü'nde İHD ile birlikte ortak bir açıklama yayınlandı. Açıklamayla birlikte "Türkiye'de Verilerle İnsan Hakları" başlıklı bir bilgi notu da kamuoyuna sunuldu. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/10-aralik-insan-haklari-gunu-2023-tihv-ihd/>

• **İşkence de, işkenceciyi övmek de suçtur! - 27.12.2023**

Diyarbakır Cezaevi'nde yaşanan işkence uygulamalarıyla anılan Esat Oktay Yıldırım'ın isminin bir okula verilmesine ilişkin tartışmalarda kullanılan işkenceyi öven ifadelerle ilişkin bir sosyal medya mesajı yayımlandı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/iskence-de-iskenceciyi-ovmek-de-suçtur/>

• **Kadın Hak Savunucularına Gözaltılar Kabul Edilemez! - 17.01.2024**

İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı bileşenlerinden Kadın Zamanı Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Dilek Başalan'ın da aralarında olduğu kadın aktivistlere yönelik gözaltılara ilişkin İHSDA imzasıyla ortak bir açıklama yayınlandı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/kadin-hak-savunucularina-gozaltilar-kabul-edilemez/>

• **Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı'yı Hedefe Koyarak İşkencenin Meşrulaştırılması Kabul edilmez! - 12.02.2024**

TTB Başkanı ve Yönetim Kurulu üyemiz Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı ve vakfımızın bilimsel yayını İşkence Atlası hakkındaki hakikat dışı iddiaların yer aldığı Adnan Oktar belgeseline ilişkin İHD ile birlikte ortak bir yazılı basın açıklaması yapıldı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/prof-dr-sebnem-korur-fin->

[canciyi-hedefe-koyarak-iskencenin-mesrulastirilmasi-kabul-edilmez/](#)

- **“İşkence Yapmak Suçtur, İşkenceyi Raporlamak Değil!” - 13.02.2024**

TTB Başkanı ve Yönetim Kurulu üyemiz Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı'nın Adnan Oktar davasıyla ilgili hakikat dışı iddialarla hedef gösterilmesine dair İHSDA imzasıyla ortak bir açıklama yapıldı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/iskence-yapmak-suctur-iskenceyi-raporlamak-degil/>

- **CPT'nin Türkiye ziyareti ve İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'ndeki Tecrit Hakkında Ortak Açıklama - 28.03.2024**

İnsan hakları ve hukuk örgütleri ile barolar, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi'nin (CPT) yüksek güvenlikli hapishaneler gündemli Türkiye ziyaretine ilişkin yaptığı açıklamayla ilgili ortak bir basın toplantısı düzenledi. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/cpt-turkiye-ziyareti-ve-imrali-hapishanesindeki-durum/>

- **Van İl Seçim Kurulu Kararından Derhal Vazgeçmeli, Kolluk Şiddeti Son Bulmalı! - 02.04.2024**

31 Mart yerel seçimleri sonrası Van Büyükşehir Belediye Başkanlığı mazbatasının ikinci sıradaki AKP adayına verilmesini ve bu karara tepki gösterenlere yönelik kolluk şiddetini protesto eden yazılı bir açıklama yapıldı. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/van-buyuksehir-belediyesi-mazbata-tepki/>

- **Açlık Grevleri İzleme Raporu Basın Toplantısıyla Duyuruldu - 03.04.2024**

Aralarında vakfımızın da olduğu insan hakları örgütleri, sağlık meslek örgütleri ve mahpus hakları üzerine çalışan örgütlerinin oluşturduğu Açlık Grevleri İzleme Takip Koordinasyonu, mahpusların hapishanelerde 27 Kasım 2023 tarihinde başlattığı süreli dönüşümlü açlık grevleriyle ilgili raporunu İHD Genel Merkezi'nde düzenlenen basın toplantısıyla duyurdu. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/aclik-grevleri-raporu-03-04-2024/>

- **“Yüksek Güvenlikli Hapishaneler Derhal Kapatılmalı!” - 19.04.2024**

İnsan hakları savunucuları, hukukçular ve mahpus yakınları, bugün (19 Nisan 2024) Buca Kırıklar Yüksek Güvenlikli Cezaevi önünde yaptıkları basın açıklamasıyla, tecride dayalı Yüksek Güvenlikli ve S Tipi hapishanelerin derhal kapatılması çağrısında bulundular. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/yuksekguvenlikli-hapishaneler-kapatilmali/>

- **Haksız Mahkûmiyet Kararının 2. Yılında: Gezi Davası Sanıkları Derhal Serbest Bırakılsın! - 25.04.2024**

Gezi Davasında verilen mahkûmiyet kararlarının 2. yılı nedeniyle İHSDA imzasıyla yapılan ortak basın açıklamasında, Osman Kavala, Can Atalay, Çiğdem Mater, Mine Özerden ve Tayfun Kahraman derhal serbest bırakılması çağrısı yinelenildi. <https://tihv.org.tr/basin-aciklamalari/gezi-davasi-saniklari-serbest-birakilsin/>

3.2. Farkındalık ve Savunuculuk Çalışmaları

i. Gözaltında Kayıplar Haftası

Gözaltında Kayıplar Haftası kapsamında İHD ile ortak basın açıklaması yapıldı.

ii. 26 Haziran İşkence Görenlerle Dayanışma Günü

26 Haziran 2021 tarihinde TİHV merkezleri Ankara, İstanbul, İzmir, Diyarbakır, Van ve Cizre'de İnsan Hakları Derneği şubeleri ve çeşitli yerel kuruluşlarla ortak basın açıklamaları düzenledi. İşkence olgusuna dikkat çekmek adına TV ve radyo programlarına röportajlar verdiler.

iii. 10 Aralık İnsan Hakları Haftası

10 Aralık 2021 İnsan Haftası kapsamında TİHV merkezlerinin olduğu illerde İHD ile ortak bildiri yayınlandı, basın açıklamaları yapıldı. İnsan hakları, ihlaller ve insan hakları mücadelesinin güçlendirmeye yönelik çeşitli etkinliklere katılım sağlandı.

TİHV, 10-17 Aralık 2023 tarihleri arasında ayrımcılık yasağı temasıyla 14. İnsan Hakları Film Günleri'ni düzenledi. Film gösterimleri İzmir, Diyarbakır ve Van'da salon gösterimleriyle gerçekleştirildi. Film günleri boyunca Türkiye'den 13108 kişi tihvbelgeselfilm.org adresini ziyaret etti 26 filmi çevrimiçi olarak izledi.

iv. Bilgi ve Deneyim Paylaşımı Programı

TİHV İstanbul Temsilciliğinin 2015 yılında başlattığı “TİHV Genç Gönüllülerle Çalışma Programı” 2019 yılında “TİHV Bilgi ve Deneyim Paylaşımı” adıyla sürdürüldü. Programın temel amacı işkenceye karşı duyarlılığı artırmak, işkencenin önlenmesine katkı sağlamak ve genç meslektaşlarımızla ilişki kurarak onların işkence görenlerin değerlendirilmesi ve tedavisinde mesleki birikimlerine katkı sağlamaktır.

Program 2024 yılında bir temel modül, ruhsallık olarak planlandı. Program çevrimiçi olarak sürmektedir.

3.3. Uluslararası Mekanizmalar, Ağlar ve İlişkilerin Etkin Kullanılması

Söz konusu çalışma döneminde uluslararası ilişkiler aşağıda belirtilen konu başlıkları özelinde güçlendirildi. Bu başlıklara ilişkin acil eylem çağrıları, bilgilendirme notları ve işbirliği çağrıları yayınlandı.

3.4. Savunuculuk ve İletişim Çalışmaları

2023’de işkence ve kötü muamele dahil ağır ve ciddi insan haklarının önlenmesi ve buna karşı kamuoyunun harekete geçirilmesi için farkındalık ve savunuculuk faaliyetleri sürdürüldü. TİHV’in iletişim kanalları daha etkin kullanılarak vakfın raporları, basın açıklamaları ve bilgi notları yaygınlaştırıldı. Medya önemli bir baskı altındayken insan hakları ihlallerinin görünürlüğünü artırmaya amaçlayan çalışan iletişim çalışmaları TİHV’in daha geniş stratejisinin bir parçası olarak gerçekleşti.

i. TİHV’in insan hakları ihlallerini izleme çalışmalarının ışığında 12 soru önergesi parti temsilcileri tarafından 2023 yılında mecliste paylaşıldı.

ii. TİHV Dokümantasyon Merkezi’nin günlük insan hakları raporlarına dayanarak haftalık insan hakları ihallerini özetleyen toplam 46 video 125057 izlenme sayısına ulaştı. Her videoda bir hafta içinde gerçekleşen en az 14 hak ihaline dikkat çekildi.

iii. TİHV, Türkiye’de insan hakları alanının sorunlarını ve insan hakları savunucularının karşılaştığı baskıları dile getirmek amacıyla sosyal medya ve kampanya çalışmaları yürütmüştür. Bu kapsamda 4 video hazırlandı ve yaygınlaştırıldı.

iv. TİHV, insan hakları ihallerini gözlemlemek ve belgelemek için Cumartesi Anneleri/İnsanları eylemini aktif olarak izledi. TİHV, İHD ve Cumartesi Anneleri’nin ortak mücadelesi sonucunda gösteri özgürlüğü üzerindeki keyfi yasak kısmen kaldırıldı. Ortak girişim sonucunda uluslararası insan hakları aktörleri ve mekanizmaları harekete geçirildi ve AP raportörü Nacho Sanchez eylemi izlemek üzere ziyarette bulundu.

İletişim çalışmalarına dair detaylı bilgiler özel projeler ve diğer çalışmalar başlığı altında verilmiştir.

4. İNSAN HAKLARI AKTÖRLERİNİN SALGIN SONRASI DÖNEMDE TABAN MERKEZLİ BİR YAKLAŞIMLA KORUNMASI VE DESTEKLENMESİ

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), İnsan Hakları Derneği (İHD), Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu (FİDH) ve İşkenceye Karşı Dünya Örgütü (OMCT) ortaklığında 1 Mart 2021 tarihinde uygulanmaya başlanan proje, insan hakları hareketinin zorlu bir ortamda dönüştürücü etki yaratabilme kapasitesini artırarak (**Hedef 1**) ve insan haklarını savunma hakkının gerçekleştirilmesine katkıda bulunarak (**Hedef 2**) insan hakları mücadelesinin güçlendirilmesini hedeflemektedir. Nihai amaç, kamusal hayatın insan haklarının kurucu rolünü temelinde tahkim edilmesine katkıda bulunmaktır. Bu amaç ve hedefler doğrultusunda yürütülecek çalışmalar işbu raporun yazımı esnasında üçüncü senesini doldurmuştur. 42 aylık proje 31 Ağustos 2024'te sona erecektir.

Türkiye'nin hemen her bölgesinden hak mücadelesinin farklı alanlarından ve çeşitli meslek grupları ve disiplinlerden çok sayıda aktörün katılımıyla yürütülecek olan proje, üç ana bileşeni olan proaktif (savunmada değil olaylara doğrudan müdahale etmeyi hedefleyen) bir yaklaşımla gerçekleştirilmektedir: (1) Tehdit ve baskılara maruz kalan insan hakları savunucularının hukuki, psikososyal ve finansal olarak desteklenerek korunması; (2) Eğitim, süpervizyon ve mesleki gelişim programları yoluyla hak savunucularının teknik bilgi ve becerilerinin artırılması; (3) İnsan hakları hareketinin kullandığı araç ve platformların geliştirilmesi, hak mücadelesinin tabanının genişletilmesi, hak örgütlerine kurumsal destek sağlanması ve çalışmalarının kolaylaştırılması yoluyla insan hakları savunucularının ve örgütlerinin faaliyetlerini yürütme kapasitelerinin artırılması.

İnsan hakları hareketinin dönüştürücü etki yaratabilme kapasitesinin yükseltmek (**Hedef 1**) için;

1.1 İnsan hakları savunucularının bilgi ve becerilerinin artırılması; yerel ve ülke çapındaki aktörler arasındaki dayanışma ve koordinasyonun güçlendirilmesi,

1.2 İnsan hakları örgütlerinin operasyonel kapasitelerinin güçlendirilmesi,

1.3 Yeni araçlar ve aktörlerin harekete dahil edilmesi öngörülmektedir.

İnsan haklarını savunma hakkının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak (**Hedef 2**) için;

2.1 Baskı ve tehditlere maruz kalan insan hakları savunucularının korunmasını ve desteklenmesi

2.2 İnsan haklarını savunma hakkının ihlallerinin önlenmesi için toplumsal ve uluslararası dinamiklerin harekete geçirilmesi öngörülmektedir.

Proje Faaliyetleri ve Güncel Durum

4.1. İnsan Hakları Aktörlerini ve Çalışmalarını Güçlendirme Çalışmaları

Bu çalışma, insan hakları savunucularına (İHS) ve insan hakları örgütlerine yönelik güçlendirme çalışmaları olmak üzere iki alt başlıktan oluşmaktadır.

4.1.1 İnsan Hakları Savunucuların Bilgi ve Becerilerini Artırılması ve Aralarındaki Koordinasyonun Güçlendirilmesi

4.1.1.1 Bölgesel Dayanışma ve İş Birliği Grupları

Başta Adana, Ankara, Diyarbakır, İstanbul, İzmir ve Van olmak üzere bu illeri çevreleyen 6 bölgede insan hakları savunucularının (İHS) katılımlarıyla Bölgesel Dayanışma ve İş Birliği Grupları¹ oluşturulmuştur. Bu gruplar, baskıcı bir rejim ortamında sivil haklar kavramını yaygınlaştırmamızı, baskıya maruz kalan insan hakları savunucularıyla temas etmemizi, onları korumamızı ve desteklememizi sağlayan ana aktörlerdir. Bölge grupları aracılığıyla öncelikli hedefimiz, faaliyetlerini yürütürken zorluk ve baskılarla karşılaşan, idari, hukuki, sosyal ve benzeri baskı ve tehditlere maruz kalan kişi ve kurumlarla bağlantı kurma faaliyetlerini kolaylaştırmaktır. Bölge gruplarının bu konudaki rolü oldukça hayati ve vazgeçilmezdir. Her bölge grubu, bölgelerdeki İHD şubeleri ve TİHV temsilciliklerinin gözetiminde bir grup sorumlusu tarafından yürütülmektedir. Bu 6 bölge grup sorumlusundan 5'i (Ankara hariç) mesleki faaliyetlerini avukat olarak yürütmektedir, bu durum grup sorumlularının hukuki destek süreçlerinde özellikle aktif olmalarını sağlamaktadır.

2021 yılı Eylül ayı itibarıyla faaliyetlerine başlayan bölgesel gruplar;

i. İHS'lerin ihtiyaçlarını, yaşadıkları zorlukları ve baskıları takip ederek raporlama,

1 "Bölgesel gruplar" veya "Bölge grupları" olarak da anılabilir.

- ii. Zorluk ve baskı yaşayan İHS'ler ile dayanışma ortamını güçlendirme,
- iii. Bölgelerde yaşanan insan hakları ihlallerini raporlama,
- iv. İnsan hakları ihlallerine maruz kalanların bölgesel destek, önleme ve onarım mekanizmalarına erişimlerini kolaylaştırma,
- v. Proje faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve özellikle proje çerçevesinde sunulan desteklere insan hakları savunucularının etkin şekilde erişme süreçlerini kolaylaştırmaktadır.

Gruplar iki ayda bir araya gelerek hem ihlal verilerini gündemlerine taşımakta hem de proje çalışmalarıyla ilgili bilgi paylaşımı ve iş bölümü yapmaktadır. Mayıs 2024 tarihi itibarıyla Çukurova Bölgesi Grubunda (Merkez: Adana) toplam 18; İç Anadolu Grubunda (Merkez: Ankara) 12; **Güneydoğu Anadolu Grubunda (Merkez: Diyarbakır)** 12; **Marmara Bölgesi Grubunda (Merkez: İstanbul)** 14; **Ege Bölgesi Grubunda (Merkez: İzmir)** 12; **Doğu Anadolu Bölgesi Grubunda (Merkez: Van)** 14 İHS bulunmaktadır. Gruplarda farklı şehirlerden ve insan hakları alanlarından toplam 82 savunucu bulunmaktadır.

4.1.1.2. İnsan Hakları Savunucuları için Eğitim Programları

Bu program kapsamında bir kısmı tamamlanmış olan dört ana eğitim çalışması planlanmıştır. Eğitimler, yerel grupların katılımcıları ve kadınlar ve LGBTQ+'lar öncelikli olmak üzere yerel gruplar tarafından belirlenen kişilere verilmiştir. İkincil Travma ve Tükenmişlik Eğitimleri dışındaki eğitimlerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi ve değerlendirilmesi için 2022 yılı başında oluşturulan komite, iki yarı zamanlı koordinatörün kolaylaştırıcılığında çalışmalarını yürütmektedir.

İkincil Travma ve Tükenmişlik Eğitimleri, süpervizyon programları ve psikososyal destek programı iki yarı zamanlı psikoloğun kolaylaştırıcılığında süpervizyon komitesi tarafından yürütülmektedir. Bu komitenin çalışmaları ağırlıklı olarak e-posta üzerinden ve program koordinatörü olarak görev alan iki psikoloğun yakın iş birliği ile yürütülmektedir.

4.1.1.2.1 İnsan Hakları İhlallerini İzleme ve Raporlama Eğitimi: Bu çalışmanın parçası olarak, iki bölümde gerçekleştirilen 1 eğitmen eğitimi ve 6 uygulayıcı eğitim düzenlenmiştir.

- i. **Eğitmen Eğitimi:** Bu eğitimin amacı bir eğitmen havuzu oluşturmaktır. Bu amaçla, ilk bölümü **2-3 Temmuz** ve ikinci bölümü **10-11 Eylül 2022'de İzmir'de** 17 katılımcı ile iki dizi eğitim düzenlenmiştir. Eğitime katılanların bir kısmı uygulayıcı eğitimlerde eğitici olarak yer almıştır.

- ii. **Uygulayıcı Eğitimleri:** Yerelde bulunan insan hakları aktörlerine yönelik verilen bu eğitimlerin ilki **12-13 Kasım 2022'de Van'da** 17 katılımcıyla; ikincisi **3-4 Aralık 2022'de Ankara'da** 19 katılımcıyla; üçüncüsü **24-25 Aralık 2022'de İzmir'de** 21 katılımcıyla; dördüncüsü **14-15 Ocak 2023'te Adana'da** 23 katılımcıyla; beşincisi **4-5 Şubat 2023'te Diyarbakır'da** 21 katılımcıyla ve sonuncusu **25-26 Şubat 2023'te İstanbul'da** 21 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir.

Eğitmen eğitimi ve uygulayıcı eğitimlerden toplam 139 savunucu faydalanmıştır.

4.1.1.2.2 İkincil Travma ve Tükenmişlik Eğitimleri:

Bu eğitimler, insan hakları hareketinin sürdürülebilirliği için hayati olan insan hakları savunucularının iyilik hallerinin, kolektif olarak korunması gerekliliği fikri üzerine temellendirilmiştir. Bu kapsamda, 2021 yılında 4 şehirde (Diyarbakır, İstanbul, Ankara, İzmir) insan hakları savunucularına yönelik 4 ayrı eğitim düzenlenmiştir. Eğitimlerden toplamda 85 kişi faydalanmıştır, öyle ki, bu sayı proje kapsamında ilk etapta planlanan katılımcı sayısının (40) iki katından fazladır. Eğitimler program koordinatörleri kolaylaştırıcılığında süpervizyon komitesi tarafından hazırlanmıştır.

4.1.1.2.3 Dijital ve Fiziksel Güvenlik Eğitimleri: İnsan hakları savunucularını kendi güvenlikleri ve dijital güvenlikleri konusunda bilgilendirmek ve güçlendirmek amacıyla, ilki **24-25 Şubat 2024** ve ikincisi **6-7 Nisan 2024** olmak üzere Ankara'da 2 eğitim düzenlenmiştir. Eğitimlerden toplamda 40 savunucu faydalanmıştır.

4.1.1.2.4 Yerel ve Uluslararası İzleme Mekanizmalarının Kullanımına İlişkin Eğitimler: Özellikle yerel insan hakları savunucularının ülke içinde ve uluslararası alanda ilgili mekanizmalara erişme ve ihlalleri raporlama becerilerini artırma amaçlarıyla ilki **23-24 Mart 2024** ve ikincisi **27-28 Nisan 2024** olmak üzere Ankara'da 2 eğitim düzenlenmiştir. Eğitimlere toplam 41 savunucu katılmıştır.

4.1.1.3 Süpervizyon Programları

Bu program süpervizyon komitesi kolaylaştırıcılığında 5 ayrı kategoride hayata geçirilmiştir: 1. *Psikologlar için Süpervizyon Programı*, 2. *Travmatik Ortam ve Durumlarla Temas Hâlinde Olan Çocuklarla Çalışan Klinisyenlere Yönelik Süpervizyon Programı*, 3. *Sosyal Hizmet Uzmanları için Süpervizyon Programı*, 4. *Bireysel Süpervizyon Programı* ve 5. *Teknik Süpervizyon*

1. Psikologlar için Süpervizyon Programı: 6 bölgede 10-12 katılımcı ile ayda bir 3 saatlik seanslarla düzenlenen programın 2 sene devam etmesi planlanmış olup Mayıs 2024 itibarıyla tüm seanslar tamamlanmıştır. Bu programdan toplamda 63 psikolog yararlanmıştır.

2. Travmatik Ortam ve Durumlarla Temas Hâlinde Olan Çocuklarla Çalışan Klinisyenlere Yönelik Süpervizyon Programı: Bu program kapsamında her biri 9 kişiden oluşan 2 ayrı süpervizyon grubu oluşturulmuştur. Grup seanslarının yürütülmesi için her grup için 2 olmak üzere toplam 4 süpervizör belirlenmiştir. TİHV Kurtuluş ofisinde ayda bir 3 saatlik seanslarla yürütülen program toplamda 10 ay sürmüş olup Ocak 2023 itibarıyla sona ermiştir.

3. Sosyal Hizmet Uzmanları için Süpervizyon Programı: 6 bölgede 10-12 katılımcı ile ayda bir 3 saatlik seanslarla düzenlenen programın 2 sene sürmesi planlanmış olup Mayıs 2024 itibarıyla tüm seanslar tamamlanmıştır. Bu programdan toplamda 72 sosyal hizmet uzmanı yararlanmıştır.

4. Bireysel Süpervizyon Programı: Bu program, doğrudan ağır ve ciddi insan hakları ihlallerine maruz kalmış kişilerle çalışan sosyal hizmet uzmanları ve psikologların yaşadıkları ağır ikincil travmalar nedeniyle süpervizyon desteğine ihtiyaç duyulduğu düşünülerek, Faaliyet 1.2.2 kapsamında TİHV'nin organizasyonel kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalarla paralel olarak, TİHV çalışanlarına özel bireysel süpervizyon programına dönüştürülmüştür. Bu kapsamda, yararlanıcıların *haftada bir olacak şekilde 1 yıl boyunca veya iki haftada bir olacak şekilde 2 yıl boyunca* (her bir yararlanıcı için toplam 48 seans) programdan faydalanması planlanmıştır. Toplamda 11 TİHV çalışanına ulaşan programdan Mayıs 2024 itibarıyla 2 TİHV çalışanı faydalanmaya devam etmektedir.

5. Teknik Süpervizyon Programı: Bu çalışmayla insan hakları kurumlarında başvuru alan farklı meslek gruplarından olan kişilere (psikolog ve sosyal hizmet uzmanı dışındakiler) insan hakları ihlallerine maruz kalan kişilerle görüşürken kullanılacak dil, soru sorma yöntemleri, başvuruyu dinlemenin temel esasları gibi görüşme tekniklerine ilişkin bir teorik atölye düzenlenmesi ve devamında ayda bir olmak üzere 3 pratik atölye ile içeriğe uygun vaka tartışması yapılması hedeflenmiştir. Her bölgede 6 grupta gerçekleşen program kapsamındaki seanslar Mayıs 2024 itibarıyla 5 bölgede tamamlanmış, Çukurova bölgesindeyse uygulanmaya devam etmektedir.

4.1.1.4 Mesleki/Kişisel Gelişim Programları

İnsan hakları savunucularının, aşağıda sıralanan kapasite geliştirme programlarına tercihleri doğrultusunda katılımları sağlanmıştır.

i. Dil Eğitimi Destek Programı: Bu desteğin amacı, dil engeli nedeniyle uluslararası mekanizmaları etkin bir şekilde kullanamayan, uluslararası gelişmeleri takip edemeyen ve uluslararası savunuculuk faaliyetlerinde zorluk ve sınırlamalarla karşılaşan insan hakları savunucularına bu süreçleri aşmalarında katkı ve destek

sağlamaktır. Bu kapsamda toplamda 15 insan hakları savunucusuna İngilizce ve Kürtçe dil eğitimlerini desteklemek için maddi destek verilmesi planlanmıştır. 2021 yılı sonunda duyurusu yapılan ve Ocak 2022'de değerlendirmeleri tamamlanan programdan 10 farklı şehirden 28 kişi faydalanmıştır.

- Kürtçe eğitimleri için 4 İHS; İngilizce eğitimleri için 24 İHS desteklenmiştir.
 - Desteklenen eğitim süreleri 3 ile 18 ay arasında değişmektedir.
- ii. Konferans, Eğitim, Çalıştaylar:** Türkiye'deki insan hakları savunucularının ülke içinde, yurt dışında veya çevrimiçi ortamlarda düzenlenen etkinliklere katılımlarını desteklemek ve kolaylaştırmak amacıyla oluşturulan bu program 27 Mart 2023 tarihinde başvuruya açılmıştır. Çağrı 31 Mart 2024 tarihine kadar açık kalmıştır. Özellikle yapay zekâ ve ilgili teknolojilerin insan hakları alanı ve hareketi için yarattığı zorluklar ve imkânlarla odaklanan çalışmalara değerlendirme aşamasında öncelik verilmiştir. Çevrimiçi başvuru sistemine gelen 66 başvurudan Mayıs 2024 itibarıyla 4 kişi faydalanmıştır. Aynı tarih itibarıyla değerlendirme ve organizasyon süreçleri devam eden başvurular bulunmaktadır. Programa katılanların edindikleri bilgileri başta yerel grup katılımcıları olmak üzere yerel savunucularla paylaşması hedeflenmektedir.
- iii. Staj Programı:** Bu program kapsamında yılda bir olmak üzere proje süresi boyunca toplamda 3 insan hakları savunucusunun, proje ortağı olan OMCT'nin Brüksel ofisinde 3 aylık staj yapması planlanmıştır. Katılımcıların OMCT ekibi ile özellikle uluslararası savunuculuk konusunda çalışarak bilgi ve becerilerini artırması hedeflenmiştir. İlk staj programı 2021 yılı Nisan ve Haziran ayları arasında kapsamaktadır. İlk seneki staj programından TİHV proje asistanı Elçin Dayanır, ikinci programdan İHD çalışanı Ekin Emek Berber ve son staj programından Eşit Haklar için İzleme Derneği çalışanı Evindar Başboğa faydalanmıştır. Başboğa Mayıs 2024 itibarıyla OMCT Brüksel'deki 3 aylık staj programına başlamıştır.

4.1.2 İnsan Hakları Alanında Çalışan Sivil Toplum Örgütlerinin Kapasitelerinin Güçlendirilmesi

4.1.2.1 İnsan Hakları Alanında Çalışma Yürüten Sivil Toplum Kuruluşlarını Destekleme Programı

Bu destek programının amacı, insan hakları alanında faaliyet yürüten sivil toplum kuruluşlarının (STK) çalışmalarını sürdürmelerine ve güçlendirmelerine katkı sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda, başvuru süreci Mart 2022'de ve değerlendirme süreçleri Haziran 2022'de tamamlanan program kapsamında, insan hakları alanında çalışma yü-

rüten 13 sivil toplum kuruluşuna mevcut çalışmalarını sürdürebilmeleri ve kendi stratejik öncelikleri doğrultusunda 12 ila 21 ay arasında değişen sürelerde yeni projelerini hayata geçirebilmeleri için toplam 600.000 Euro destek sağlanmaktadır. STK'lerin çalışmaları, 3 aylık, ara dönem ve final anlatısal ve mali raporlar ve ekleriyle ve yerinde ziyaretlerle takip edilmektedir. Mayıs 2024 itibarıyla programdan faydalanan 13 kurumdan 11'inin projeleri tamamlanmış, 2'sinin projeleri devam etmektedir.

4.1.2.2 TİHV'in Örgütsel Kapasitesinin Artırılması

Projenin ilk senesindeki çalışmalarla TİHV ekipleri güçlendirilmiş ve merkezler arası koordinasyon artırılarak TİHV'nin organizasyonel kapasitesi artırılmaya devam edilmiştir. Bu çalışma kapsamında önde gelen çalışmalar Van Referans Merkezinin güçlendirilmesi ve TİHV Tedavi Ekipleri arasında iletişim ve koordinasyonun güçlendirilmesine odaklanmaktadır.

4.2. İnsan Hakları Hareketine Yeni Araçların ve Aktörlerin Dâhil Edilmesi Çalışmaları

İnsan hakları hareketi/alanı dünya genelinde popülizmin ve otoriter rejimlerin yükselmesi ve uluslararası yükümlülükler konusunda yaşanan gerilemeler sebebiyle tehdit altında olup, pandeminin bu krizi güçlendirme olasılığı bulunmaktadır. Bu durum, insan hakları hareketinin örgütlenme imkânlarını ve stratejilerini yeniden düşünmesini gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla, yeni stratejiler, araçlar ve aktörlerin önemi artmaktadır.

4.2.1 İnsan Hakları İhlallerine İlişkin Bilgi Akış Ağlarının Güçlendirilmesi

Bu çalışmanın amacı, insan hakları ihlalleri, özellikle İHS'lere yönelik baskı ve zorluklar konusunda yerelden ülke geneline bilgi akışı ağlarını güçlendirmektir. Bu amacı, dikkatlerini öncelikle bölgelerindeki İHS'leri hedef alan baskı ve zorluklara odaklayarak bölgesel gruplar aracılığıyla gerçekleştirmekteyiz. Bölge grup sorumluları, grup üyelerinin yardımıyla İHS'lerin karşılaştığı ihlaller, engeller ve zorluklarla ilgili bilgi toplayıp derlemekte, bu verileri iki aylık periyotlarla proje ekibiyle paylaşmaktadır. Bu verilere dayanılarak değişen periyotlarda genel bilgi notları hazırlanmaktadır. 2022 yılında insan hakları savunucularını hedefleyen baskılara ilişkin bir yıllık bir bilgi notu hazırlanmış ve yayınlamıştır. Mayıs 2024 itibarıyla benzer bir çalışma 2023 yılı için hazırlanmaktadır. 2024 verileri içeren son bilgi notunun yılın ilk 6 ayına odaklanması hedeflenmektedir. Bölge grup sorumluları TİHV günlük insan hakları raporlarına da katkı sunmakla birlikte İHD'nin raporlama çalışmalarında da aktif görev almaktadır.

4.2.2 İnsan Hakları Savunucuları ve Örgütleri için Birlikte Düşünme Platformları

Bu çalışma, insan hakları aktörlerinin bir araya gelerek insan haklarının geleceğini tartışabilecekleri ve pandemi sonrası bağlamda insan haklarının siyasi olarak kurucu rolünü harekete geçirmek için stratejiler, araçlar ve yol haritaları geliştirebilecekleri sürdürülebilir platformlar oluşturmayı amaçlamıştır. Eğitim komitesi yerel forumların içeriğini 2022 yılı sonu itibarıyla oluşturmuş ve organizasyonu planlamıştır; ancak Kahramanmaraş merkezli meydana gelen depremler nedeniyle forum takviminde değişiklikler olmuştur ve 21 Ocak 2023'te ilk İzmir forumu, 28 Ocak 2023'te İstanbul forumu, 14 Ekim 2023'te Diyarbakır forumu, 21 Ekim 2023'te Adana forumu, 28 Ekim 2023'te Ankara forumu, 4 Kasım 2023'te Van forumu ve 11 Kasım 2023'te ikinci İzmir forumu gerçekleştirilmiştir. Bölgesel forumlarda insan hakları savunucuları "siyasal değişim ve insan hakları hareketi" konusuna odaklanmış; seçim sonrası Türkiye için iktidardan beklentilerini tartışmıştır. İnsan hakları alanında uzun yıllar emek vermiş savunucuları bir araya getiren ulusal forum ise 10-11 Şubat 2024 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Bu forumun sonuç raporunun bölgelerle paylaşılmasıyla birlikte ikinci bölgesel forumların hazırlıkları başlamıştır; forumların Mayıs ve Haziran aylarında gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

4.2.3 İnsan Hakları Medyası

Bu çalışma, kamu otoritesinin hak temelli bir rejimi toplum bilincinden silmeye ve İHS'leri ciddi biçimde marjinalleştirmeye yönelik sistematik çabasını azaltmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma kapsamındaki faaliyetleri planlamak ve hayata geçirmek için iletişim komitesi görevli olup kolaylaştırıcılığını iletişim sorumlusu yapmaktadır. Bu kapsamda, insan hakları hareketi ve temsilcilerine odaklanan yayın dizileri hayata geçirilmekte; insan hakları ihlalleri raporları ve değerlendirmeleri, Türkiye'deki İHS'leri hedef alan ihlallere ilişkin bilgi notları, basın açıklamaları ve infografikler sosyal medya kanalları ve resmi web sitemiz aracılığıyla kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Ayrıca, yerel STK'lerin ve İHS'lerin çalışmalarının görünürlüğünü artırmak için, başta STK Destek programından faydalanan STK'ler olmak üzere, çeşitli alanlardan insan hakları savunucularına, medya ilişkileri ve stratejileri konusunda rehberlik sağlamak amacıyla, ilki 3-4 Haziran 2023'te ve ikincisi 4-5 Kasım 2023 tarihinde olmak üzere Ankara'da iki medya eğitimi verilmiştir. Eğitimlerden 42 kişi faydalanmıştır.

4.2.4 İnsan Hakları Çalışmalarının Değerlendirmesine Yönelik Yeni Araçlar

İnsan hakları alanında çalışan sivil örgütlerin çalışmalarının etkilerini ölçmek ve makro düzeyde yarattıkları

gerçek değeri ortaya çıkarmak için yeni araçlar yaratılacaktır. Mevcut değerlendirme araçları büyük ölçüde işletme ekonomisinden ödünç alınan metodolojilerden esinlenerek hazırlanmış olup, sivil toplum tarafından yapılan çalışmanın kendine has doğası bu yöntemlerle yapılan değerlendirmeleri yanıltıcı hâle getirmektedir. Bu çalışma, insan hakları alanındaki etki değerlendirme araçlarını ve stratejilerini içeriden bir bakış açısıyla geliştirme çabalarına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu amaçla, bir danışmanla anlaşarak öncelikle proje kapsamında destek verilen STK'lerle mülakatlar yapılmış, bu mülakatların yönlendiriciliğinde anketler hazırlanmıştır. Mayıs 2024 itibarıyla bu anket çalışması çeşitli STK'lere gönderilmeye başlanmış olup anketlerin değerlendirme sürecinin ardından rapor yazımına başlanması hedeflenmektedir.

4.2.5 Travma ve İnsan Hakları Güz Okulu

Programın amacı, katılımcılara ağır ve ciddi insan hakları ihlalleri ve bunun travma ile ilişkisi, ihlaller ve travmalarla başa çıkma ve önleme yöntemleri/mekanizmaları, bunlara ve bu tür kavram ve olaylara karşı insan hakları hareketini güçlendirmenin yolları hakkında bir anlayış sağlamaktır. Eğitim komitesi tarafından organize edilen bu programın ilki Ekim 2022 ve ikincisi Ekim 2023'te İzmir'de toplam 40 kişinin katılımıyla birer hafta süreyle gerçekleştirilmiştir.

4.3. İnsan Haklarını Savunma Hakkının Kullanımını Destekleme

Bu faaliyet başlığı sadece koruma yaklaşımı ile sınırlı kalmadan insan hakları savunucularının ve insan haklarını savunma hakkının güvence altına alınmasına yönelik çalışmalar içerir.

4.3.1 Risk Altında Bulunan İnsan Hakları Savunucularının Korunması

4.3.1.1 Acil Eylem Programı

Bu program, risk altındaki İHS'lerin yaşadıkları baskıların etkilerini en aza indirmek için ulusal ve uluslararası aktörleri harekete geçirerek İHS'lerin üzerindeki baskıyı azaltmak/yok etmek için geliştirilmiştir. Acil çağrılar, uluslararası mekanizmalarda yer alan, kendi hükümetlerini, Türkiye'deki yetkilileri ve ilgili uluslararası tarafları bilgilendirebilecek/harekete geçirebilecek kuruluş ve kişilerle paylaşılmaktadır. Mayıs 2024 itibarıyla, farklı alanlardan 18 İHS için acil çağrı yapılmıştır. Bu acil çağrıları takiben gelişme oldukça güncelleme yapılarak uluslararası kamuoyunun ilgi ve dikkati canlı tutulmaya çalışılmaktadır.

4.3.1.2 Hukuki Destek

Hukuki destek programının amacı, insan hakları savunuculuğu faaliyetleri nedeniyle haklarında yasal işlem başlatılan İHS'lere veya İHS'lerin başlatılmak istediği yasal süreçlere destek sağlamaktır. Program kapsamında, bölge grupları tarafından önerilen İHS'ler proje ekibinin de kararıyla hukuki destek programından faydalanabilmektedir. Mayıs 2024 itibarıyla toplam 24 savunucuya bu program kapsamında, hukuki süreçlerini kolaylaştırmak amacıyla destek sunulmaktadır. Savunucular dava ve mahkeme masrafları, duruşmalara ulaşmaları ve çeşitli kırtasiye işlemleri için maddi olarak destek almaktadır.

4.3.1.3 Psikososyal Destek

Bu programın temel amacı, İHS'leri hedef alan baskıların olumsuz etkilerini İHS'lerin faaliyetlerine devam etmelerini sağlayacak şekilde azaltmaktır. Bu amaçla, 10 ila 12 aya kadar ayda dört seanslık bireysel terapi süreçleri için travmatik deneyimlere maruz kalan toplam 44 İHS'ye destek sağlanmıştır, 3 İHS'nin destek süreci Mayıs 2024 itibarıyla devam etmektedir.

4.3.1.4 Risk Altındaki İnsan Hakları Savunucuları için Maddi Destek Programı

Bu programın amacı, insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle baskı ve zorluklarla karşılaşan insan hakları savunucularına ve yakınlarına maruz kaldıkları baskı ve zorlukların yaşamları üzerindeki etkilerini hafifletmek için maddi destek sağlamaktır. Program kapsamında her bir insan hakları savunucusuna en az 2.500 Euro, en fazla 10.000 Euro karşılığı Türk Lirası destek sağlanmıştır. Programdan Mayıs 2024 itibarıyla 114 insan hakları savunucusu faydalanmıştır. Savunuculara aşağıdaki alanlarda en fazla 1 yıl süreyle destek sunulmuştur:

- İnsan hakları savunucularının insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle uğradığı adli taciz kapsamına giren hukuki süreçlerde yasal ve diğer konularla ilgili destek
- İnsan hakları savunucularının insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle işini kaybetmesi durumunda sağlanacak destek
- İnsan hakları savunucularının insan hakları alanındaki faaliyetlerinden ötürü maruz kaldıkları baskı ve zorluklar nedeniyle ihtiyaç duydukları sosyal destek ve yer değiştirme desteği
- İnsan hakları savunucularının insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle maruz kaldığı baskı ve tacizlerden doğrudan ve dolaylı olarak etkilenen yakınlarına destek
- İnsan hakları savunucularının insan hakları alanındaki faaliyetleri nedeniyle uğradıkları baskı sonucu

ortaya çıkan ya da bu nedenle karşılanması mümkün olmayan tıbbi ve ruhsal destek

4.3.2 İnsan Haklarını Savunma Hakkını Savunmak

4.3.2.1 Uluslararası Düzeyde Savunuculuk ve Lobi Çalışmaları

1. İnsan Hakları Savunucuları Ağı kurma hazırlıkları, projenin ikinci yılında başlamıştır. OMCT kolaylaştırılığında koordine edilmesi planlanan bu dayanışma grubunun Türkiye'deki STK'ler ile Avrupa'daki kuruluşlar arasında bir köprü kurması ve böylece düzenli brifingler, etkinlikler ve bilgi paylaşımını teşvik ederek Türkiye hakkındaki uluslararası farkındalığı güçlendirmesi hedeflenmiştir. Ağın ilk toplantısı 12 Aralık 2023'te Brüksel'de 8 farklı kurumdan 11 temsilcinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. İkinci ve son toplantının Haziran 2024'te Brüksel'de yine OMCT kolaylaştırılığında gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Yanı sıra, farklı ülkelerden ve Türkiye'den 24 kişinin (2'si raportör ve 2'si moderatör olmak üzere) katılımıyla Türkiye'de düzenlenecek uluslararası çalıştay 18-19 Mayıs 2024'te İstanbul'da TİHV kolaylaştırıcılığında gerçekleştirilecektir.

2. Projenin üçüncü yılında BM'ye yönelik düzenli savunuculuk faaliyetleri kapsamında, 8 Haziran 2023'te THİV temsilcilerinin katılımıyla Cenevre'de İşkencenin Önlenmesi Alt-komitesinin oturumunda sunum yapılmış; Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Savunucularının Korunması Özel Raportörü Mary Lawlor'un ofisiyle, FIDH'in BM Daimi Temsilcisiyle ve Uluslararası Hukukçular Komisyonu'ndan (ICJ) bir temsilciyle ayrı ayrı toplantılar gerçekleştirilmiştir. Projenin uluslararası ilişkiler sorumlusu daha sonra 28 Haziran 2024'te Cenevre'de çeşitli BM Özel raportörleriyle görüşmeler gerçekleştirmiştir.

BM İnsan Hakları Konseyi'nin 54. Oturumu öncesinde Türkiye'de yaşanan insan hakları ihlallerinin gündeme getirilmesi ve BM sistemine bu gündemin girebilmesi için, TİHV, İHD, OMCT ve FIDH imzasıyla BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Volker Türk'ün açılış konuşmasında Türkiye'ye yer vermesi üzerine bir mektup hazırlanmıştır. TİHV ve İHD temsilcileri, Cumartesi İnsanları ve Hafıza Merkezi'nden isimlerle 20 Eylül 2023'te BM İnsan Hakları Konseyi'nin 54. oturumuna katılım sağlanmış ve yine bu oturum çevresinde OMCT'nin moderatörlüğünde bir yan etkinlik düzenlenmiştir. Görülebildiği kadarıyla etkinliğe Norveç, Lüksemburg, Belçika, Yunanistan, Finlandiya, Avusturalya, ABD, Slovakya, Malta, Hırvatistan ve İngiltere BM temsilciliklerinden katılım olmuştur. Ayrıca görülebildiği kadarıyla PHR, FIDH, OMCT ve diğer sivil toplum kurumlarından katılımcılar gelmiştir. Bu

misyon çerçevesinde yapılan girişimler sonucu BM Zorla Kaybetmelere Karşı Çalışma Grubu'yla Cumartesi İnsanları'nı odağına alan özel bir görüşme gerçekleştirilmiş ve komiteyle yakın temas kurulmuştur. BM Avrupa Birliği Daimi Temsilcisi, İnsan Hakları Bölümü Sorumlusu Helena Boguwlaska ile görüşme yapılmıştır. Aynı misyon çerçevesinde İşkenceyi Önleme Derneği (APT) temsilcisiyle görüşme gerçekleştirilmiştir.

TİHV, İHD, FIDH, Cumartesi İnsanları, Rosa Kadın Derneği ve SPoD temsilcileriyle 24 Ekim 2023 tarihinde Brüksel'de Avrupa Parlamentosu'nda, Türkiye'de sivil toplum kuruluşlarının durumu konulu bir etkinlik düzenlenmiştir. Bu etkinliğin öncesinde ve sonrasında Avrupa Parlamentosu Türkiye Daimi Raportörü Nacho Sanchez Amor başta olmak üzere çeşitli kurumlardan temsilcilerle ayrı ayrı toplantılar yapılmıştır.

3. OMCT-E tarafından oluşturulacak İngilizce dijital platformun projenin son senesinde hayata geçirilmesi planlanmıştır.
4. OMCT-E kolaylaştırıcılığında, İHD, Cumartesi Anneleri ve ÇHD'den isimlerle üç video çalışması yapılmış ve yayınlanmıştır. Benzer bir video seti Haziran 2024'te hazırlanacak, ilerleyen dönemde yayınlanacaktır. İnsan Hakları Savunucularının Korunması için Gözlemevi (FIDH-OMCT) kolaylaştırıcılığında, İHD ve TİHV katkılarıyla, dernek kapatma davaları üzerine rapor hazırlanmış ve 12 Eylül 2024'te yayınlanmıştır. Rapor, Tarlabası Toplum Merkezi, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, Göç İzleme Derneği ve Din Alimleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'ne yönelik açılan kapatma davalarının ortaya çıkarttığı örüntüleri ve topluluklara olan etkilerini örgütlenme özgürlüğü standartları uyarınca değerlendirmektedir.

4.3.2.2 Toplumda İnsan Hakları Savunuculuğuna İlişkin Algıyı Yeniden İnşa Etme

1. Başta TİHV ve İHD olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının yürüttüğü insan hakları savunuculuğu algısını yeniden canlandırmak, savunuculuk faaliyetlerini çeşitlendirmek ve iletişim çalışmalarını güçlendirmek için kurum dışı profesyonellerle ortak bir çalışma başlatılmış ve her bir kurum kendi stratejik önceliklerine göre belirledikleri farklı danışmanlarla anlaşarak iletişim stratejilerini oluşturma sürecine başlamıştır. İlerleyen dönemlerde oluşturulan strateji belgelerinin kolaylaştırıcılığında Vakıf ve İHD'nin iletişim çalışmalarının güçlendirilmesi hedeflenmektedir.
2. İstanbul'da yapılması planlanan halka açık etkinliklerin ilki 19 Aralık 2022'de, ikincisi 8 Ekim 2023'te, üçüncüsü 27 Nisan 2024'te gerçekleştirilmiştir. Söyleşi formatında gerçekleştirilen etkinliklerin ana konusu dayanışmadır. Etkinliklere bugüne dek 100'den faz-

la kişi katılmıştır. Dördüncü ve son etkinliğin Haziran 2024'te gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

3. Çevrimiçi İnsan Hakları Belgesel Film Günlerinin ikincisi 10-17 Aralık 2023 tarihleri arasında ayrımcılık yasağı temasıyla düzenlemiştir. Film gösterimleri İzmir, Diyarbakır ve Van'da salon gösterimleriyle gerçekleştirildi. Film günleri boyunca Türkiye'den 13108 kişi tihvbelgeselfilm.org adresini ziyaret etmiş, 26 film çevrimiçi olarak izlenmiştir.

Proje Ekibi ve Çalışma Grupları

A. Çalışma Grupları ve Komiteleri

1. **Proje Yürütme Komitesi:** TİHV (Metin Bakkalcı, Tuğçe İnce, Mümtaz Murat Kök, Polat Yamaner), İHD (Hüseyin Küçükbalaban), FIDH (Elena Crespi, Güley Bor) ve OMCT (Ulviyya Hasanova) temsilcilerinden oluşmaktadır.
2. **Proje Koordinasyon Ekibi:** Tuğçe İnce, Mümtaz Murat Kök, Tülin Korkmaz
3. **Bölgesel Dayanışma Grupları Sekreteryası:** Tuğçe İnce, Mümtaz Murat Kök, Yasemin Dora Şeker, Zelaya Demiray, İsmail Boyraz, Devrim Ozan Yay, Yusuf Erdoğan, İrem Yıldız, Davut Arslan, Selmin Cansu Demir, Nehir Bilece, Duygu İnegöllü, Jiyan Özkaplan, Zozan Özgökçe.
4. **Süpervizyon ve Psikososyal Destek Programları Komitesi:** Tuğçe İnce, Ece Bişirir, İlham Yılmaz, Türkcan Baykal, Baran Gürsel, Fahriye Cengiz, Bilal Yıldız, İshak Dakak.
5. **Eğitim Komitesi²:** Tuğçe İnce, Mümtaz Murat Kök, Aslı Davas, Serdar Tekin, Coşkun Üsterci, Pınar Ceylan, Nilgün Toker, Ümit Biçer, Zerrin Oğlağı, Feride Aksu Tanık.

B. Güncel Kadro

1. **Tam zamanlı Proje Koordinatörü:** Tuğçe İnce
2. **Tam zamanlı Proje Asistanı:** Mümtaz Murat Kök
3. **Tam zamanlı İHS'lere ve STK'lere Mali Destek Programları Koordinatörü:** Sercan Çalıcı
4. **6 Tam zamanlı Bölgesel Dayanışma Grubu Sorumlusu:** Davut Arslan (İstanbul), İsmail Boyraz (Ankara), Nehir Bilece (İzmir), Yasemin Dora Şeker (Adana), Yusuf Erdoğan (Diyarbakır), Jiyan Özkaplan (Van)
5. **2 1/3 zamanlı Psikolog (Süpervizyon ve Psikososyal Destek Çalışmaları için):** Ece Bişirir, İlham Yılmaz
6. **2 Yarı zamanlı Eğitim Koordinatörü:** Serdar Tekin, Cansu Kır
7. **Tam zamanlı Muhasebe Sorumlusu-TİHV:** Hatice Budaklı Mutlu
8. **Tam zamanlı Finans Sorumlusu-TİHV:** Tülin Korkmaz
9. **Tam zamanlı Dokümantasyon Çalışanı-İHD:** Sevim Salihoğlu
10. **Tam zamanlı Hukukçu-İHD:** Günizi Satar
11. **Tam zamanlı Hukukçu ve Uluslararası İlişkiler Çalışanı-TİHV:** Polat Yamaner
12. **Tam zamanlı İletişim Uzmanı:** Cem Gurbetoğlu
13. **Tam zamanlı Uluslararası İlişkiler Çalışanı-İHD:** Fatma Devrim Kılıçer
14. **Tam zamanlı Tedavi Koordinatörü:** Canan Korkmaz
15. **Tam zamanlı Hekim-TİHV Van Referans Merkezi:** Hüseyin Yaviç
16. **OMCT-E Proje Ekibi:** Hélène Bailleul, Ulviyya Hasanova
17. **FIDH Proje Ekibi:** Elena Crespi, Güley Bor

2 Bu komite aynı zamanda yaz okulu ve forumların da organizasyonundan sorumludur.

5. ÖZEL PROJELER VE DİĞER ÇALIŞMALAR

5.1. Depremlerden etkilenenlere yönelik Toplumsal Dayanışma için Psikologlar Derneği (TODAP) ile birlikte psikososyal destek çalışmalarını içeren proje hazırlıkları

6 Şubat 2023 tarihinde ve devamında yaşanan depremlerin yol açtığı ağır yıkım ve kitlesel travma ile baş edebilmek üzere oluşan toplumsal dayanışma ortamına, bu konudaki temel yaklaşımımız gözönünde tutulmak kaydı ile, TİHV'in de birikimi, kapasite ve olanakları ölçüsünde katkıda bulunması amacıyla kısa, orta ve uzun vadeli programların oluşturulması doğal olarak özel gündemimiz idi.

Bu perspektif ışığında 6 Şubat 2023 tarihinde ve devamında yaşanan depremlerden etkilenenlere yönelik TODAP ile birlikte Antakya merkezli psikososyal destek çalışmalarını içeren, 12 Haziran-15 Ağustos 2023 döneminde, iki aylık pilot bir proje uygulanmıştır.

İki aylık pilot proje sonuçlarının değerlendirilmesine dayalı olarak, TODAP ile birlikte Antakya merkezli psikososyal destek çalışmalarını içeren, 6 Şubat-31 Temmuz 2024 dönemine yönelik altı aylık yeni bir proje uygulanmaktadır.

Bu projenin finansal kaynağı Almanya'da faaliyet yürütmekte olan German Doctors (Alman Doktorlar) isimli dernek tarafından sağlanmaktadır.

5.2. İletişim Raporu

Mayıs 2023 - Haziran 2024 Çalışma Raporu döneminde işkence ve kötü muamele başta olmak üzere, hak ihlallerinin görünür kılınması ve önlenmesi amacıyla yürüttüğümüz iletişim çalışmaları kapsamında çok sayıda yazılı ve görsel içerik üretildi. TİHV'in işkence ve diğer kötü muamele ile ağır ve ciddi hak ihlalleri başta olmak üzere, insan hakları konusunda güncel, güvenilir ve bağımsız bir bilgi ve başvuru kaynağı olarak öne çıkarılması hedefiyle çalışmalar sürdürüldü.

Dokümantasyon Merkezimiz ve Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezlerimizin ürettiği bilgi ve veriler, kamuoyuna basın bültenleri, grafik, infografik ve videolarla çeşitlendirilerek, bu birikimin daha geniş kesimlere ulaşması için çaba gösterildi.

Bu çalışmalar çerçevesinde;

Vakıf çalışmalarına ilişkin 44 adet basın bülteni ve duyuru hazırlanıp, medya çalışanlarıyla paylaşıldı.

Bu içerikler web sitemiz ve sosyal medya hesaplarımızda da yaygınlaştırıldı. Bu kapsamda şu başlıklarda basın bültenleri hazırlandı:

- Bu Sefer İnsan Hakları Kazansın! - 2 Mayıs 2023
- [Basın Bülteni] TİHV'den Seçim Sürecine Yönelik Çağır - 3 Mayıs 2023
- [DAVET] İstanbul Protokolü Türkçe Çevirisi Tanıtım Toplantısı - 8 Haziran 2023
- İstanbul Protokolü 2022 Baskısı Türkçe Çevirisi Tanıtım Toplantısı - 9 Haziran 2023
- İstanbul Protokolü'nün 2022 Baskısı Şimdi Türkçe'de... - 10 Haziran 2023
- [Basın Bülteni] TİHV Kurucular Kurulu Sonuç Bildirgesi - 22 Haziran 2023
- Travma ve İnsan Hakları Güz Okulu Başvuruya Açıldı - 22 Haziran 2023
- [BASIN BÜLTENİ] 26 Haziran İşkence Görenlerle Dayanışma Günü - 26 Haziran 2023
- [BİLGİ NOTU] 2023 Onur Ayı Etkinliklerine Yönelik Hak İhlalleri - 28 Haziran 2023
- TTB İnsan Hakları Kolu - TİHV - İHD'den Cumartesi Anneleri/İnsanları açıklaması - 25 Temmuz 2023
- TTB İnsan Hakları Kolu - TİHV - İHD'den 'Ters Kelepçe' Tepkisi - 15 Ağustos 2023
- [BASIN BÜLTENİ] Hekim Akademisyenlere Yönelik Nefret Söylemi Suçtur! - 16 Ağustos 2023
- [RAPOR] İşkencede Kaygı Veren Artış - 28 Ağustos 2023
- [BASIN BÜLTENİ] Belgesel Film Günleri Afişini Arıyor! - 01 Eylül 2023
- Afiş Yarışması - TİHV 14. Belgesel Film Günleri Afiş Yarışması - 01 Eylül 2023
- Side Event To The UN Human Rights Council 54th Session - HRFT - Human Rights Foundation of Turkey - 18 Eylül 2023
- BM İHK 54. Oturumu - Yan Etkinlik | Türkiye: Alıkonulmuş ve Kaybettirilmiş - 18 Eylül 2023
- İnsan Hakları için Hekimler (PHR): Dr. Ayşe Uğurlu Hekimlik Mesleğinin Gereğini Yapmıştır - 19 Eylül 2023
- Dr. Ayşe Uğurlu'ya Latin Amerikalı Sağlık ve İnsan Hakları Örgütlerinden Destek - 20.09.2023

- Dünya Tabipleri Birliği (WMA): Dr. Ayşe Uğurlu'ya yönelik tüm işlemler derhal durdurulmalı - 21.09.2023
 - [BASIN BÜLTENİ] Yargıtay'ın Gezi Davası Kararı Kabul Edilemez! - 29.09.2023
 - TİHV İletişim, Medya ve Görünürlük Eğitimi - 06.10.2023
 - [BASIN AÇIKLAMASI] Gazze Ablukasına Derhal Son Verilmelidir! - 12.10.2023
 - TİHV'in Gazze Çağrısına Uluslararası İnsan Hakları Örgütlerinden Destek - 13.10.2023
 - [BASIN BÜLTENİ] Afiş Yarışması Sonuçlandı - 10.11.2023
 - TİHV 14. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri Afiş Yarışması Sonuçlandı - 10.11.2023
 - [BASIN BÜLTENİ] AP Raportörü Nacho Sánchez Amor Cumartesi Anneleri/İnsanları için Türkiye'de - 28.11.2023
 - EP Türkiye Rapporteur Nacho Sanchez Amor will visit the Saturday Mothers/People's vigil as an observer - HRFT - Human Rights Foundation of Turkey
 - AP Türkiye Raportörü Nacho Sánchez Amor Cumartesi Anneleri/İnsanları için Türkiye'ye Geliyor - 28.11.2023
 - [BASIN AÇIKLAMASI] 'TTB kararı hukuksuzlaştırma ve kurumsuzlaştırma sürecinin yeni bir evresidir' - 01.12.2023
 - [HATIRLATMA] AP Türkiye Raportörü 2 Aralık'ta Cumartesi Anneleri/İnsanları için Türkiye'de - 01.12.2023
 - "Belirsizlik Rejiminde Belirli Olan Bir Şey Var: Barış İrademiz" - 01.12.2023
 - [BASIN BÜLTENİ] Belgesel Filmler İzmir'den Yola Çıkıyor! - 03.12.2023
 - TİHV 14. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri İzmir'den Yola Çıkıyor! - 03.12.2023
 - [BASIN BÜLTENİ] 10 Aralık İnsan Hakları Gününde TİHV ve İHD'den "Ağır Kriz" Vurgusu - 10.12.2023
 - [BASIN BÜLTENİ] Belgeseller Şimdi Van ve Diyarbakır'a konuk oluyor - 14.12.2023
 - TİHV 14. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri Diyarbakır ve Van'a konuk oluyor - 14.12.2023
 - İnsan Hakları Mekanizmaları Eğitimi - Son Başvuru Tarihi: 5 Şubat 2024 - TİHV - Türkiye İnsan Hakları Vakfı - 15.01.2024
 - İnsan Hakları Savunucuları için Dijital Güvenlik Eğitimi - 02.02.2024
 - TİHV Bilgi ve Deneyim Paylaşımı Programı - 2024 | Şimdi Başvuruya Açıldı! - 06.02.2024
 - [BASIN AÇIKLAMASI] Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı'yı Hedefe Koyarak İşkencenin Meşrulaştırılması Kabul edilmez!
 - [BASIN AÇIKLAMASI] Van İl Seçim Kurulu'nun Kararı Hk.
 - Van ve Çevre İllerde Yaşayanlar... - 04.04.2024
 - [BİLGİ NOTU] 2024 Yılı Newroz Etkinliklerine Yönelik Hak İhlalleri
- Vakfın hazırladığı ya da hazırlanmasına ortaklık ettiği şu rapor ve bilgi notları sosyal medya içerikleri, görseller, infografikler, videolar ve basın bültenleriyle duyuruldu.**
- Bilgi Notu: Türkiye'de Değişik Boyutlarıyla İşkence Gerçeği (26 Haziran 2023)
 - Bilgi Notu: 2023 Onur Ayı Etkinliklerine Yönelik Hak İhlalleri (2 Haziran - 27 Haziran 2023)
 - Bilgi Notu: 2023 Onur Ayı Etkinliklerine Yönelik Hak İhlalleri (2 Haziran - 10 Temmuz 2023)
 - 2022 - Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri Raporu
 - Belirsiz ve Tekinsiz: Türkiye'de Derneklere Karşı Açılan Kapatma Davaları - 12.09.2023
 - Türkiye'de İnsan Hakları Savunucularının 2022 Yılında Karşılaştığı Baskı, Engel ve Zorluklar - 18.09.2023
 - Verilerle 2023 Yılında Türkiye'de İnsan Hakları İhlalleri | 10 Aralık İnsan Hakları Günü | Bilgi Notu - 10.12.2023
 - Bilgi Notu: 2024 Yılı Newroz Etkinliklerine Yönelik Hak İhlalleri - 25.04.2024
 - Cumartesi Anneleri/İnsanları Haftalık Gözlem Raporları (46 hafta)
- Mayıs 2023 - Nisan 2024 döneminde dijital medyada 78'i makale (köşe yazısı, akademik yayın, raporlar vb. dahil) ve 1200 haberde TİHV ve çalışmalarına atıf yapıldı. Atıf yapılan yayınların türüne göre tasnifi aşağıda verilmiştir:¹**
- **Haber Sayısı: 1.200**
 - Editöryal Haber: 1037
 - Özel Haber: 104
 - Görüntülü Haber/Canlı Yayın: 54
 - Podcast Yayını: 5

1 Söz konusu atıf sayıları imkanlarımız dahilinde tespit edebildiklerimizle sınırlıdır.

- Makale Sayısı (köşe yazısı, akademik yayın, raporlar vb. dahil): 1.278

Aynı dönemde yazılı basında en az 52 haber ve yazıda TİHV ve çalışmalarına değinildi.²

Televizyonlarda ise en az 15 haber ve yayında TİHV ve çalışmalarından söz edildi.³

TİHV Dokümantasyon Merkezi'nin verileriyle hazırlanan "Türkiye'de Geçen Hafta İnsan hakları" başlıklı videolarımız her Çarşamba düzenli olarak yayınlanmaya devam etti. Bu kapsamda toplam 48 video yayınlandı.

Haftalık videoların yanı sıra şu videolar da yayına hazırlandı;

- Bu sefer insan hakları kazansın! (2 Mayıs 2023) - Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı ve genel seçimleri öncesi siyasi aktörlere "Bu sefer insan hakları kazansın» çağırısı yapıldı.
- Cumartesi Anneleri'ne/İnsanları'na Galatasaray Meydanı Hâlâ Yasak! (6 Mayıs 2023) - Cumartesi Anneleri'ne/İnsanları'na yönelik engelleme ve müdahalelere ilişkin video hazırlandı.
- İstanbul Protokolü: İşkencenin Önlenmesinde Uluslararası Standartlar (26 Haziran 2023) - 26 Haziran İşkence Görenlerle Dayanışma Günü'nde işkencenin önlenmesinde İstanbul Protokolü'nün rolü, protokolün doğuş hikayesi ve 2022 edisyonundaki güncellemelere değinildi.
- Dünya Mülteciler Günü: Ayrımcılık ve Nefret Söylemine Son Verilmeli! (21 Haziran 2023)
- Muğla'nın Milas ilçesi İkizköy mahallesinde süren Akbelen Ormanı direnişinde yaşam savunucularının karşı karşıya kaldığı hak ihlalleri, işkence ve diğer kötü muameleye ilişkin Şubat ayı içerisinde çekimler yapıldı. Video kurgu ve post-produksiyon çalışmaları devam etmektedir.

Çalışma raporu döneminde X (Twitter) hesabından yaptığımız paylaşımlar 3 milyon 390 bin görüntülenmeye ulaştı. Nisan 2023 - Mayıs 2024 döneminde X hesabımıza ait veriler aşağıdadır:

- Görüntülenme Sayısı: 3.390.367
- Etkileşimler: 72.663
- Retweetler: 10.161
- Etkileşim Oranı: %2,1
- Beğeniler: 16.465

- Yanıtlar: 385
- Bağlantı Tıklamaları: 7.777
- Medya Görüntülemeleri: 147.397
- Medya Etkileşimleri: 12.579
- Yeni Takipçi Sayısı: 624
- Takipçi Sayısı: 46.309

Nisan 2023 - Mayıs 2024 döneminde Instagram hesabımıza ait veriler şu şekildedir:

- Sayfa Erişimi: 216.728
- Gönderi Erişimi: 475.913
- Organik Gönderi Erişimi: 465.175
- Hikaye Erişimi: 138.585
- Beğenmeler: 25.966
- Yorumlar: 20
- Paylaşımlar: 9.517
- Kaydedilenler: 2.868
- Hikaye Bağl. Tıklamaları: 1.254
- Hikaye Paylaşımı: 72
- Yeni Takipçiler: 3.507
- Sayfa Takipçileri: 5.402

Nisan 2023 - Mayıs 2024 döneminde Facebook hesabımıza ait veriler şu şekildedir:

- Sayfa Erişimi: 204.605
- Organik Sayfa Erişimi: 54.702
- Gönderi Erişimi: 235.700
- Organik Gönderi Erişimi: 86.758
- Beğenme ve ifadeler: 2.524
- Paylaşımlar: 461
- Yorumlar: 111
- Bağlantı Tıklamaları: 862
- Yeni Sayfa Beğenmeleri: 493
- Sayfa Beğenmeleri : 10.354
- Yeni Sayfa Takipçileri: 191
- Sayfa Takipçileri: 10.439

Nisan 2023 - Mayıs 2024 döneminde YouTube hesabımıza ait veriler şu şekildedir:

- Yayınlanan video sayısı: 58

² Söz konusu atıf sayıları imkanlarımız dahilinde tespit edebildiklerimizle sınırlıdır.

³ Söz konusu atıf sayıları imkanlarımız dahilinde tespit edebildiklerimizle sınırlıdır.

- Görüntülenme sayısı: 5811
- İzlenme süresi 149,4 saat
- Abone sayısı: 2.105
- Net yeni abone sayısı: 86

Web sitemizin (tihv.org.tr) 2023 yılında ulaştığı trafiğe ilişkin veriler aşağıdadır:

- Kullanıcı: 72.329 (60.412'si Türkiye içinden)
- Yeni Kullanıcı: 70.862
- Kullanıcı başı görüntülenme/sayfa sayısı: 2,14
- Oturum: 97.119
- Sayfa Görüntülenme Sayısı: 154.814
- Sayfa/Oturum: 1,59
- Ortalama Oturum Süresi: 1 dakika

Web sitemizin (tihv.org.tr) 1 Ocak - 12 Mayıs 2024 zaman aralığında ulaştığı trafik ise şöyle olmuştur:

- Kullanıcı: 26.589
- Yeni kullanıcı: 26.006
- Oturumlar: 35.082
- Ortalama Oturum Süresi: 2 dk 28 saniye

İngilizce web sitemizin (en.tihv.org.tr) 2023 yılında ulaştığı trafiğe ilişkin veriler aşağıdadır:

- Kullanıcı: 3.139 (692'si Türkiye içinden)
- Yeni Kullanıcı: 3.098
- Kullanıcı başı görüntülenme/sayfa sayısı: 3,15
- Oturum: 3.059
- Sayfa Görüntülenme Sayısı: 9.890
- Sayfa/Oturum: 3,23
- Ortalama Oturum Süresi: 1 dakika 36 saniye

İngilizce web sitemizin (en.tihv.org.tr) 1 Ocak - 12 Mayıs 2024 zaman aralığında ulaştığı trafik ise şöyle olmuştur:

- Kullanıcı: 1.121
- Yeni kullanıcı: 1.103
- Oturumlar: 1.717
- Ortalama Oturum Süresi: 2 dk 46 saniye
- Rapor dönemi içerisinde, başta TİHV çalışanı ve yöneticisi arkadaşlarımız olmak üzere, hak savunucularına yönelik idari ve yargısal tacize dikkat çeken sosyal medya mesajları/görselleri/videolar hazırlanmıştır. Hak savunucularına yönelik davalara yönelik çağrı için görsel içerikler hazırlanmıştır.

- TİHV 14. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri ve Afiş Yarışmasının tanıtımına yönelik çok sayıda video, sosyal medya görseli, afiş, broşür, pankart ve diğer içerikler hazırlanmıştır.

5.3. Bilgi İşlem Çalışma Raporu

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) 2023-2024 çalışmaları kapsamında bilgi işlem birimince yapılan çalışmaları raporlanacaktır.

Bitirilen ve Devam Eden Çalışmalar

Vakıf kapsamında 2023-2024 yılları içerisinde bilgi işlem birimince aşağıdaki çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

- **TİHV Ekosistemi içerisinde yapılan çalışmalar**
- TRSYS (Tedavi ve rehabilitasyon süreç yönetim sistemi) Haziran 2023 tarihinde bitirilerek temsilcilerimizle test kullanımına açılmıştır. TRSYS sistemini testini 24 kullanıcı ile gerçekleştirilmiş ve sonuçları İzmir'de gerçekleştirilen Strateji toplantısında ve tedavi toplantılarında sunularak Ocak 2024 tarihi itibarıyla tüm temsilciliklerimizde sistem kayıtları başlamıştır. 12 mart 2024 itibarıyla sisteme kayıt olan 2023 yılına ait 188, 2024 yılına ait 143 toplamda ise 331 başvuru bilgileri derlenmiştir.
- Test ve temsilcilik kullanıcılarından yapılan geri dönüşlere göre toplam 24 geliştirme çalışması yapılmıştır.
- Planlanan geliştirme çalışmaları kapsamında TRSYS sistemine giriş metodolojisi ve güvenlik iyileştirmeleri yapılmıştır. Sistem girişleri ikili doğrulama yöntemi tercih edilerek e-posta ve SMS doğrulama entegrasyonları sisteme tanımlanmıştır.

- Geliştirme çalışmaları 12 Mart 2024 itibariyle geri dönüşlere göre hâlen yapılmaktadır.
- 2024 başvuru formundaki değişiklikler dikkate alınarak Fiziksel Muayene ve Sosyal Değerlendirme alanlarında geliştirme çalışmaları bitirilerek canlı yayına alınmıştır.
- Sistemlerin tümünü yürüttüğümüz AR-GE (geliştirme) sunucularından Contabo firmasından satın aldığımız sanal sunuculara veri kayıpsız taşınarak entegrasyonu sağlanmıştır.
- TRSYS sistemi ve ekosistem içerisindeki tüm bileşenler www.tihv.net.tr alan adı altında toplanmıştır.
- Ekosistem içerisine TRSYS sistemimizden şehir bölge değişkenlerine göre haritalandırma çalışması https://tihv.net.tr/harita/harita/harita_bilgiler_list.php alan adının altına test yayına alınmıştır.
- TİHV Ekosistemi içerisine dahil edilen modüller; TRSYS, Randevu Sistemi, Uzaktan Eğitim Sistemi, TİHEK İzleme, Destek Yönetim Sistemi, Günlük İnsan Hakları Yönetim Sistemi, Haritalandırma sisteminden oluşmaktadır.
- Temel faaliyetler içerisinde yer alan Günlük İnsan Hakları Raporu çalışmalarına veritabanı mantığı kapsamında izleme ve belgeleme faaliyetleri çalışmaları yeni bir mimari çalışmasının temelleri atılmıştır. Bu çalışmalara <https://tedavi.tihv.org.tr/gihr/login.php> adresinde devam edilmektedir.
- TİHEK'e ait kararların analiz edildiği izleme.tihv.org.tr veritabanı uygulaması devreye alınarak sisteme 2018-2023 yıllarındaki 1835 karar girişi sağlanmıştır.
- Vakıf İzmir Temsilciliği tarafından yürütülen TİHV 14 Belgesel Film Günleri çalışmaları kapsamında belgesel film günlerinin internet sitesi <https://tihvbelgesel-film.org/14/> adresinde tasarlanarak yayına açılmıştır. Aynı etkinlik kapsamında çevrimiçi gösterimlerinin sağlanması ve belgesel filmlerin sözleşmeleri kapsamında yurtdışı gösterimlerinin olmaması için IP temelli kontrol mekanizması kurulması, izlenmesi ve kontrol edilmesi süreçleri 10-17 Aralık 2023 tarihleri arasında yapılmıştır. Belgesel film günlerinin raporlanması ve istatistiklerinin toplulaştırılarak iletilmesi sağlanmıştır.
- Tihv.org.tr, iskenceyekarsiveritabanı.org, ihs.tihv.org.tr, tihvakademi.org, tihvbelgeselfilm.org, tedavi.tihv.org.tr, izleme.tihv.org.tr, tihv.net.tr yayın yaptığı sunucularımızın haftalık bakımları ve güncellemeleri planlı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. (Yayın kesintisinden doğacak görüntülenme sorununu en aza indirmek için her haftanın Pazar günü gece 00.00 saatlerinde bu güncelleme ve bakım işlemleri yapılmıştır.)

- Temsilciliklerdeki internet altyapılarının takip edilerek, yaşanabilecek sorunlarda çözüm ortağına bilgi verilmesi ve sorunun takibinin yapılması.
- Vakıf genel merkez ve temsilciliklerinin GSM, Superbox gibi iletişim araçlarının takibi ve temin edilmesi için anlaşmalı GSM firmasıyla sürecin yürütülmesi.
- 2023-2024 yıllarında da Vakıf tihv.org.tr uzantılı e-posta adreslerinin bakım, onarımları yapılmaktadır. Aynı zaman da yeni hesapların açılması aramızdan ayrılan arkadaşların e-posta hesaplarının dondurulmasına dair çalışmalar kendi rutinde devam ettirilmiştir.

5.4. İnsan Hakları Savunucularına Yönelik Baskı Ortamının Aşılmasına Yönelik Dayanışma Çabaları

Son dönemde insan hakları savunucularına yönelik yargı yolu dahil olmak üzere baskı, tehdit ve tacizlerin giderek artması nedeniyle, doğal olarak, tüm bu baskı ortamının aşılmasına yönelik ülke içinde ve dünyanın pek çok bölgesinde dayanışma ortamının geliştirilmesine yönelik çaba gösterilmiştir. Söz konusu bu dayanışma ortamına katkı sunan tüm dostlarımızın çabalarının kıymetini çok yoğun hissettiğimizi de bu vesile ile ifade etmeliyiz.

Sadece son çalışma dönemi içindeki insan hakları savunuculuğu bağlamında vakfımızla ilgili kimi örnekleri paylaşmak isteriz: (her ne kadar tüm raporlarımızda yer veriyor isek de bu çalışma raporunda isimlerine yer veremediğimiz çok sayıda insan hakları savunucusundan özür dileyerek)

- Vakfımızın bir önceki başkanı, halen yönetim kurulu üyesi ve TTB Merkez Konsey Başkanı Dr. Şebnem Korur Fincancı ile ilgili soruşturma ve davalar:
- Vakfımızın bir önceki başkanı, halen yönetim kurulu üyesi ve TTB Merkez Konsey Başkanı Dr. Şebnem Korur Fincancı hakkında, bir haber kanalına yaptığı açıklama nedeniyle 20 Ekim 2022 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2'nci maddesi ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 301/2. maddesi kapsamında soruşturma başlattığını duyurmuştu. 23 Ekim 2022 Pazar günü Türkiye'ye dönen sevgili arkadaşımız, ifadeye çağrılmayı beklerken 26 Ekim 2022 tarihinde keyfi ve hukuk dışı bir şekilde ev baskınıyla gözaltına alınmış idi. 27 Ekim 2022 tarihinde ise kabul edilemez bir şekilde tutuklanmıştır. Kendisi ile ilgili Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2'nci maddesine atıf yapılan iddianame 9 Kasım 2022 tarihinde hazırlanmıştır. İddianamenin İstanbul'a gönderilmesi sonucu ilk duruşması 23 Aralık 2022 tarihinde gerçekleşen davanın 11 Ocak 2023 tari-

hindeki son duruşmasında sevgili arkadaşımızı tahliye edilmiş, ancak bununla birlikte kendisine hiçbir şekilde kabul edilemez olan 2 yıl, 8 ay 15 gün hapis cezası verilmiştir. İstinaf başvurusu 16 Ocak 2024 tarihinde İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi'nce esastan reddedilmiştir. Dava dosyası bir üst mahkeme olan Yargıtay aşamasındadır..

- Şebnem Korur Fincancı ile Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü (RSF) Türkiye Temsilcisi Erol Önderoğlu ve gazeteci-yazar Ahmet Nesin'in Özgür Gündem gazetesinin maruz bırakıldığı yargısal tacize ve baskılara karşı gazeteyle dayanışma amacıyla 2016 yılının Mayıs ayında başlatılan 'Nöbetçi Yazı İşleri Müdürü' kampanyasına katılmaları gerekçesi ile yargılandıkları ve beraat ettikleri davadan istinaf mahkemesi, ceza verilmesi talebiyle yeniden yargılanmalarına karar vermiş, böylece yargı yolu ile baskı politikasına maruz bırakılmıştır. Bir sonraki duruşma 29 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleşecektir.
- Şebnem Korur Fincancı hakkında ayrıca bir YouTube kanalına verdiği röportaj nedeniyle bir başka soruşturma açıldığı 21 Mart 2022 tarihinde öğrenilmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin kişilik haklarına zarar verildiği iddiasıyla Şebnem Korur Fincancı'ya karşı açılmış olan manevi tazminat davasının duruşmaları 12 Ekim 2023 tarihinde Ankara 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde başlamıştır. Bir sonraki duruşma 7 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleşecektir.
- TİHV İstanbul Temsilciliği çalışanı Sosyal Hizmet Uzmanı Bilal Yıldız'ın da olduğu, Göç İzleme Derneği'nin (GÖÇİZDER) 22 üye ve yöneticisinin 3 Haziran 2022 tarihinde gözaltına alınmıştır. Bilal Yıldız'ın da aralarında olduğu 16 kişi 10 Haziran 2022 tarihinde ise tutuklanmıştır. Kendisinin bütünüyle insan hakları alanındaki çalışmalarını içeren ve Türk Ceza Kanunu 314/2 maddesine atıf yapılan iddianame 1 Eylül 2022 tarihinde hazırlanmıştır. İlk duruşma 13-14-15 Aralık 2022 tarihinde İstanbul'da görülmüştür. 9 Şubat 2024 tarihinde görülen son duruşmada Mahkeme, Bilal Yıldız dahil 23 kişinin 'örgüt üyesi olma' suçlamasından beraatine, bir kişinin ise 'örgüt propagandası yapma' suçlamasından 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verdi. Dava dosyası istinaf incelemesi aşamasındadır.
- TİHV kurucu üyesi ve İHD Eş Genel Başkanı Eren Keskin hakkında sadece düşünceleri nedeniyle açılan 143 davanın bir kısmı daha sonra birleştirildiği için 31 Ocak 2024 tarihi itibarı ile toplam dava sayısı (ceza ve hukuk) 128'dir. Bu davaların 120'sinde mahkemeler kararlarını vermiş ve hapis cezaları ve/veya adli para cezaları uygulamıştır. Eren Keskin'e toplam 26 yıl 9 ay

20 gün hapis cezasına verilmiştir. Eren Keskin'in hapis cezasına çarptırıldığı bu davaların dosyaları ya bölge adliye mahkemelerinde ya da Yargıtay'da bulunmaktadır.

Eren Keskin hakkında 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 18. ve 21. maddeleri uyarınca açılan davalar sonucunda toplam 431.921 Türk Lirası adli para cezası verilmiştir.

Eren Keskin ile ilgili Halkların Demokratik Partisi (HDP) İzmir il binasına 17 Haziran 2021 tarihindeki silahlı saldırıda yaşamını kaybeden Deniz Poyraz'ın babası Abdülillah Poyraz hakkında açılan dava ile ilgili söylediği sözler nedeniyle bir başka dava açılmış idi. Eren Keskin davanın 1 Haziran 2023 tarihindeki duruşmasında beraat etmiştir.

Eren Keskin son olarak, İHD'nin 2021 yılında düzenlediği Ermeni Soykırımı anması nedeniyle Gülistan Yarkın ile birlikte yargılandığı davanın 2 Mayıs 2024 tarihindeki duruşmasında beraat etmiştir.

- TİHV Kurucular Kurulu Üyesi ve İHD Eş Genel Başkanı Öztürk Türkoğan 19 Mart 2021 tarihinde gözaltına alındıktan sonra aynı günün akşamı serbest bırakılmış idi. Daha sonra ise kendisi hakkında açılan ve bütünüyle İnsan Hakları Derneği Eş Genel Başkanı sıfatıyla yaptığı savunuculuk faaliyetleri ile ilgili olan ve kendisi hakkında "silahlı örgüt üyeliği" suçlaması yapıldığı davanın 19 Nisan 2022 tarihindeki duruşmasında beraat etmiştir.

Öztürk Türkoğan hakkında ayrıca İHD genel merkezinde Mülkiye Müfettişliğince Şubat 2020'de idari, mali ve faaliyet denetimi sonucu yapılan suç duyurusu iki ayrı dava açılmıştır. Bunlardan ilki 24.04.2017 ve 24.04.2018 tarihlerinde İnsan Hakları Derneği'nin Ermeni soykırımın tanınması yönündeki açıklamalarının TCK m.301'e aykırı olduğu, diğeri ise 29.06.2018 tarihinde İnsan Hakları Derneği'nin internet sitesinde yayınlanan yazıda İçişleri Bakanı Süleyman Soylu hakkında suç teşkil eden ifadelerin yer aldığı iddiaları ile ilgilidir. Öztürk Türkoğan'ın bu iki davasından birisi olan İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'ya hakaret ettiği gerekçesiyle açılan davada 27 Haziran 2022 tarihinde beraat etmiştir. Diğer ikinci dava olan "Adalet ve Hakkikat için Ermeni Soykırımı'nın İnkârına Son" başlıklı bildirinin Türk Ceza Kanunu'nun 301. Maddesindeki suç iddiası ile ilgilidir. Öztürk Türkoğan ilk duruşması 15 Aralık 2022 tarihinde görüleceği ilan edilen bu davanın 8 Haziran 2023 tarihindeki son duruşmasında beraat etmiştir.

- TİHV İzmir Temsilciliği tedavi sekreteri Aytül Uçar, Boğaziçi Üniversitesine Melih Bulu'nun rektör atanmasına yönelik protestolar sırasında işkence ve di-

ğer kötü muamele yapan kolluk görevlilerini uyardığı için 3 Şubat 2021 tarihinde gözaltına alınmış ve aynı gün salınmasına karşın kendisi hakkında iki ayrı dava açılmıştır. Birincisi kendisi dahil üç kadın hakkında “Cumhurbaşkanı’na hakaret” gerekçesi ile açılan davanın 30 Aralık 2022 tarihinde Aytül Uçar hakkında beraat kararı, diğer ikisi hakkında ise 1 ay 20 gün hapis cezası verilmiştir. İkincisi ise “toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasına” muhalefet gerekçesi ile açılan davanın 11 Ekim 2023 tarihindeki duruşmasında Aytül Uçar hakkında beraat kararı verilmiştir.

- Ankara’da 36 saat süren nöbetin ardından evine giderken meydana gelen trafik kazasında yaşamını yitiren Dr. Rümeyza Berin Şen’i anmak üzere 25 Ekim 2021 tarihinde yapılan basın açıklamasına kolluk güçlerinin müdahalesi sonucu TİHV Van Temsilciliği başvuru hekimi ve Hakkari-Van Tabip Odası Başkanı Hüseyin Yaviç ile TİHV temsilcilik sekreteri Sevim Çiçek gözaltına alınmış, aynı gün salınmışlardır. Kendileri hakkında “toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasına” muhalefet gerekçesi ile açılan davanın 18 Eylül 2023 tarihindeki duruşmada beraat etmişlerdir.
- Türk Tabipleri Birliği ile sağlık alanında örgütlü emek ve meslek örgütlerinin çağrısıyla 8 Şubat 2022 tarihinde ülke çapında sağlık çalışanlarının haklı sorun ve taleplerini dile getirmek için gerçekleştirilen G(ö)REV kapsamında Van’da gerçekleştirilen basın açıklaması nedeniyle aralarında başvuru hekimlerimiz Dr. Ayfer Bostan ve aynı zamanda Van-Hakkari Tabip Odası Başkanı olan Dr. Hüseyin Yaviç’in de bulunduğu, TTB ve SES üyesi 8 sağlıkçı gözaltına alınmış aynı gün salınmışlardır. Kendileri hakkında “toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasına” muhalefet gerekçesi ile açılan davanın 29 Mart 2024 tarihindeki duruşmada beraat etmişlerdir.
- Aralarında vakfımızın kurucu üyelerinden Dr. Sezai Berber, Van tedavi merkezi başvuru hekimlerimizden Dr. Ayfer Bostan ve gönüllülerimiz de olduğu 2016-2018 dönemi Türk Tabipleri Birliği Merkez Konsey üyelerinin tamamına yönelik “Savaş bir halk sağlığı sorunudur” şeklinde yaptıkları açıklama nedeniyle 3 Mayıs 2021 tarihinde ilk derece mahkeme tarafından verilen cezalar 28 Eylül 2022 tarihinde bir üst mahkeme olan Bölge Adliye Mahkemesi tarafından bozularak Merkez Konsey üyelerinin tamamı için aynı üst mahkeme tarafından beraat kararı verilerek bu dava süreci sonlanmıştır.
- TİHV Kurucular Kurulu üyesi, farklı dönemlerde TİHV yönetim kurulu üyeliği ve 2000 – 2003 yılları arasında genel sekreterlik görevlerini üstlenen, 1990 – 1995 yıl-

larında ise Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi Başkanı olan Dr. Mehmet Selim Ölçer, 11 Ekim 2021 tarihinde Diyarbakır 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kurucusu olduğu “Sarmaşık Yoksullukla Mücadele ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği”nde yürüttüğü çalışmalar nedeniyle 2 yıl 1 ay hapis cezası ile cezalandırılmış idi. Dava dosyası bir üst mahkeme olan istinaf mahkemesi aşamasındadır.

- TİHV kurucular kurulu üyesi Günseli Kaya kendisi hakkında Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası tarafından hazırlanan bir belgeselde yer verilen kimi konuşmaları nedeniyle Terör Örgütü Propagandası Yapmak (TMK 7/2) suçlaması ile açılan davanın 15 Kasım 2022 tarihindeki ilk duruşmasında beraat etmiştir.
- TİHV başkanı Metin Bakkalcı hakkında Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası tarafından hazırlanan bir belgeselde yer verilen kimi konuşmaları nedeniyle “silahlı terör örgütüne üye olma” (TCK 314) suçlaması ile 7 Nisan 2022 tarihinde açıldığı öğrenilen soruşturma sürmektedir.
- TİHV genel sekreteri Coşkun Üsterci’nin “toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasasına” muhalefet gerekçesi ile açılan davanın 1 Kasım 2023 tarihindeki duruşmasında beraat etmiştir.
- TİHV Cizre Referans Merkezi önceki dönem başvuru hekimimiz ve Şırnak Tabip Odası başkanı Dr. Serdar Kuni 16 Kasım 2020 tarihinde 4 yıl 2 ay hapis ile cezalandırılmış idi. Daha sonra istinaf mahkemesince onaylanan dosya Yargıtay aşamasındadır.
- TİHV hukukçusu Gulan Çağın Kaleli hakkında müdahilik yapmış olduğu bir dosyada görevi engellenerek, hakkında örgüt üyeliği suçlaması ile 10 Mart 2021 tarihinde başlatılan soruşturma ile ilgili olarak 8 Haziran 2022 tarihinde takipsizlik kararı verilmiştir.
- Ayrıca TİHV kurucu üyesi İHD’nin yönetici ve üyeleri ile ilgili toplamda yüzlerce soruşturma ve dava devam etmektedir.

Bunların yanı sıra, TİHV, İHD ve TTB gibi insan hakları ve meslek kuruluşlarının tüzel kişiliklerine yönelik hem idari hem de adli soruşturmalar söz konusudur. Türkiye’nin güneydoğusunda yer alan sokağa çıkma yasağı uygulanan yerleşim birimlerindeki ağır/ciddi insan hakları ihlallerinin belgelenmesi kapsamında TİHV, İHD, Gündem Çocuk Derneği, SES ve Diyarbakır Barosu ile birlikte Cizre ziyaretinden sonra hazırlanan rapor ile ilgili olarak başlatılan soruşturma süreçleri TCK 301. Madde bakımından hâlen sürmektedir.

6. TİHV TEMSİLCİLİK VE MERKEZLERİNİN ÇALIŞMALARI

TİHV İstanbul Temsilciliği

İstanbul Temsilciliğimiz 2023 yılı içerisinde; İHD, Tabip Odası, İnsan Hakları Örgütleri başta olmak üzere diğer örgütlerle yakın ilişkilerini sürdürdü. Vakfın tanıtımı, etki alanının genişletilmesi ve değişik hak ihlallerine uğrayan kesimlere ulaşılması amacıyla değişik zamanlarda kurum toplantıları düzenlendi, tüm çağrı ve toplantı davetlerine katılım sağlandı. Ülke içinden ve dışından çeşitli heyetlerle bir araya gelindi.

Temsilcilik çalışanları ile haftada bir gün işleyişe dair yürütme toplantıları yapıldı. Ayrıca ayda bir genel değerlendirme amaçlı yürütme toplantıları, yine ayda bir kez vaka değerlendirme toplantısı ve ayda bir kez dosya tarama toplantıları yapıldı.

Her ay ‘ruhsal ekip değerlendirme/süper vizyon toplantısı’ yapıldı.

Her ay ruhsal ekibin katılımıyla ‘psikoterapötik bakışla tıbbi değerlendirme görüşmeleri’ toplantıları yapıldı

Her ay Ruhsallık alanından gönüllülerle değerlendirme/süper vizyon toplantıları düzenli olarak yapıldı.

HD, Barış Meclisi, ÇHD, ÖHD, Gezi Dayanışması, Hakikat ve Hafıza Merkezi, Eşit Haklar gibi kurumların ve oluşumların cezaevleri, işkence, kayıplar, toplu mezarlar, askerde hak ihlalleri, LGBTİ bireylerin maruz kaldığı ihlaller, mülteciler ve hasta mahpuslar ile ilgili konularında ortak basın açıklamalarına katılım sağlandı. Birlikte değişik etkinlikler düzenlendi. Destek ziyaretleri yapıldı. Hasta mahpuslar ile ilgili konularında ortak basın açıklamalarına katılım sağlandı. Birlikte değişik etkinlikler düzenlendi. Destek ziyaretleri yapıldı.

Hrant Dink anması, İnsan Hakları Kurucularının mezar anmaları, ödül törenlerine katılım sağlandı. Cumartesi Anneleri etkinliğinin 700.haftasında polis saldırısı nedeniyle yaşanan süreç sonrası Cumartesi annelerinin yanında olmaya devam edildi, davaları takip edildi.

Anayasa Mahkemesi (AYM), Cumartesi Anneleri/İnsanlarının 25 Ağustos 2018 tarihinde düzenlenen 700. hafta buluşmasının Beyoğlu Kaymakamlığı tarafından yasaklanmasının ve polisin sert müdahalesinin Anayasa’nın 34. maddesince garanti altına alınan “toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının” ihlali olduğuna dair iki ayrı karar verdi. AYM, o gün gözaltına alınanlar arasında bulunan Cumartesi İnsanlarından Maside Ocak Kışlakçı’nın başvurusunda oy çokluğuyla aldığı kararının “yeni ihlallerin önlenmesi için” Beyoğlu Kaymakamlığı ve Adalet Bakanlığı’na; 700. hafta buluşmasına katılan İHD İs-

tanbul Şubesi Başkanı Gülseren Yoleri Gülseren Yoleri’nin başvurusunda oybirliği ile aldığı kararının ise Adalet Bakanlığı’na gönderilmesine karar verdi.

Polis müdahalesine dayanak olarak gösterilen yasaklama kararında 700. hafta buluşması için bildirim yapılmamış olması gerekçe olarak öne sürülmüştü. AYM, kararlarında toplantı ve gösterilere yönelik müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının ve orantılı olduğunun ispatının gerektiğine dikkat çekti. İdari makamların toplantı ve gösteri yürüyüşlerini otomatik olarak yasaklama yoluna gitmek yerine bu hakkın etkin kullanımını sağlamaya yönelik pozitif yükümlülükleri olduğunu hatırlatan AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanlarının 1995 yılından bu yana barışçıl bir şekilde toplandıklarına dikkat çekerek idarenin bu etkinliğin yapılacağına ilişkin olarak önceden bilgisi olmadığını iddia edemeyeceğine kanaat getirdi. Buna ek olarak AYM, Cumartesi Anneleri/İnsanlarının “gözaltında kaybedilen yakınlarının bulunması ve kamuoyunda farkındalık yaratılması için oturma eylemi düzenlemek istemesinin demokratik bir toplumda saygı ile karşılanması gerektiği”ne hükmetti.

Cumartesi Anneleri/İnsanları, AYM’nin Maside Ocak Kışlakçı kararının ardından ilk kez 8 Nisan 2023 tarihindeki 941. hafta buluşması için Galatasaray Meydanı’na çıkmak istedi ve polis tarafından engellenerek gözaltına alındı. O haftadan bu yana 13 Mayıs Cumartesi günü hariç her cumartesi, barışçıl buluşmalarını gerçekleştirmek için Galatasaray Meydanı’na çıkmaya çalışan Cumartesi Anneleri/İnsanları, 4 Kasım 2023 tarihine denk gelen 971. hafta buluşmasına kadar her hafta polis tarafından engellendi, işkence ve diğer kötü muameleye maruz bırakılarak gözaltına alındı. 4 Kasım’daki buluşma sırasında da engellenerek kolluk kuvveti tarafından “güvenlik çemberi” içerisinde alınan Cumartesi Anneleri/İnsanları ve hak savunucuları fiili olarak yaklaşık 25 dakika “güvenlik çemberi” içinde tutulsa da önceki 29 haftanın aksine gözaltı işlemi uygulanmadı. Tüm bu süreçlerde Cumartesi annelerine kapsamlı bir destek sunuldu.

Vakıf çalışmaları, işkencenin değişen yüzü ve yaygın uygulamalar, hapishanelerde yaşanan insan hakları ihlalleri, sokağa çıkma yasakları, ağır insan hakları ihlalleri OHAL uygulamaları, KHK ile kapatılan çok sayıda kurum, tutuklamalar, yeni yasal düzenlemeler, hukuksal tacizler ile ilgili çok sayıda gazete röportajları verildi, radyo ve televizyon programlarına katıldı.

Lisans, yüksek lisans öğrencileri ile staj ve gönüllü çalışma başvurularına yönelik görüşmeler yapıldı. Üniversite-lerde Vakfın tanıtımı amaçlı sunumlar yapıldı.

Vakfımızın eski başkanı Şebnem Korur Fincancı, Ahmet Nesin, Erol Önderoğlu'nun Gündem gazetesi ile dayanışmak amacıyla yaptıkları Sembolik Sorumlu Yazı İşleri Müdürlüğü sonrası açılan soruşturmaya sonucu tutuklanmaları ile ilgili devam eden davalar başta olmak üzere Cumartesi Anneleri, Gezi davası, Kavala yargılanması, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, Tarlabası Toplum Merkezi, Boğaziçili öğrenciler, Hukukçular, Gazeteciler, Şebnem Korur Fincancı, Bilal Yıldız İnsan Hakları Savunucularının davaların takibi yürütüldü.

Af Örgütü Türkiye Masası ve Hafıza Merkezinin çağrısı ile hak örgütleri her hafta bir araya gelerek süren baskıcı ortam karşısında birlikte bir dayanışma oluşturuldu. İnsan Hakları Dayanışma Ağı adı altında sürdürülen çalışma devam etti.

Hapishanelerde devam eden pandemi sürecinde mahpusların sağlığa erişimi ve haklarının takibi için CISST, Diş Hekimleri Odası, İHD, İTO, TİHV, TOHAV, ÖHD ile Hapiste Sağlık Çalışma Grubu oluşturuldu, çalışmalarına devam edildi.

33 İnsan Hakları Kurumu ile birlikte oluşturulan İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı Toplantıları ve etkinliklerine katılım sağlandı.

İnsan Hakları Haftası, 25 Haziran İşkence Görenlerle Dayanışma Günü gibi insan hakları ortamına özel gündemlerde İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi ile ortak etkinlikler düzenlendi. 10-17 Aralık İnsan Hakları Haftası nedeniyle ortak etkinlikler düzenlendi.

Dünya çapında süren Pandemi süreci nedeniyle başlatılan toplantıların ve eğitimlerin bir kısmı çevrimiçi devam etmektedir.

ETKİNLİKLER

- **28 Nisan 2023** Gözaltında kaybedilen çocuklarını arama mücadelesi veren Cumartesi Annelerinin, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen keyfi bir biçimde engellenen Galatasaray meydanına çıkarak kayıplarını arama etkinliğine Coşkun Üsterci, Ümit Efe, Bilal Yıldız Elçin Dayanır katıldılar ve 5 saatlik bir gözaltı yaşandı.
- Bu gözaltıdan sonra 30 hafta devam edecek olan Cumartesi Annelerinin kayıplarını arama mücadelesi için Galatasaray ısrarlarının yanında olundu. Eylem desteği, Hukuki destek, gözlem raporu çalışmalarına katkı sunuldu. Her Cumartesi yanlarında olundu.
- **3-4-5 Mayıs 2023** Bilal Yıldız Mahkemesi izlenmek üzere Silivri'de mahkemeye gidildi.
- **9 Mayıs 2023** Tarlabası Toplum Merkezinin duruşması izlendi.
- **22 Mayıs 2023** TTM Kapatılma davası izlendi.

- **27-30 Mayıs 2023** Kayıplar haftası etkinlikleri nedeniyle kayıplar etkinliklerine katılım sağlandı. Şişli'de yapılacak olan açıklama polis baskısı nedeniyle İHD Toplantı Salonunda yapıldı.
- **5 Haziran 2023** Özgürlükçü Hukukçular Derneği ziyaretimize geldiler, Ümit Biçer, Ümit Efe katıldı.
- **10 Haziran 2023** İstanbul Protokolünün 2022 edisyonu toplantısı uluslararası katılımlı tanıtım toplantısı Elit World otelde gerçekleştirildi. Uluslararası alanda Lane Simon Modving, Vincent James Lacopio, Vivienne Hilary Nathanson katıldı ve ülke içinden çok sayıda insan hakları savunucusu, hukuk ve hak örgütleri katıldılar.
- **14 Haziran 2023** Hollanda Konsolosluğu ile Ümit Biçer görüştü.
- **26 Haziran 2023** İşkence Görenlerle Dayanışma günü nedeniyle İnsan Hakları Derneği ile birlikte Dernek önünde bir basın açıklaması yapıldı.
- **7 Temmuz 2023** Küçükçekmece adliyesinde görülen Cumartesi anneleri davasına katılım sağlandı. Ümit Efe ve Coşkun Üsterci katıldılar.
- **12 Eylül 2023** Harbiye Radyo evi önünde 12 Eylül yıldönümü nedeniyle İnsan Hakları Derneği tarafından yapılan basın açıklamasına katılım sağlandı. Ümit Efe katıldı.
- **13 Eylül 2023** Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunun Çağlayan'da devam eden duruşmasına katılım sağlandı. Ümit Efe katıldı.
- **17 Eylül 2023** Depremden zarar görmüş değişik illerde ikamet eden aileler "Adalet peşinde aileler" adında bir inisiyatif oluşturmuşlar, bu inisiyatifi oluşturan aileler vakfı ziyaret ettiler.
- **29 Eylül 2023** TTM Mahkemesi izlendi. Ümit Efe, Davut Arslan, Polat Yamaner katıldılar.
- **7 Kasım 2023** TMMOB Önünde devam eden Gezi Tutukluları için Adalet Nöbetine katılım sağlandı. Ümit Efe, Davut Arslan ve Dayanışma grubu katıldı.
- **10-17 Aralık 2023** İnsan Hakları Haftası nedeniyle bir etkinlik programı düzenlendi. Bir hafta boyunca uygulandı.
- **10 Aralık 2023**-İnsan Hakları Haftası açılışı saat 12.00'de Sultanahmet meydanında insan hakları savunucularının katılımıyla gerçekleştirildi.
- Aynı gün;
- Saat 15'de: Panel: İst.Tabip Odası Salonunda "Gözaltı Muayeneleri" başlığı altında gerçekleştirildi.

- Saat 17.00 İnsan Hakları Derneği Toplantı Salonunda İnsan Hakları Haftası Açılış Resepsiyonu gerçekleştirildi.
- **12 Aralık 2023** İnsan Hakları Derneği önünde yapılan bir basın açıklaması ile Hapishanelerdeki mahpuslara kart gönderildi.
- **Aynı gün;**
- Saat 18.30'da İnsan Hakları Derneği toplantı salonunda, bir film gösterimi yapıldı. Yapımcısı Film For olan Sama isimli film gösterimi sonrası yapımcısı Taha El Gazi ile söyleşi düzenlendi.
- **13 Aralık 2023** Saat 18.30 İnsan Hakları Derneği toplantı salonunda "Hafıza Yetersiz" isimli film gösterimi yapıldı ve sonrasında filmin yönetmeni Ümit Kıvanç ile söyleşi yapıldı.
- **14 Aralık 2023** İnsan Hakları Derneği toplantı salonunda hafta etkinlikleri kapsamında "Devlet LGBT+ lardan ne istiyor" başlıklı Panel düzenlendi.
- **15 Aralık 2023** Aylin Barın liderliğinde Yaratıcı Drama gerçekleştirildi.
- **16 Aralık 2023** Saat 12.00 Cumartesi Anneleri Galatasaray Meydanı, Saat 13.00 F oturumu yapıldı.
- **17 Aralık 2023** İnsan Hakları Haftası kapanışı nedeniyle; Saat 13.00-17.00 arası İnsan Hakları Derneği içerisinde İnsan Hakları Nöbeti tutuldu, Saat 18.00 İHD Önü kapı önünde mumlu açıklama yapıldı.
- **7 Ocak 2024** 6 Şubat Depreminden zarar görmüş kişiler ve aileleri ile Çağlayan adliyesinde bir basın açıklaması yapıldı. Ümit Efe katıldı.
- **8 Ocak 2024** Tarlabası Toplum Merkezine açılan kapatma davası Çağlayan Adliyesinde izlendi. Davut Arslan, Polat Yamaner, Ümit Efe katıldı.
- **22 Şubat 2024** Hafıza Merkezi ile görüşüldü. Ümit Biçer ve Ümit Efe katıldı.
- **1 Mart 2024** İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesinde Uluslararası Tecrit Karşıtı heyet ile görüşüldü. Murat Kök, Ümit Efe katıldı.
- **2 Mart 2024** İHD tarafından düzenlenen Tecrit Karşıtı Konferansa katılım sağlandı. Ümit Efe katıldı.
- **7 Mart 2024** tarihinde TİP Şişli üye ve yöneticileri Vakfımızı ziyaret ettiler.
- **25 Mart 2024** ABD Başkonsolosluğu İnsan Hakları sorumlusu ile Ümit Biçer, Ümit Efe, Murat Kök görüştü.
- **29-30 Nisan 2024** tarihinde İnsan Hakları Dayanışma Ağı Yüz yüze yeni dönem Strateji Planı Toplantısı yapıldı. Ümit Efe katıldı.

TİHV Diyarbakır Temsilciliği

- 11 Mayıs 2023 tarihinde Temsilciliğimizin avukatları Diyarbakır Cezaevi kampüsünde tutuklu avukatları ziyaret ettiler.
- 1 Haziran 2023 tarihinde Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Derneği vakfı ziyaret etti.
- 14 Haziran 2023 tarihinde Hollanda Dışişleri Bakanlığında Klaas Clastelein vakfımızı ziyaret etti.
- 16 Haziran 2023 tarihinde Onur Haftası dolayısıyla LGBTİ+ örgütlerinin davet ettiği toplantıya katılım sağlandı.
- 18 Haziran 2023 tarihinde Rengarenk Umutlar Derneği'nin organize ettiği Çocuk Hakları temalı Atölye Amed Şehir Tiyatrosunda gerçekleştirildi. Atölyeye katılım sağlandı.
- 19 Haziran 2023 tarihinde İnsan Hakları Derneği Amed Şubesi vakfı ziyaret etti.
- 23 Haziran 2023 tarihinde Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği(CİSST) vakfı ziyaret etti.
- 4 Temmuz 2023 tarihinde İHD MYK üyesi Vetha Aydın'ın Siirt'te yargılandığı davaya katılım sağlandı.
- 25 Temmuz 2023 tarihinde hasta tutsak olan ve hastalığının ağırlığı sebebiyle cezaevinden bırakılan Mehmet Emin Özkan'a ve ailesine ziyaret gerçekleştirildi.
- 12 Ağustos 2023 tarihinde İHD Amed Genel Kuruluna katılım sağlandı.
- 21 Ağustos 2023 tarihinde İHD Amed Şubesi'nin yeni yönetimine ziyaret gerçekleştirildi.
- 25 Ağustos 2023 tarihinde Çocuklar Aynı Çatı Altında Derneği (ÇAÇA) ile toplantı yapıldı.
- 14 Ekim 2023 tarihinde İnsan Hakları Savunuculuğu projemiz kapsamında Diyarbakır'da gerçekleştirilen Sempozyuma katılım sağlandı.
- 24 Ekim 2023 tarihinde MED-TUHAD FED vakfı ziyaret etti.
- 8 Kasım 2023 tarihinde MED TUHAD-FED'in yeni yönetimine ziyaret gerçekleştirildi.
- 23 Kasım 2023 tarihinde HEDEP vakfı ziyaret etti.
- 27 Kasım 2023 tarihinde Almanya Büyükelçiliği-Alman Heyeti vakfımızı ziyaret etti.
- 29 Kasım 2023 tarihinde gerçekleştirilecek olan Tahir Elçi Duruşmasına katılım gerçekleştirildi.
- 9 Aralık 2023 tarihinde İnsan Hakları Haftası Yürüyüşüne katılım sağlandı ve bu yürüyüşle beraber İnsan Hakları Haftasının başlangıcı yapıldı.

- 9 Aralık 2023 tarihinde Koşuyolu Parkı İnsan Hakları Anıtı önünde İnsan Hakları Haftası Ortak Basın Açıklamasına katılım sağlandı.
- 9 Aralık 2023 tarihinde Kayıp Yakınları Eylemine katılım sağlandı.
- 9 Aralık 2023 tarihinde Toplumsal ve Psikolojik Boyutlarıyla Bağımlılık adlı panele katılım sağlandı.
- 11 Aralık 2023 tarihinde Kampüs Ceza İnfaz Kurumu Yerleşkesinde hapisaneler ve hak ihlallerine ilişkin basın açıklamasına katılım sağlandı.
- 12 Aralık 2023 tarihinde “Kürt LGBTİ+lar Ne İstiyor?” adlı atölye çalışmasına katılım sağlandı.
- 12 Aralık 2023 tarihinde Veng Radyo’da İnsan Hakları Haftası Programı kapsamında İşkencenin Değişen Yüzü, Rakamlarla Türkiye’de İşkence adlı başlıkla temsilcimiz Murat Aba programa katıldı.
- 14 Aralık 2023 tarihinde Diyarbakır Barosu’nun yapmış olduğu “Mülteci Hakları” başlıklı panele katılım sağlandı.
- 15 Aralık 2023 tarihinde Amed Radyo ve Amed TV’de insan hakları haftası programı kapsamında “Türkiye’de İşkencenin Artış Nedenleri ve Mücadele Yöntemleri” başlıkla programa Murat Aba katıldı.
- 15 Aralık 2023 tarihli Mordem Sanat Merkezinde TİHV 14.İnsan Hakları Belgesel Film Günleri’nin açılışı yapıldı.
- 16 Aralık 2023 tarihinde Kayıp Yakınları Eylemine katılım sağlandı.
- 16 Aralık 2023 tarihinde İnsan Hakları Haftası kapsamında organize edilen “Cumhuriyetin 100.yılında Devletin Hak Pratiği ve Kürtler” konferansına katılım sağlandı.
- 16 Aralık 2023 tarihinde 14.İnsan Hakları Belgesel Film Günleri programına Mordem Sanat Merkezinde devam edildi.
- 16 Aralık 2023 tarihinde 14.İnsan Hakları Belgesel Film Günleri programının son gününde Mordem Sanat Merkezinde film yönetmenleri ile söyleşi gerçekleştirildi ve insan hakları haftasının ve film gösterimimizin de kapanışı yapıldı.
- 5 Ocak 2024 tarihinde Bismil ilçesinde yaşayan bir başvurucumuza ev ziyareti gerçekleştirdik.
- 15 Şubat 2024 tarihinde Göç ve İnsani Yardım Vakfı (GİYAV) vakfımıza kurum ziyareti gerçekleştirdi.
- 24 Şubat 2024 tarihinde Diyarbakır ve bölgeden birçok Sivil toplum, meslek ve iş örgütü temsilcisinin katılı-

myla “KÜRT MESELESİNDE ÇÖZÜM İÇİN SİVİL TOPLUM BULUŞMASI” toplantısına katıldık.

- 22 Mart 2024 tarihinde DEM Parti Kadın Komisyonu vakfımızı ziyaret etti.
- 4 Nisan 2024 tarihinde Göç ve İnsani Yardım Vakfına (GİYAV) kurum ziyareti gerçekleştirdik.
- 25 Nisan 2024 tarihinde Sur Belediyesine hayırlı olsun ziyareti yapıldı.
- 27 Nisan Diyarbakır Tabip Odası Genel Kuruluna katılım gerçekleştirildi.
- 30 Nisan 2024 tarihinde Büyükşehir Belediyesine hayırlı olsun ziyareti yapıldı.
- 3 Mayıs 2024 tarihinde Bağlar belediyesine hayırlı olsun ziyareti yapıldı.

TİHV İzmir Temsilciliği

- 1 Haziran 2023 tarihinde İHD Eş Genel Başkanı ve TİHV Kurucular Kurulu Üyesi Eren Keskin hakkında Deniz Poyraz davasına ilişkin sosyal medya paylaşımı nedeniyle İzmir 18. Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılan davanın karar duruşmasına TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı.
- 2 Haziran 2023 tarihinde Ege Üniversitesinde yapmayı planladıkları Onur Pikniğini nefret söylemleri ve tehditler nedeniyle ertelemek zorunda kalan LGBTİ+ öğrencilerin bu durumu protesto için İzmir Barosu önünde yaptıkları basın açıklamasına TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı.
- 7 Haziran 2023 tarihinde, 2022 yılında İzmir Barosu Genel Kurulu’nda yaptığı konuşma nedeniyle “örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek” suçlamasıyla hakkında dava açılan Av. Aryen Turan’ın İzmir 10’uncu Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasına ve daha sonra İzmir Adliyesi önünde yapılan basın açıklamasına Coşkun Üsterci, Günseli Kaya ve Nehir Bilece dayanışma ve destek amacıyla katılım sağladılar.
- 9 Haziran 2023 tarihinde İzmir Fransız Kültür Merkezi tarafından gösterimi yapılan “Suriye’nin Kayıp Ruhları” isimli işkence ve diğer kötü muamele konulu belgesel filmin gösterimine TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı. Gösterim sonrasında filmin yönetmeni Garance Le Caisne ile film ve işkence üzerine yapılan söyleşide Coşkun Üsterci kolaylaştırıcı oldu.
- 13 Haziran 2023 tarihinde Özgürlük için Hukukçular Derneği (ÖHD) ve Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) İzmir şubeleri tarafından stajını tamamlayan avukat-

lara haklarında açılan soruşturma ve kovuşturmalar, kesinleşmemiş cezalar vb. gerekçeler ile ruhsat verilmemesini protesto amacıyla İzmir Barosu önünde yapılan basın açıklamasına dayanışma amacıyla Coşkun Üsterci ve Nehir Bilece katılım sağladılar.

- 14 Haziran 2023 tarihinde, 2021 yılında İzmir’de üç Suriye vatandaşı mülteciyi yakarak öldüren kişi hakkında açılan davanın İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmasına TİHV adına Nehir Bilece ve Coşkun Üsterci katılım sağladı.
- 19 Haziran 2023 tarihinde, Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği tarafından İstanbul’da gerçekleştirilen “Daralan Sivil Alan; Zorluklar;Başetme Stratejileri” başlıklı çalışmaya Coşkun Üsterci katılım sağladı.
- 25 Haziran 2023 tarihinde İzmir Konak, Kıbrısşehitleri caddesinde yapılmak istenen ancak valilik tarafından yasaklanan, polisin fiziksel şiddet kullanarak müdahale ettiği ve 1’i çocuk 4’ü avukat 52 kişinin gözaltına alındığı Onur Yürüyüşü’nde yaşanan hak ihlallerini izlemek, önlemek ve belgelemek amacıyla Coşkun Üsterci, Habibe Güneş, Cansu Kır ve Nehir Bilece gözlemci olarak görev aldılar.
- 26 Haziran 2023 tarihinde Muğla Milas’ta Akbelen Ormanı’nda kurulmak istenen linyit maden ocağına karşı nöbet eylemleri sırasında hakkında ‘görevi yaptırmamak için direnme’ ve ‘kamu görevlisine hakaret’ iddialarıyla dava açılan Füsün Ergün ve diğer yaşam savunucularının Milas 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen karar duruşmasına ve daha sonra yapılan basın açıklamasına Av. Nehir Bilece katıldı.
- 3 Temmuz 2023 tarihinde İHD İzmir Şubesi’nin olağan kongresi öncesinde görüş ve öneri almak üzere İHD kongre hazırlık komisyonu üyeleri TİHV’i ziyaret ettiler. Görüşmede, Coşkun Üsterci, Habibe Güneş, Aytül Uçar ve Cansu Kır hazır bulundular.
- 4 Temmuz 2024 tarihinde İHD MYK üyesi ve Siirt Şubesi eski başkanı Vetha Aydın Yüksel hakkında yürüttüğü savunculuk faaliyetleri gerekçe gösterilerek Siirt 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılan davanın karar duruşmasına ve daha sonra yapılan basın açıklamasına Av. Nehir Bilece katıldı.
- 4 Temmuz 2023 tarihinde, kurban bayramı tatili nedeniyle zamanında yapılamayan “BM 26 Haziran İşkence ile Mücadele ve İşkence Görenlerle Dayanışma Günü” ortak basın açıklaması İzmir Tabip Odası (İTO), KESK İzmir Şubeler Platformu, İHD İzmir Şubesi, Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) İzmir Şubesi, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) İzmir Şubesi, İnsan Hakları Gündemi Derneği (İHGDD), Hak İnisyatifi Der-

neği, İmece Dostluk ve Dayanışma Derneği ve Halkların Köprüsü Derneği ile birlikte yapıldı. Kıbrısşehitleri Caddesi Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde gerçekleştirilen basın açıklamasına tüm TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları, İHS Projesi Ege Dayanışma Grubu üyeleri ile birlikte bazı gönüllüler ve başvurular katılım sağladı.

- 12 Temmuz 2023 tarihinde, Aytül Uçar ve beş insan hakları savunucusu hakkında “görevi yaptırmamak için direnme, kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama ve kamu görevlisine yönelik olarak hakaret” iddiasıyla İzmir 49. Asliye Ceza Mahkemesi’nde açılan davanın duruşmasına TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı.
- 19 Temmuz 2023 tarihinde, İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri tarafından, son zamlar, artan vergiler ve hayat pahalılığına ilişkin Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde yapılan basın açıklamasına Coşkun Üsterci ve Cansu Kır katılım sağladı.
- 20 Temmuz 2023 tarihinde Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde yapılan “Suruç Katliamı Anması” na Habibe Güneş, Aytül Uçar, Coşkun Üsterci ve Cansu Kır gözlemci olarak katıldılar. Anma sırasında katılımcılara fiziksel şiddet uygulayarak müdahale eden kolluk güçlerinin yol açtığı ihlaller gözlenip belgelenmeye çalışıldı.
- 24 Temmuz 2023 tarihinde, Muğla Milas’ta Akbelen Ormanı’nı yok edecek olan kömür madeni için başlatılan ağaç katliamını protesto amacıyla Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri tarafından yapılan basın açıklamasına TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri ile birlikte İHS Projesi Ege Dayanışma Grubu üyeleri katılım sağladılar.
- 27 Temmuz 2023 tarihinde İHD İzmir Şubesi’nin Kültürpark Gençlik Tiyatrosu’nda gerçekleştirilen 19. Olağan Genel Kurulu’na TİHV’i temsilen Coşkun Üsterci katılım sağladı.
- 29 Temmuz 2023 tarihinde Akbelen Ormanı’nı yok edecek olan kömür madeni için başlatılan ağaç katliamını protesto ederken yaşanan hak ihlallerini tespit etmek ve ağaç kesimine direnen yaşam savunucuları ile dayanışmak üzere Milas İkizköy bölgesine yapılan ziyarete Coşkun Üsterci ve Nehir Bilece katıldılar.
- 1 Eylül 2023 tarihinde, İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri tarafından Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde “Dünya Barış Günü” nedeniyle yapılan basın açıklaması ve insan zinciri eylemine TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı.

- 4 Ekim 2023 tarihinde, 2021 yılında İzmir’de üç Suriyeli mülteciyi yakarak öldüren kişi hakkında açılan davanın İzmir 1. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmasına İHD ve TİHV adına Nehir Bilece katıldı.
- 10 Ekim 2023 tarihinde, İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri tarafından gerçekleştirilen 10 Ekim Ankara Gar Katliamında yaşamını yitirenleri anmak ve adalet talebiyle 10 Ekim Anıtı ve Anma yerinde yapılan basın açıklamasına TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı.
- 8 -14 Ekim 2023 tarihlerinde İHS projesi kapsamında İzmir Pamucak’ta yapılan TİHV Travma ve İnsan Hakları Güz Okulu’nun organizasyonunda Aslı Davas, Serdar Tekin, Coşkun Üsterci, Nilgün Toker görev aldılar.
- 21 Ekim 2023 tarihinde “İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi Projesi” kapsamında Adana’da yapılan insan hakları savunucuları için bölgesel tartışma forumunda Coşkun Üsterci kolaylaştırıcılık görevi üstlendi.
- 4 Kasım 2023 tarihinde “İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi Projesi” kapsamında Van’da yapılan insan hakları savunucuları için bölgesel tartışma forumunda Serdar Tekin kolaylaştırıcılık görevi üstlendi.
- 11 Kasım 2023 tarihinde “İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi Projesi” kapsamında yapılan insan hakları savunucuları için bölgesel tartışma forumunun organizasyonunda Nilgün Toker Kılıç, Nehir Bilece, Coşkun Üsterci ve Serdar Tekin aktif görev aldılar.
- 17-18 -19 Kasım 2023 tarihlerinde İzmir Pamucak’ta yapılan TİHV Tedavi Merkezleri ve 2025 - 2029 TİHV Strateji Belgesini tartışma toplantısının organizasyonunda Coşkun Üsterci aktif görev aldı.
- 25 Kasım 2023 tarihinde “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü” kapsamında İzmir Kıbrısşehitleri caddesinde yapılan gece yürüyüşü ve basın açıklamasına tüm TİHV’li kadınlar katılım sağladı.
- 1 Aralık 2023 tarihinde “Bu Suça Ortak Olmayacağız!” başlıklı bildiriye imzaladıkları için KHK’lar ile üniversitedeki görevlerinden ihraç edilen, aralarında TİHV Akademi üyesi Serdar Tekin ve Lülüfer Körükmez’inde olduğu bir grup akademisyenin idare mahkemesi kararları ile görevlerine iade edilmeleri üzerine Eğitim Sen İzmir 3 Nolu Şube’de sürece dair yapılan basın açıklamasına TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları, gönüllüleri ve TİHV Akademi üyeleri katılım sağladılar.
- 1 Aralık 2023 tarihinde Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi üyelerinin mahkeme kararıyla görevden alınmasını protesto etmek amacıyla İzmir Tabip Odası Önünde yapılan basın açıklamasına TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı. Coşkun Üsterci TİHV’i temsilen dayanışma mesajları içeren bir konuşma yaptı.
- 5 Aralık 2023 tarihinde Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği ofis direktörü Dr. Dawid Danillo Barlet TİHV İzmir Temsilciliği’ni ziyaret ederek çalışmalar hakkında bilgi aldı, ortak projeler ve işbirliği konularında görüş alışverişinde bulundu. Dr. Barlet ile yapılan görüşmede Coşkun Üsterci ve Aytül Uçar bulundu.
- 7 - 10 Aralık 2023 tarihlerinde TİHV 14. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri Programında yer alan belgesel filmlerin fiziki gösterimleri İzmir Fransız Kültür Merkezi salonunda gerçekleştirildi. Coşkun Üsterci ve Cansu Kır aktif görev aldı.
- 10 Aralık 2023 tarihinde BM İnsan Hakları Günü nedeniyle, KESK İzmir Şubeler Platformu, TMMOB İzmir İKK, İHD İzmir Şubesi, ÇHD İzmir Şubesi, ÖHD İzmir Şubesi, İnsan Hakları Gündemi Derneği, Eşit Haklar İçin İzleme Derneği, Hak İnisyatifi Derneği, İmece Dostluk ve Dayanışma Derneği, Halklar Arası Dayanışma Köprüsü Derneği ve TİHV İzmir Temsilciliği tarafından Alsancak’da 10 Ekim Anıtı ve Anma yerinde ortak gerçekleştirilen kitlesel basın açıklamasının organizasyonunda Coşkun Üsterci aktif görev aldı, TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı.
- 10 Aralık 2023 tarihinde Fransız Kültür Merkezi’nde İHD İzmir Şubesi ile birlikte TİHV 14. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri Afış Yarışması ödül töreni ve BM İnsan Hakları Günü resepsiyonu gerçekleştirildi. İzmir’de faaliyet gösteren hak temelli sivil toplum kuruluşları ve siyasi partilerin temsilcisi yaklaşık 100 kişi katıldı. Etkinliğin organizasyonunda Coşkun Üsterci, Cansu Kır, Aytül Uçar ve Nehir Bilece görev aldı.
- 12 Aralık 2023 tarihinde belgesel yönetmeni Nejla Demirci, Serdar Tekin ve Av. Arif Ali Cangı’nın konuşmacı olduğu, Nilgün Toker’in kolaylaştırıcılığını üstlendiği “Kanun Hükmünde” başlıklı panel İzmir Fransız Kültür Merkezi salonunda gerçekleştirildi. Yaklaşık 60 kişinin katılımcı olduğu etkinliğin organizasyonunda Coşkun Üsterci aktif görev aldı.
- 13 Aralık 2023 tarihinde Ceza ve İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST) temsilcileri Berivan Korkut, Ezgi Yusufoglu ve Mahmut Şeren TİHV İzmir Temsilciliği’ni ziyaret ettiler. Kurumların çalışmaları ve cezaevlerinde yaşanan sorunların ele alındığı gö-

- rüşmeye Habibe Güneş, Aytül Uçar ve Coşkun Üsterci katıldılar.
- 15 - 17 Aralık 2023 tarihlerinde TİHV 14. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri Programında yer alan belgesel filmlerin fiziki gösterimleri Diyarbakır'da Mordem Kültür Merkezi salonunda gerçekleştirildi. Cansu Kır aktif görev aldı.
 - 15 - 17 Aralık 2023 tarihlerinde TİHV 14. İnsan Hakları Belgesel Film Günleri Programında yer alan belgesel filmlerin fiziki gösterimleri Van'da baro salonunda gerçekleştirildi. Coşkun Üsterci aktif görev aldı.
 - 22 Aralık 2023 tarihinde TİHV İzmir Temsilciliği gönüllüsü ruh sağlığı çalışanlarına yönelik temsilcilik binasında bir resepsiyon gerçekleştirildi.
 - 23 Aralık 2023 tarihinde "İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi Projesi" kapsamında başvuru alan hak temelli örgütlerin çalışanlarına yönelik TİHV İzmir Temsilciliği'nde gerçekleştirilen teknik süperviyon çalışmasının organizasyonunda Nehir Bilece ve Coşkun Üsterci görev aldı.
 - 28 Aralık 2023 tarihinde, İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri tarafından Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde Roboski Katliamının yıldönümünde yaşamını yitirenleri anmak ve adalet talebiyle yapılan basın açıklamasına TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı.
 - 28 Aralık 2023 tarihinde TİHV Akademi üyeleri, bazı kurucular kurulu üyeleri ve gönüllüler ile birlikte temsilcilik binasında yeni yıl kutlaması yapıldı.
 - 3 Ocak 2024 tarihinde İzmir Büyükşehir Belediyesi başkan aday adayı Buğra Gökçe'nin İzmir Mimarlar Odası salonunda yapılan sivil toplum ve insan hakları kuruluşlarına yönelik tanıtım toplantısına yapılan davet üzerine Coşkun Üsterci katıldı.
 - 5 Ocak 2024 tarihinde İHD İzmir Şubesi, ÖHD İzmir Şubesi ve TİHV İzmir Temsilciliği, tarafından İzmir Barosu toplantı salonunda ortak düzenlenen "Mekânsal Olarak Hapishanelerde Tecridin Bireysel ve Toplumsal Etkileri" başlıklı söyleşide Zeki Gül konuşmacı oldu, Coşkun Üsterci ve Nehir Bilece organizasyonunda görev aldılar.
 - 5 Kasım 2024 tarihinde Halklar Arası Dayanışma Köprüsü Derneği bünyesinde faaliyet yürüten, üyeleri arasında TİHV çalışan ve gönüllülerinin de olduğu 'Halkların Korosu' tarafından Nazım Hikmet Kültür Merkezi'nde verilen konsere TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı.
 - 10 Ocak 2024 tarihinde İzmir Konak Belediye Başkanı aday adayı Nilüfer Çınar Mutlu TİHV İzmir Temsilciliği'ni tanıtım amaçlı ziyaret etti. Görüşmeye Coşkun Üsterci katılım sağladı.
 - 19 Ocak 2024 tarihinde İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri tarafından Alsancak Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde düzenlenen Hrant Dink anmasına TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı.
 - 20 Ocak 2024 tarihinde İHD İzmir Şubesi tarafından düzenlenen hasta mahpuslara özgürlük talebiyle yapılan basın açıklaması ve oturma eylemine Coşkun Üsterci katılım sağladı.
 - 23 Ocak 2024 tarihinde Çağdaş Hukukçular Derneği dayanışma yemeğine TİHV İzmir Temsilciliği adına Coşkun Üsterci katılım sağladı.
 - 27 Ocak 2024 tarihinde "İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi Projesi" kapsamında başvuru alan hak temelli örgütlerin çalışanlarına yönelik TİHV İzmir Temsilciliği'nde gerçekleştirilen teknik süperviyon çalışmasının organizasyonunda Nehir Bilece ve Coşkun Üsterci görev aldı.
 - 29 Ocak 2024 tarihinde "İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi Projesi" kapsamında oluşturulan Ege Dayanışma Grubu tarafından termik santral yapılmak istenen Akbelen Ormanını korumak için direnen köylülerin/yaşam savunucularının maruz kaldıkları hak ihlallerini tespit etmek, izleme ve belgeleme yapma üzere bir heyetin oluşturulmasında ve ziyaret organizasyonunda Nehir Bilece ve Coşkun Üsterci görev aldı. Hayette Nehir Bilece ve Günseli Kaya yer aldı.
 - 6 Şubat 2024 tarihinde İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri tarafından 2023 yılında yaşanan depremlerde yaşamını yitirenleri anmak üzere Bayraklı Deprem Anıtı'nda yapılan basın açıklaması ve anma törenine TİHV İzmir Temsilciliği adına Cansu Kır ve Coşkun Üsterci katılım sağladı.
 - 7 Şubat 2024 tarihinde Halkların Köprüsü Derneği tarafından 'Güzel Çarşamba' söyleşileri kapsamında Hrant Dink'i anmak üzere gerçekleştirilen ve Ümit Kıvanç'ın konuşmacı, Fethiye Çetin'in kolaylaştırıcı olduğu söyleşiye Nilgün Toker, Serdar Tekin, Cansu Kır ve Coşkun Üsterci katılım sağladılar.
 - 14 Şubat 2024 tarihinde Halkların Köprüsü Derneği tarafından Güzel Çarşamba' buluşmaları kapsamında gerçekleştirilen "Bir Barış Akademisyeninin Akademiyeye Dönüşü" başlıklı ve Zerrin Kurtoğlu'nun konuş-

- macı, Serdar Tekin'in kolaylaştırıcı olduğu söyleşiye Nilgün Toker, Cansu Kır ve Coşkun Üsterci katılım sağladı.
- 23 Şubat 2024 tarihinde İzmir Mustafa Necati Kültür Merkezi'nde yapılan Halkevleri'nin 92. kuruluş yıldönümü etkinliğine TİHV'i temsilen Coşkun Üsterci katılım sağladı.
 - 23 Şubat 2024 tarihinde İnsan Hakları Gündemi Derneği'nin (İHGD) 20. Kuruluş Yıldönümü nedeniyle dernek binasında gerçekleştirilen dayanışma kokteyline TİHV'i temsilen Coşkun Üsterci katılım sağladı.
 - 24 - 25 Şubat 2024 tarihlerinde "İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi Projesi" kapsamında hak temelli sivil toplum örgütlerinin çalışanlarına yönelik gerçekleştirilen dijital güvenlik eğitiminin organizasyonunda Cansu Kır ve Coşkun Üsterci görev aldı.
 - 24 Şubat 2024 tarihinde İHD İzmir Şubesi tarafından İHD Genel Başkanı Hüseyin Küçükbalaban'ın da katılımıyla Konak Eski Sümerbank önünde gerçekleştirilen kayıplar ile ilgili basın açıklaması ve oturma eylemine Coşkun Üsterci katılım sağladı.
 - 24 Şubat 2024 tarihinde ÖHD İzmir Şubesi'nin İzmir Barosu toplantı salonunda gerçekleştirilen genel kuruluna TİHV'i temsilen Coşkun Üsterci katılım sağladı ve dayanışma içerikli bir konuşma yaptı.
 - 24 Şubat 2024 tarihinde KESK İzmir Şubeler Platformu tarafından Dünya Anadili Günü kapsamında gerçekleştirilen İHD Eş Genel Başkanı Hüseyin Küçükbalan, KESK Kadın Sekreteri Döne Gevher Koyun ile SES Eş Genel Başkanı Mehmet Sıddık Akın'ın konuşmacı ve Zeki Gül'ün kolaylaştırıcı olduğu panel ile ardından yapılan Halkların Korosu'nun konserine Coşkun Üsterci ve Cansu Kır katılım sağladı.
 - 27 Şubat 2024 tarihinde Cumartesi Anneleri/İnsanları ile İHD Eş Genel Başkanı Eren Keskin hakkında açılan ayrı ayrı davaların İstanbul Çağlayan Adliyesinde görülmekte olan duruşmalarına dayanışma amacıyla Coşkun Üsterci katılım sağladı.
 - 28 Şubat 2024 tarihinde DEM Parti'nin İzmir Büyükşehir Belediye Eş Başkan adayları Akın Birdal ve Türkan Aslan seçim çalışmaları kapsamında TİHV İzmir Temsilciliği'ni ziyaret ettiler.
 - 29 Şubat 2024 tarihinde Dokuz Eylül ve Ege Üniversiteleri Tıp Fakültelerinde okumakta olan bir grup öğrenci TİHV İzmir Temsilciliği'ni ziyaret ettiler. Çiğdem Çolak Kalaycı, Cansu Kır ve Coşkun Üsterci'nin yer aldığı toplantıda öğrencilere TİHV'in çalışmaları hakkında bilgi verildi.
 - 2 Mart 2024 tarihinde "İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi Projesi" kapsamında başvuru alan hak temelli örgütlerin çalışanlarına yönelik TİHV İzmir Temsilciliği'nde gerçekleştirilen teknik süperviyon çalışmasının organizasyonunda Nehir Bilece ve Coşkun Üsterci görev aldı.
 - 6 Mart 2024 tarihinde Halkların Köprüsü Derneği tarafından 'Güzel Çarşamba' söyleşileri kapsamında "Hakikati Savunmanın, Doğruda Durmanın Felsefesi, İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek mi?" başlıklı TTB Merkez Konseyi Başkanı Şebnem Korur Fincancı'nın konuşmacı, Zeki Gül'ün kolaylaştırıcı olduğu söyleşiye Nilgün Toker, Serdar Tekin, Aytül Uçar, Cansu Kır ve Coşkun Üsterci katılım sağladı.
 - 16 Mart 2024 tarihinde Halkların Köprüsü Derneğinin Fransız Kültür Merkezinde gerçekleştirilen Genel Kuruluna TİHV'i temsilen ve dayanışma amacıyla Coşkun Üsterci katılım sağladı ve divan başkanlığı görevini üstlendi.
 - 17 Mart 2024 tarihinde Alsancak Gündoğdu Meydanında gerçekleştirilen Newroz etkinliğine TİHV İzmir Temsilciliği çalışanları ve gönüllüleri katılım sağladı.
 - 19 Mart 2024 tarihinde Ata Soyer Sağlık ve Politikaları Araştırma Derneği tarafından aynı zamanda TİHV Kurucular Kurulu üyesi Ata Soyer'i anmak için düzenlenen Emir Ali Türkmen'in konuşmacı olduğu etkinliğe Zeki Gül ve Coşkun Üsterci katılım sağladılar.
 - 20 Mart 2024 tarihinde İzmir'de Güzelbahçe ilçesinde 2021 yılında üç Suriyeli mülteciyi yakarak öldüren kişi hakkında görülmekte olan davanın karar duruşmasına TİHV'i temsilen Coşkun Üsterci ve Av. Nehir Bilece katılım sağladılar.
 - 27 Mart 2024 tarihinde Halkların Köprüsü Derneği tarafından 'Güzel Çarşamba' söyleşileri kapsamında gerçekleştirilen "Arendt Felsefesi" başlıklı Nilgün Toker'in konuşmacı, Coşkun Üsterci'nin kolaylaştırıcı olduğu söyleşiye Serdar Tekin ve Cansu Kır katılım sağladı.
 - 29 Mart 2024 tarihinde İzmir Dayanışma Akademisi (İDA) tarafından organize edilen "Açık Ders" programları kapsamında "Üniversite" ve "Akademi" Ayırımının Kavramsal Tarihi başlıklı Serdar Tekin'in konuşmacı, Nilgün Toker'in kolaylaştırıcı olduğu söyleşiye Aytül Uçar, Cansu Kır ve Coşkun Üsterci katılım sağladı.
 - 2 Nisan 2024 tarihinde İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri tarafından 31 Mart 2024 Mahalli Seçimlerinde Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi'nden (DEM Parti) Van Büyükşehir Belediyesi Eş Başkanı seçilen Abdullah Zeydan'a mazbatasının verilmemesi kararını

protesto amacıyla organize edilen basın açıklamasına Coşkun Üsterci, Aytül Uçar, Cansu Kır ve Nehir Bilece gözlemci olarak katıldılar.

- 3 Nisan 2024 tarihinde ÖHD İzmir Şubesi, İHD İzmir Şubesi, ÇHD İzmir Şubesi, Çağdaş Avukatlar Grubu ve Adalet İçin Hukukçular tarafından İzmir Adliyesi önünde 31 Mart 2024 Mahalli Seçimlerinde DEM Parti Van Büyükşehir Belediyesi Eş Başkanı seçilen Abdullah Zeydan'a mazbatasının verilmemesi kararını protesto amacıyla organize edilen basın açıklamasına Coşkun Üsterci, Nehir Bilece gözlemci olarak katıldılar.
- 16 Nisan 2024 tarihinde Heinrich Böll Stiftung Derneği'nin 2025-2027 çalışma programını oluşturulması amacıyla sivil toplum kuruluşlarından temsilcilerin ve hak savunucularının yer aldığı İstanbul'da gerçekleştirilen atölye çalışmasına Coşkun Üsterci katılım sağladı.
- 17 Nisan 2024 tarihinde İzmir Sağlık Platformu tarafından "17 Nisan Sağlıkta Şiddete Karşı Mücadele Günü" ve katledişinin 12. Yılında Dr. Ersin Arslan'ı anmak üzere İzmir İl Sağlık Müdürlüğü önünde gerçekleştirildiği basın açıklamasına TİHV'yi temsilen Coşkun Üsterci ve Nehir Bilece katılım sağladılar.
- 19 Nisan 2024 tarihinde İHD İzmir Şubesi, ÇHD İzmir Şubesi, ÖHD İzmir Şubesi, EGE-TUHAYDER, CİSST ve TİHV İzmir Temsilciliği tarafından Yüksek ortak gerçekleştirilen yüksek güvenli cezaevlerinin kapatılması ve tecrit politikalarına de son verilmesi talebiyle İzmir Kırıklar Yüksek Güvenlikli Cezaevi önünde yapılan basın açıklaması ve oturma eylemine TİHV'yi temsilen Cansu Kır ve Coşkun Üsterci katılım sağladı.
- 20 Nisan 2024 tarihinde İHD İzmir şubesi tarafından gerçekleştirilen Kayıplar eylemine katılan Nilgün Tokker ardından İHD Akademi'de İnsan Haklarının Kuramsal Çerçevesi başlıklı dersi sundu.
- 20 Nisan 2024 tarihinde İzmir Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde öğrenci gençliğin gerçekleştirdiği basın açıklamasına Aytül Uçar gözlemci olarak katılım sağladı.
- 27 Nisan 2024 tarihinde TİHV İzmir temsilciliği başvurusu Afgan mültecisi A. ile F. nin düğünlerinin organizasyonuna yardımcı olmak ve dayanışma amacıyla Aytül Uçar, Cansu Kır ve Coşkun Üsterci katılım sağladı.
- 30 Nisan 2024 tarihinde Amerika'nın Sesi (VOA) radyosu Coşkun Üsterci ile Uluslararası Af Örgütü'nün 2024 dünya raporu üzerine bir söyleşi gerçekleştirdi.
- 4 Mayıs 2024 tarihinde "İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşım-

la Korunması ve Desteklenmesi Projesi" kapsamında başvuru alan hak temelli örgütlerin çalışanlarına yönelik TİHV İzmir Temsilciliği'nde gerçekleştirilen teknik süperviyon çalışmasının organizasyonunda Nehir Bilece ve Coşkun Üsterci görev aldı.

- 11 Mayıs 2024 tarihinde İHD İzmir şubesi tarafından gerçekleştirilen Kayıplar eylemine katılan Coşkun Üsterci, ardından İHD Akademi'de "Vicdani Ret Hakkı ve Sivil İtaatsizlik" başlıklı dersi sundu.

TİHV Van Temsilciliği

- 13 Mayıs 2023 tarihinde İHD Van şubesi tarafından gerçekleştirilen 14 Mayıs Cumhurbaşkanlığı seçimi bağımsız gözlemci toplantısına Sevim Çiçek ve Hüseyin Yaviç katılım sağladı.
- 12 Haziran 2023 tarihinde Van TUHAYDER Sevim Çiçek ve Emrah Kertiş tarafından kurum ziyaretleri programı kapsamında ziyaret edildi.
- 20 Haziran 2023 tarihinde Tatvan'da saldırıya uğrayan gazeteci Sinan Aygül İHD Van Şubesi, Van Barosu ve Van Hakkari Tabip Odası ve vakıf adına Sevim Çiçek ve Hüseyin Yaviç'in katılım sağladığı heyetle birlikte ziyaret edildi. Ziyaret kapsamında Bitlis Baro başkanı ve Bitlis Devlet Hastanesi başhekimiyile görüşmeler gerçekleştirildi.
- 22 Haziran 2023 tarihinde 12. Olağan gelen kurul öncesi oluşturulan İHD seçim komisyonu temsilciliğimizi ziyaret etti.
- 3 Ağustos 2023 tarihinde gerçekleştirilen 12. olağan kongre sonrasında seçilen İHD Van yönetimi temsilcilerimizi ziyaret etti.
- 6 Ağustos 2023 tarihinde Cumartesi annelerine destek için İHD Van şubesi tarafından yapılmak istenen ve valilik yasakları gerekçe gösterilerek engellenen basın açıklamasına katılım sağlandı.
- 12 Ağustos 2023 tarihinde Cumartesi annelerine destek için İHD Van şubesi tarafından yapılmak istenen ve valilik yasakları gerekçe gösterilerek engellenen basın açıklamasına katılım sağlandı.
- 14 Eylül 2023 tarihinde Bitlis 2. Ağır ceza mahkemesinde yargılanan Mezapotamya haber ajansı muhabiri Mehmet Şah Oruç ve gazeteci Sinan Aygül'e saldırı gerçekleştiren tutuklu sanıkların yargılandığı Tatvan 2. Asliye Ceza Mahkemesindeki duruşmaya Sevim Çiçek ve Hüseyin Yaviç katılım sağladı.
- 15 Eylül 2023 tarihinde vakıf başvuru hekimlerimiz Hüseyin Yaviç ve Ayfer Bostanın yargılandığı duruşmaya katılım sağlandı.

- 18 Eylül 2023 tarihinde Vakıf temsilcisi Sevim Çiçek ve Başvuru Hekimi Hüseyin Yaviç'in yargılandığı duruşmaya katılım sağlandı.
- 19 Eylül 2023 tarihinde vakıf temsilcisi Sevim Çiçek tarafından Jin News haber ajansına röportaj verildi.
- 20 Eylül 2023 tarihinde vakıf temsilcisi Sevim Çiçek tarafından Ajans 65 ajansına röportaj verildi.
- 20 Eylül 2023 tarihinde Van Barosunda düzenlenen geçmişten günümüze gazetecilik konulu panele Sevim Çiçek, Hüseyin Yaviç ve Emrah Kertiş vakfımız adına katılım sağladı.
- 1 Ekim 2023 tarihinde Van Emek ve Demokrasi Platformu bileşenleri tarafından yapılan basın açıklamasına katılım sağlandı.
- 21 Ekim 2023 tarihinde İHD Van Şubesi ve Dİ-KENT tarafından gerçekleştirilen "Van Depreme Hazır mı" konulu panele Sevim Çiçek katılım sağladı.
- 28 Kasım 2023 te ÇEVDER yönetimi vakfı ziyaret etti.
- 2 Aralık 2023 tarihinde TTB Merkez konseyinin yargı darbesiyle görevden alınmasına yönelik basın açıklamasına Van Emek ve Demokrasi Platformuna Ayfer Bostan, Hüseyin Yaviç'in katılımıyla birlikte ortak basın açıklaması gerçekleştirildi.
- 4 Aralık 2023 tarihinde Mebya-Der vakfımızı yapacakları basın açılımlarına katılım sağlamamız için davet ziyaretinde bulundu.
- 7 Aralık 2023 tarihinde adli tıp kurumunda beklenen cenazelerin ailelere kargo ile gönderilmesi uygulamasına tepki amaçlı Mebya-Der'in basın açılışına Sevim Çiçek ve Hüseyin Yaviç katılım sağladı.
- 8 Aralık 2023 tarihinde Van Barosu, İHD Van Şubesi, ÖHD Van Şubesi, KESK Van Şubesi ve TMMOB ile birlikte İnsan Hakları Haftası kapsamında planlanan etkinlik ve basın toplantısıyla deklare edildi.
- 9 Aralık 2023 tarihinde Van Barosu, İHD Van Şubesi, ÖHD Van Şubesi KESK Van Şubesi ve TMMOB ile birlikte İnsan Hakları Haftasına ilişkin basın açıklaması gerçekleştirildi. Açıklama sonrası bildiri dağıtıldı.
- 10 Aralık 2023 tarihinde İnsan Hakları kapsamında Van Barosu İHD ÖHD Van Şubesi KESK Van Şubesi ve TMMOB ile birlikte "İnsan Hakları" başlıklı panel gerçekleştirildi.
- 12 Aralık 2023 tarihinde insan hakları haftası etkinlikleri kapsamında Van Barosu İHD ÖHD Van Şubesi, KESK Van Şubesi ve TMMOB ile birlikte Van Eğitim-Sen müzik grubu tarafından gerçekleştirilen müzik dinletisine katılım sağlandı.
- 14 Aralık 2023 tarihinde Van Barosu İHD ÖHD Van Şubesi KESK Van Şubesi ve TMMOB ile birlikte yazar Hüseyin Duman'ın şiir kitabı imza günü ve söyleşi yapıldı.
- 15-16-17 Aralık 2023 tarihinde Van Barosu Sinema Salonunda İnsan Hakları belgesel film gösterimi Genel Sekreter Coşkun Üsterci'nin katılımıyla gerçekleştirildi.
- 19 Aralık 2023 tarihinde "19 Aralık hayata dönüş operasyonu" sırasında yaşamını yitirenleri anmak üzere İHD Van Şubesi tarafından gerçekleştirilen basın açıklamasına Sevim Çiçek ve Hüseyin Yaviç temsilen katılım sağladı.
- 19 Aralık 2023 tarihinde "Van Gölü sahilinin dolgu malzemeleriyle doldurulması ve kaçak yapı inşa edilmesine karşı" Van Emek Demokrasi platformu tarafından gerçekleştirilen basın açıklamasına Sevim Çiçek katılım sağladı.
- 27 Aralık 2023 tarihinde hapishanelerde devam eden açlık grevlerine izleme ve takip koordinasyonu tarafından kamuoyuna bilgilendirme amaçlı yapılan basın açıklamasına Sevim Çiçek katılım sağladı.
- 10 Ocak 2024 tarihinde Dicle Fırat Gazeteciler Derneği Van'daki Serhad Bölge Temsilciliğinin açılış törenine Sevim Çiçek ve Hüseyin Yaviç katılım sağladı.
- 16.01.2023 tarihinde Sevim Çiçek tarafından Mezopotamya Haber ajansına cezaevlerindeki hasta mahpuslar ile ilgili röportaj verildi.
- 31.01.2024 tarihinde Van'da faaliyet gösteren Arsisa Dil Kültür ve Sanat Araştırmaları Derneği kürtçe dilinin STK'larda daha etkin bir şekilde kullanımı ile ilgili başlattıkları çalışma hakkında bilgilendirme yapmak üzere Vakfımızı ziyaret etti.
- 08.02.2024 tarihinde DEM Parti Van Milletvekili Pervin Buldan, Van Büyükşehir Belediyesi Başkan adayları, merkez ilçelerin (İpekyolu, Tuşba, Edremit) belediye başkan adaylarından oluşan heyet vakfımızı ziyaret etti.
- 12 Mart 2024 tarihinde IPPNW heyeti vakfımızı ziyaret etti.
- 22.02.2024 tarihinde Arsisa Dil Kültür ve Sanat Araştırmaları Derneğinin Van Barosunda düzenlenen Kürtçe dil kursu kursiyerlerine sertifika verme törenine Ayfer Şahin Bilici ve Hüseyin Yaviç katılım sağladı.
- 1 Nisan 2024 tarihinde seçim sürecini gözlemlemek amacıyla İsviçre'den gelen siyasi parti temsilcileri ve insan hakları savunucularından oluşan bağımsız heyet ile vakfımızı temsilen Hüseyin Yaviç ve Sevim Çiçek tarafından görüşme gerçekleştirildi.

- 2 Nisan 2024 tarihinde Van Büyükşehir Belediye Başkanı seçilen Abdullah Zeydan'ın seçilme hakkının geri alınma kararına karşı kentteki STK'lar ve siyasi parti temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıya Sevim Çiçek katılım sağladı.
- 2 Nisan 2024 tarihinde DEM Parti Van İl örgütü ziyaret edildi. Ziyaret sonrası DEM Parti tarafından yapılan basın açıklamasına destek amaçlı vakfımızı temsilen Sevim Çiçek ve Hüseyin Yaviç Katılım sağladı.
- 3 Nisan 2024 tarihinde Van Büyükşehir Belediye Başkanı seçilen Abdullah Zeydan'ın seçilme hakkının geri alınması kararına karşı Van Emek ve Demokrasi Platformu tarafından Van Adliyesi önünde gerçekleştirilen yürüyüş ve basın açıklamasına katılım sağlandı.
- 9 Nisan 2024 tarihinde, ÖHD Van Şubesi, Van Barosu ve İHD Van Şubesi tarafından 31 Mart 2024 tarihinde yapılan mahalli idareler seçimi sonrasında Van ilinde gerçekleştirilen protestolar esnasında yaşanan hak ihlallerine ilişkin basın açıklamasına destek amaçlı vakfımızı temsilen Sevim Çiçek katılım sağladı.
- 22 Nisan 2024 tarihinde Arsisa Dil Kültür ve Sanat Araştırmaları Derneği 15 Mayıs'ta gerçekleştirilecek genel kurulları ile ilgili davet ve bilgilendirme için vakfımızı ziyaret etti.
- 04.07.2023 tarihinde muhasebe toplantısına katılım sağlandı.
- 06.07.2023 tarihinde tedavi sekreterleri toplantısına katılım sağlandı.
- 12.07.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 19.07.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 02.08.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 03.08.2023 tarihinde tedavi sekreterleri toplantısına katılım sağlandı.
- 09.08.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 16.08.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 23.08.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 29.08.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 06.09.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 06.09.2023 tarihinde muhasebe toplantısına katılım sağlandı.
- 13.09.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 20.09.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 27.09.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 03.10.2023 tarihinde muhasebe toplantısına katılım sağlandı.
- 04.10.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 05.10.2023 tarihinde tedavi sekreterleri toplantısına katılım sağlandı.
- 11.10.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 20.10.2023 tarihinde Nihat Kazanhan'ın Cizre 1. Ağır Ceza Mahkemesindeki duruşmasına katılım sağlandı.
- 24.10.2023 tarihinde Özlük hakları komisyon toplantısına katılım sağlandı.
- 25.10.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.

TİHV Cizre Referans Merkezi

Cizre Referans Merkezi olarak 01.05.2023- 30.04.2024 tarihleri arasında yürüttüğümüz faaliyetlere ilişkin bilgiler aşağıdaki şekildedir;

- 05.04.2023 tarihinde muhasebe toplantısına katılım sağlandı.
- 08.04.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 27.04.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 27.04.2023 tarihinde özlük hakları komisyon toplantısına katılım sağlandı.
- 02.05.2023 tarihinde Cizre 1. Sulh Mahkemesinde görülen Mehmet Uytun duruşmasına katılım sağlandı.
- 09.05.2023 tarihinde muhasebe toplantısına katılım sağlandı.
- 18.05.2023 tarihinde Birca Belek Dil Kültür Derneği ziyaret edildi.
- 02.06.2023 tarihinde özlük hakları komisyon toplantısına katılım sağlandı.
- 23.06.2023 tarihinde özlük hakları komisyon toplantısına katılım sağlandı.

- 01.11.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 02.11.2023 tarihinde tedavi sekreterleri toplantısına katılım sağlandı.
- 08.11.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 09.11.2023 tarihinde özlük hakları komisyon toplantısına katılım sağlandı.
- 17-18-19.11.2023 tarihinde tedavi merkezleri toplantısına katılım sağlandı.
- 22.11.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 29.11.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 05.12.2023 tarihinde muhasebe toplantısına katılım sağlandı.
- 06.12.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 13.12.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 19.12.2023 tarihinde özlük hakları komisyon toplantısına katılım sağlandı.
- 27.12.2023 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 02.01.2024 tarihinde tedavi sekreterleri ve tedavi hekimlerinin ortak toplantısına katılım sağlandı.
- 03.01.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 10.01.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 17.01.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 17.01.2024 20.10.2023 tarihinde Nihat Kazanhan'ın Cizre 1. Ağır Ceza Mahkemesindeki duruşmasına katılım sağlandı.
- 24.01.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 31.01.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 01.02.2024 tarihinde tedavi sekreterleri toplantısına katılım sağlandı.
- 03-04.02.2024 tarihinde tedavi merkezleri toplantısına katılım sağlandı.
- 07.02.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 14.02.2024 tarihinde muhasebe toplantısına katılım sağlandı.
- 14.02.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 21.02.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 28.02.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 06.03.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 13.03.2024 20.10.2023 tarihinde Nihat Kazanhan'ın Cizre 1. Ağır Ceza Mahkemesindeki duruşmasına katılım sağlandı.
- 27.03.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 02.04.2024 tarihinde muhasebe toplantısına katılım sağlandı.
- 03.04.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 17.04.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 21.04.2024 tarihinde strateji toplantısına katılım sağlandı.
- 24.04.2024 tarihinde tedavi toplantısına katılım sağlandı.
- 25.04.2024 tarihinde Cizre Belediye Eş Başkanları ziyaret edildi.

7. GELECEK ÇALIŞMA DÖNEMİNE DAİR

TİHV 2025-2029 Dönemi Strateji Planı Hazırlıkları

Bu dönemde TİHV 2025-2029 dönemi Strateji Planı kolektif yöntemle hazırlanmaktadır. Bu planın hazırlığında bir önceki beş yıllık stratejik planının hazırlık ve uygulama sürecinde edinilen deneyimler özellikle göz önünde tutulmaktadır. Başvurularımızın vakıf çalışmalarına yönelik geri bildirimleri ve önerilerinin de stratejik planımızda yer almasına özen gösterilmektedir.

2025-2029 dönemi Strateji Planının ilk taslağı 8 Haziran 2024 tarihindeki Kurucular Kurulu öncesi Kurucu Kurulu üyeleri ile paylaşılarak, Kurucular Kurulu toplantısında özel gündemde değerlendirilmesi ve her türlü görüş ve öneriler ışığında toplantıdan belli bir süre sonra son hâlinin verilmesi planlanmaktadır.

Önümüzdeki Döneme Yönelik “Proje” Hazırlıkları

- i. İsveç Uluslararası Kalkınma Ajansı (*Sida*) ile TİHV 2025-2029 dönemi Strateji Planı hazırlıkları da gözönünde tutularak, “Vakfın temel varlık sebebi olan, işkence görenlerin tedavi ve rehabilitasyonu, işkencenin tıbbi belgelenmesi, işkencenin önlenmesi, sürmekte olan toplumsal travma ile baş etmeye yönelik bütünlüklü çalışmaların niteliksel ve niceliksel olarak daha da kuvvetlendirilmesini” amaçlayan 5 yıllık “Core Funding” anlaşmaya yönelik müzakere süreci başlatılmıştır. Yeni döneme yönelik anlaşmanın 2024 yılı sonuna kadar imzalanması hedeflenmektedir.
- ii. *Norveç Büyükelçiliği’ne* TİHV’in temel çalışmalarını sürdürülebilmesine yönelik 2024-2026 dönemi için üç yıllık başvuru yapılmıştır. Sözleşme imzalanma aşamasındadır.
Bu kapsamda *Norveç Tabipler Birliği* ile sürdürdüğümüz iş birliğinin önümüzdeki dönemde sürdürülmesi hedeflenmektedir.
- iii. *Birleşmiş Milletler İşkence Görenler için Gönüllüler Fonu’na* 2024 yılı için iletilen “İşkence görenlere yönelik tedavi ve rehabilitasyon projesi” başvurusuna olumlu yanıt alınmıştır. 2025 yılı için de başvuru yapılmıştır.

- iv. *Sigrid Rausing Trust Fund* ile vakıf genel çalışmaları için 2022-2024 dönemine ilişkin üç yıllık anlaşmamız kapsamında katkı sürmektedir. 2024 Mayıs ayından itibaren Sigrid Rausing Trust Fund ile 2025-2027 dönemine yönelik müzakereler başlatılmıştır. Yeni döneme yönelik anlaşmanın 2024 yılı sonuna kadar imzalanması hedeflenmektedir.
- v. İsviçre’deki Basel Van Dayanışma Derneği’nin Van Referans Merkezi ile sürdürmekte olduğu dayanışma ilişkisini 2024 yılı ve sonrası için özellikle uzun süreli (20 yıl ve fazlası) hapis hayatından sonra salınanların yönelik işkence ve diğer kötü muamele kapsamında tedavi ve rehabilitasyon çalışmaları ile Van tedavi ve rehabilitasyon merkezimizin güçlendirilmesi çalışmalarına yönelik sürdürülmesi için müzakereler sürdürülmektedir. 2024 yılı sonuna kadar bu görüşmelere dayalı sonuçlarının alınması hedeflenmektedir.

Vakfımızın Temel Varlık Sebebinin Her Zaman Göz Önünde Tutularak, İnsan Haklarının “Kurucu Rolü”nü Yeniden Öne Çıkararak Bir Yaklaşımla Kapatılmış Olan Sivil ve Kamusal Alanın Genişletilmesine, Özel Olarak İnsan Hakları Savunucularının Korunması ve Güçlendirilmesine Yönelik Çalışmaların Kuvvetlendirilmesine Katkı Amacı ile Gelecek Dönem İçin Hazırlanan Proje

Baskıcı ortamlarda insan hakları savunucularını destekleyerek demokratik değerlere dayalı bir kamusal yaşamın yeniden yapılandırılması perspektifiyle Türkiye’deki insan haklarının ve temel özgürlüklerin gelişimine katkıda bulunma amacı ile üç buçuk yıllık bir proje hazırlanmış ve Avrupa Komisyonuna iletilmiştir. Başvuru sonucunun 2024 sonuna kadar **açıklanması beklenmektedir.**

TAHMİNİ BÜTÇE

A-GELİRLER*		66.592.052,99
1. Proje Bağışları		66.452.052,99
1.1. Temel Faaliyet		43.227.939,59
Birleşmiş Milletler İşkence Görenler Gönüllü Fonu	1.217.381,10	
Norveç Büyükelçiliği	2.958.700,00	
İsveç Kalkınma Ajansı	35.294.825,44	
Sigrid Rausing Trust	2.488.440,50	
Verein Stadtepartnerschaft Basel	349.456,20	
İsviçre Savaş Travması Vakfı	919.136,35	
1.2. Diğer Proje Bağışları ve Katkılar		23.224.113,40
İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi (AB)	15.554.423,38	
Vakıf Faaliyetlerinin Sürdürülmesi ve Güçlendirilmesi (Sigrid Rausing Trust)	5.445.509,69	
Van Referans Merkezi Faaliyetlerinin Sürdürülmesi (İsviçre Savaş Travması Vakfı)	947.162,34	
Depremden Etkilenen İllere Yönelik Psikososyal Destek Çalışması (German Doctors)	1.277.017,99	
2. Diğer Gelirler		140.000,00
2.1. Diğer Bağışlar		30.000,00
2.2. Kira Gelirleri		110.000,00
B-GİDERLER		66.592.052,99
1. Proje ve Katkılarının Harcamaları		66.592.052,99
1.1. Temel Faaliyet		43.227.939,59
1.1.1. Ücretler	24.765.286,59	
1.1.2. Ücret Dışı Sabit ve Değişken Giderler	18.462.653,00	
1.2. İnsan Hakları Aktörlerinin Salgın Sonrası Dönemde Taban Merkezli Bir Yaklaşımla Korunması ve Desteklenmesi		15.554.423,38
1.2.1. Ücretler	8.088.300,16	
1.2.2. Ücret Dışı Sabit ve Değişken Giderler	7.466.123,22	

1.3. Vakıf Faaliyetlerinin Sürdürülmesi ve Güçlendirilmesi	5.445.509,69
1.3.1. Ücretler	3.460.076,86
1.3.2. Ücret Dışı Sabit ve Değişken Giderler	1.985.432,83
1.4. Van Referans Merkezi Faaliyetlerinin Sürdürülmesi	947.162,34
1.4.1. Ücretler	947.162,34
1.4.2. Ücret Dışı Sabit ve Değişken Giderler	0,00
1.5. Depremden Etkilenen İllere Yönelik Psikososyal Destek Çalışması	1.277.017,99
1.5.1. Ücretler	182.102,77
1.5.2. Ücret Dışı Sabit ve Değişken Giderler	1.094.915,22
1.6. Proje Dışı Giderler	140.000,00
1.6.1. Muhtelif Giderler	140.000,00

GELİR GİDER FARKI**0,00**

* 2024 yılında Sigrid Rausing Trust'tan rezerv olarak beklenen 50.000 GBP (1.965.192,50 TL) 2024 gelirlerine dahil edilmemiştir.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI

01.01.2023-31.12.2023 AYRINTILI GELİR TABLOSU

GELİR TABLOSU	ÖNCEKİ DÖNEM	CARI DÖNEM
A. BRÜT SATIŞLAR	30.157.053,70	48.983.619,74
1. Diğer Gelirler	41.823,00	74.037,81
2. Bağış ve Yardımlar	30.115.230,70	48.909.581,93
C. NET SATIŞLAR	30.157.053,70	48.983.619,74
Brüt Satış Kârı veya Zararı	30.157.053,70	48.983.619,74
E. FAALİYET GİDERLERİ (-)	30.156.760,13	48.930.433,66
1. Amaca Yönelik Giderleri	30.156.760,13	48.930.433,66
Faaliyet Kârı veya Zararı	293,57	53.186,08
F. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR	5.037.794,89	2.671.951,82
1. Faiz Gelirleri	94.180,61	145.892,33
2. Kambiyo Kârları	4.943.614,28	2.526.059,49
G. DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	216.379,38	4.044,30
1. Kambiyo Zararları (-)	216.379,38	4.044,30
Olağan Kâr veya Zarar	4.821.709,08	2.721.093,60
I. OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	565.809,34	7.168,98
1. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârları	565.809,34	7.168,98
J. OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	590.460,35	143.149,53
1. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	478.359,67	25.577,09
2. Diğer Olağandışı Gider ve Zararları (-)	112.100,68	117.572,44
Dönem Kârı veya Zararı	4.797.058,07	2.585.113,05
K- DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI (-)	0,00	0,00
Dönem Net Kârı veya Zararı	4.797.058,07	2.585.113,05

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI

06.05.2024 TARİHLİ İŞLETME AYRINTILI BİLANÇO

AKTİF (VARLIKLAR)		
	Önceki Dönem	Cari Dönem
I. DÖNEN VARLIKLAR	46.196.393,48	66.240.384,25
A. Hazır Değerler	40.126.200,64	53.765.608,23
1. Kasa	2.263,51	9.082,67
3. Bankalar	40.123.937,13	53.756.525,56
C. Ticari Alacaklar	11.177,56	10.006,30
5. Verilen Depozito ve Teminatlar	11.177,56	10.006,30
E. Stoklar	5.695.193,27	12.450.821,22
7. Verilen Sipariş Avansları	5.695.193,27	12.450.821,22
G. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları		
1. Gelecek Aylara Ait Giderler		
2. Gelir Tahakkukları		
H. Diğer Dönen Varlıklar	363.822,01	13.948,50
5. İş Avansları	74.547,60	67,50
6. Personel Avansları	289.274,41	13.881,00
II. DURAN VARLIKLAR	2.648.745,41	2.965.181,48
A. Ticari Alacaklar	32.719,05	32.719,05
5. Verilen Depozito ve Teminatlar	32.719,05	32.719,05
D. Maddi Duran Varlıklar	2.435.324,60	2.644.661,95
3. Binalar	1.097.694,85	1.097.694,85
6. Demirbaşlar	1.337.629,75	1.546.967,10
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	81.839,29	81.839,29
1. Haklar	64.425,07	64.425,07
5. Özel Maliyetler	17.414,22	17.414,22
G. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	98.862,47	205.961,19
1. Gelecek Yıllara Ait Giderler		205.961,19
2. Gelir Tahakkukları	98.862,47	
AKTİF TOPLAM	48.845.138,89	69.205.565,73

PASİF (KAYNAKLAR)		Cari Dönem
I. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		1.325.075,65
B. Ticari Borçlar	468.264,37	649.968,14
1. Satıcılar	468.264,37	649.968,14
C. Diğer Borçlar	28.445,53	2.193.236,10
4. Personele Borçlar	7.962,00	2.155.921,54
5. Diğer Çeşitli Borçlar	20.483,53	37.314,56
F. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	828.365,75	1.214.856,52
1. Ödenecek Vergi ve Fonlar	371.072,90	418.873,00
2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	453.255,85	708.612,33
3. Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler		80.961,19
4. Ödenecek Diğer Yükümlülükler	4.037,00	6.410,00
III. ÖZ KAYNAKLAR		47.520.063,24
A. Ödenmiş Sermaye	679,43	679,43
1. Sermaye	679,43	679,43
C. Kâr Yedekleri	37.321.775,55	52.364.104,23
5. Özel Fonlar	37.321.775,55	52.364.104,23
D. Geçmiş Yıllar Kârları	7.358.393,14	12.155.451,21
1. Geçmiş Yıllar Kârları	7.358.393,14	12.155.451,21
E. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	1.957.842,95	1.957.842,95
1. Geçmiş Yıllar Zararları	1.957.842,95	1.957.842,95
F. Dönem Net Kârı (Zararı)	4.797.058,07	2.585.113,05
1. Dönem Net Kârı	4.797.058,07	2.585.113,05
PASİF TOPLAM	48.845.138,89	69.205.565,73

TIHV Genel Merkezi

Kültür Mah. Mithatpaşa Cad. No: 49/11 Kat: 6,
Kızılay 06420 Çankaya, ANKARA
Telefon : +90 (312) 310 66 36
Faks : +90 (312) 310 64 63
E-posta : tihv@tihv.org.tr

TIHV Diyarbakır Temsilciliği

Yenişehir Mah. Prof. Dr. Selahattin Yazıcıoğlu Cad.
Oryal My Office A-Blok No: 10-A Daire: 50 Kat: 14
21100 Yenişehir, DİYARBAKIR
Telefon : +90 (412) 228 26 61
Faks : +90 (412) 228 24 76
E-posta : diyarbakir@tihv.org.tr

TIHV İstanbul Temsilciliği

Bozkurt Mah. Türkbeyi Sokak Ferah Apt. No:113/6
34375 Kurtuluş-Şişli, İSTANBUL
Telefon : +90 (212) 249 30 92
Faks : +90 (212) 293 43 33
E-posta : istanbul@tihv.org.tr

TIHV İzmir Temsilciliği

Alsancak Mah. 1471. Sokak, Kenet 1 Sitesi No:1/1-2
35220 Konak, İZMİR
Telefon : +90 (232) 463 46 46
Faks : +90 (232) 463 91 47
E-posta : izmir@tihv.org.tr

TIHV Cizre Referans Merkezi

Dicle Mah. Nurullah Cad. No: 57/1,
73200 Cizre, ŞIRNAK
Telefon : +90 (486) 616 86 07
Faks : +90 (486) 616 86 10
E-posta : cizre@tihv.org.tr

TIHV Van Temsilciliği

Şerefiye Mahallesi, Santral 6. Sokak
Haydaroğlu İş Merkezi B – Blok No: 24/25 Kat: 2
65100 İpekyolu, VAN
Telefon : +90 (432) 214 11 37
Faks : +90 (432) 215 12 61
E-posta : van@tihv.org.tr